

Kancelaria Prezesa
Rady Ministrów

POLSKA POMOC UKRAINIE 2022-2023

RADA DO SPRAW WSPÓŁPRACY Z UKRAINĄ
KANCELARIA PREZESA RADY MINISTRÓW
WRZESIEŃ 2025

Warszawa, wrzesień 2025 r.

Wydanie elektroniczne, wersja poprawiona i uzupełniona.

Patronat: Rada do spraw Współpracy z Ukrainą, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Autorzy: Wiktor Babiński, Michał Wyrębkowski

Konsultacja: Paweł Kowal, Bogumiła Berdychowska, Daniel Szeligowski

Redakcja: Marlena Dziekanowska

Współpraca: Daryna Abramovych, Sviatoslav Hramma, Sofiia Lapchevska, Oleh Lazorenko, Yustyna

Marushchak, Danylo Zvarych

Projekt okładki: Michał Wyrębkowski, Marlena Dziekanowska

Projekt infografiki: Marcin Plassowski

Skład i łamanie: Marlena Dziekanowska

Niniejszy dodruk zawiera poprawki redakcyjne oraz uzupełnienia w stosunku do pierwotnej wersji publikacji. Numer ISBN pozostaje niezmienny.

Rada do spraw Współpracy z Ukrainą

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Al. Ujazdowskie 1/3

00-583 Warszawa

ISBN: 978-83-949542-9-1

Spis treści

Rozdział I: Polska otwartym domem – rządowa pomoc humanitarna

1. Skala migracji	3
2. Podstawy pomocy	5
3. Pomoc administracyjna	6
4. Pomoc logistyczna	8
5. Pomoc zdrowotna	9
6. Pomoc socjalna	12
7. Pomoc edukacyjna	13
8. Pomoc prawna	15
9. Pomoc w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa	15
10. Pomoc naukowa	17
11. Pomoc dla przedsiębiorców	18
12. Pomoc rolnicza	19

Rozdział II: Polska oparciem politycznym Ukrainy

13. Wsparcie rządu	20
14. Wsparcie Prezydenta	23
15. Wsparcie Sejmu i Senatu	24
16. Wsparcie przy akcesji Ukrainy do Unii Europejskiej	25

Rozdział III: Polska głębią strategiczną Ukrainy

17. Pomoc wojskowa	28
18. Polski korytarz strategiczny	30

Rozdział IV: Pomoc polskich samorządów

19. Pomoc samorządów	33
----------------------	----

Rozdział V: Polska pomoc pozarządowa

20. Pomoc obywatelska	55
21. Pomoc kościołów	58
22. Pomoc organizacji humanitarnych	64
23. Pomoc polskich przedsiębiorców	71
24. Załącznik metodologiczny	75

POLSKA POMOC UKRAINIE

PODSUMOWANIE

POLSKA POMOC UKRAINIE 2022-2023

~106 mld PLN - wydatki pomocowe rządu RP w latach 2022-2023

20 mld PLN pomocy udzieliło polskie społeczeństwo

Polska 3. na świecie w całkowitej rządowej pomocy Ukrainie 2022-2023

1. USA	68 mld EUR (0,31% PKB)
2. Niemcy	33 mld EUR (0,84% PKB)
3. Polska	25 mld EUR (3,82% PKB)
4. Wielka Brytania	13 mld EUR (0,45% PKB)

Wsparcie polityczne dla Ukrainy 2022-2023

- 23 i 24 lutego 2022 r. Sejm RP w uchwałach potępił otwartą, niesprowokowaną i nieusprawiedliwioną agresję Federacji Rosyjskiej na Ukrainę
- 3 marca 2022 r. Sejm RP przez aklamację podjął uchwałę ws. poparcia członkostwa Ukrainy w UE. Polski parlament wezwał wszystkie instytucje unijne i państwa członkowskie do umożliwienia Ukrainie jak najszybszego dołączenia do Unii Europejskiej
- 26 października 2022 r. Senat RP uchwałą uznał władze Federacji Rosyjskiej za reżim terrorystyczny
- 11 maja 2023 r. Senat RP uchwałą wsparł dążenie Ukrainy do członkostwa w NATO

Polska otwartym domem

2022-2023

- Ukraińcy wjeżdżali do Polski przez polsko-ukraińską granicę 9,09 mln razy w 2022 r.
- 1,73 mln uchodźców ukraińskich zostało objętych ochroną prawną i finansową w Polsce
- 77% Polaków zaangażowało się w pomoc uchodźcom
- 7% Polaków przyjęło uchodźców pod własny dach

Polska głębią strategiczną Ukrainy

2022-2023

- 195 000 ton własnej i międzynarodowej pomocy humanitarnej przekazane przez rząd RP dla Ukrainy
- 90% całej pomocy wojskowej dla Ukrainy przeszło przez terytorium RP
- Polska liderem pancernej pomocy Ukrainie
- 19 500 terminali Starlink dla Ukrainy (1. na świecie)

POLSKA POMOC WOJSKOWA 2022-2024

Polski korytarz strategiczny dla Ukrainy

- Przeszkolono w Polsce dziesiątki tysięcy żołnierzy ukraińskich
- HUB Rzeszów - Jasionka stał się podporą logistyczną zachodniego wsparcia dla Ukrainy
- 44 pakiety różnego rodzaju uzbrojenia i amunicji przekazane przez Polskę do lipca 2024 r. o łącznej wartości ponad 4 mld EUR

Polski sprzęt dla Ukrainy

- 586 pojazdów opancerzonych
- 137 systemów artyleryjskich
- 318 czołgów
- 10 helikopterów Mi-24
- 10 myśliwców MiG-29
- 100 mln sztuk amunicji

POLSKA POMOC HUMANITARNA 2022-2023

Polska otwartym domem dla uchodźców

- 966 tysięcy obywateli Ukrainy podjęło pracę bez konieczności zezwolenia
- 157 tysięcy dzieci skorzystało z darmowych posiłków w szkołach i przedszkolach
- 520 tysięcy Ukraińców skorzystało z Diia.pl w aplikacji mObywatel
- 0,5 mln ukraińskich uchodźców znalazło schronienie w polskich samorządach
- 48 tys. przedsiębiorstw założyli w Polsce ukraińscy uchodźcy dzięki ułatwieniom prawnym przyjętym przez rząd RP

Polski korytarz humanitarny dla Ukrainy

- Wśród zagranicznych miejscowości, które otrzymały od Prezydenta Ukrainy tytuł „Miasta Ratownika” dominują polskie miasta: Rzeszów, Przemyśl, Lublin, Chełm, Warszawa
- Polskie samorządy, kościoły, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe wysłały na Ukrainę tysiące transportów o wartości setek milionów EUR

I. Polska otwartym domem – rządowa pomoc humanitarna

Polski rząd i instytucje publiczne zaangażowały się w udzielanie pomocy Ukrainie oraz jej obywatelom od pierwszego dnia pełnoskalowej wojny. **Całkowity koszt pomocy humanitarnej i gospodarczej oraz środków mających na celu zapobieganie negatywnym skutkom rosyjskiej agresji, udzielonych przez rząd i podległe mu instytucje publiczne, szczególnie w ramach ustawy pomocowej, w latach 2022-2023 wyniósł około 90 mld zł.**

1. Skala migracji

Pod koniec 2021 roku ludność Polski wynosiła 37,91 mln mieszkańców. Rosyjska inwazja na Ukrainę w lutym 2022 r. spowodowała największą po II wojnie światowej migrację uchodźców w Europie, z której znaczna większość przepłynęła przez Polskę. Według danych Straży Granicznej od 1 stycznia do 31 marca 2022 roku obywatele Ukrainy przekraczali polsko-ukraińską granicę na stronę polską 3,05 mln razy. W całym roku 2022 liczba ta wzrosła do 9,09 mln.

Lądowymi przejściami granicznymi o największym osobowym obłożeniu w 2022 r. były znajdujące się na granicy polsko-ukraińskiej:

- Medyka – 4,2 mln przekroczeń w obie strony
- Korczowa – 2,8 mln przekroczeń w obie strony
- Hrebenne – 2,6 mln przekroczeń w obie strony

Przyjazdy i wyjazdy obywateli Ukrainy do Polski przez granicę polsko-ukraińską od lutego 2022 r. wg miesięcy w tys. osób. Stan na 31.12.2022 r.

Miesiąc	Ogółem	
	do Polski	z Polski
Luty	669,0	287,9
Marzec	1 944,10	294,6
Kwiecień	610,6	514,4
Maj	626,9	725,1
Czerwiec	666,3	716,9
Lipiec	681,7	728,5
Sierpień	737,7	829,6
Wrzesień	688,6	694,2
Październik	699,8	687,8
Listopad	631,2	611,5
Grudzień	697,2	720,9
Suma	8653,1	6811,4

Źródło: Opr. Departament Strategii i Rozwoju, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego na podst. Danych Komendy. Głównej Straży Granicznej, 2023.

Spośród przybyłych na terytorium Polski obywateli Ukrainy część traktowała Polskę jako kraj tranzytowy, po krótkim czasie jadąc dalej bądź wracając na terytorium Ukrainy. Znaczna liczba ukraińskich uchodźców pozostała jednak na terytorium Polski na dłużej.

W 2022 roku 1,5 mln obywateli Ukrainy otrzymało w Polsce numer PESEL oraz status UKR umożliwiający skorzystanie ze wsparcia oferowanego przez rząd RP. W 2023 roku nadano jeszcze 228 tys. numerów PESEL obywatelom Ukrainy, w związku z czym całkowita liczba uchodźców z Ukrainy objętych czasową ochroną na terytorium Polski wyniosła w latach 2022-2023 około 1,73 mln osób.

Liczba ta uwzględnia jedynie osoby, które zawnioskowały o przyznanie im numeru PESEL oraz wiążących się z tym świadczeń. Nie oddaje ona więc całkowitego obciążenia jakim zostały poddane społeczeństwo i instytucje państwa w pierwszych miesiącach wojny. Dla ilustracji skali migracji, która dotknęła Polskę warto przytoczyć poniższe statystyki:

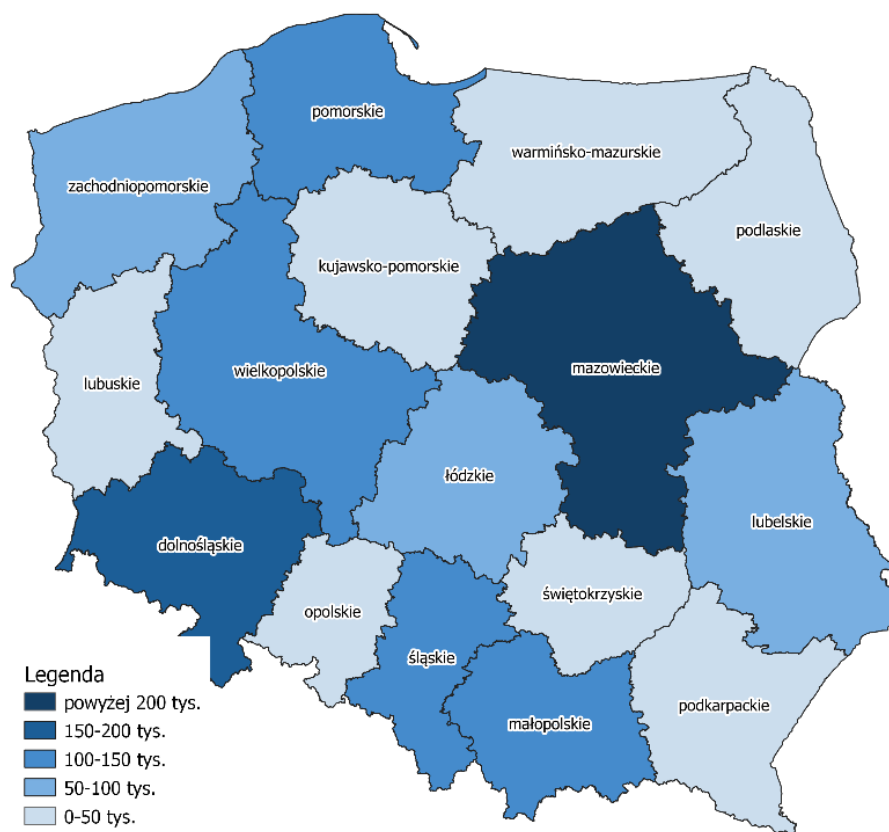
- przez Przemyśl, liczący 56 tys. mieszkańców, przepłynęło w pierwszych pięciu miesiącach wojny 1,2 mln uchodźców, z czego ponad 300 tys. spędziło w mieście co najmniej jedną noc;
- liczba mieszkańców Rzeszowa zwiększyła się o 53% w ciągu pierwszych trzech miesięcy wojny, do kwietnia 2022 roku miasto przyjęło około 104 tys. uchodźców;
- liczba mieszkańców Warszawy zwiększyła się o 15% w ciągu pierwszego miesiąca wojny, do kwietnia 2022 roku miasto przyjęło około 300 tys. uchodźców.

Uchodźcy z Ukrainy na granicy – przejście graniczne Medyka.
Fot. MSWiA

Instytucje państwa polskiego i jego obywatele, działający samodzielnie, a także zrzeszeni w stowarzyszeniach, przedsiębiorstwach, fundacjach i związkach wyznaniowych, zapewniły bezpieczeństwo tranzytu i zakwaterowania, wyżywienia, edukacji, ochrony zdrowia, możliwość pracy i zabezpieczenie społeczne milionom obywateli Ukrainy.

Zarejestrowane wnioski o nadanie statusu UKR w 2022 r. wg województw:

2. Podstawy pomocy

2.1 Ustawa pomocowa

Krótko po wybuchu wojny rząd polski stworzył ramy prawne dla udzielania pomocy poprzez uchwalenie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa [dalej: ustawa pomocowa]. Ustawa ułatwiła m.in.:

- legalny pobyt uchodźców z Ukrainy w Polsce przez okres 18 miesięcy,
- uzyskanie numeru PESEL ze statusem UKR,
- korzystanie ze świadczeń socjalnych,
- dostęp do opieki zdrowotnej,
- podjęcie legalnej pracy,
- dostęp do edukacji podstawowej, ponadpodstawowej oraz wyższej,
- umożliwienie uchodźcom z Ukrainy prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce.

2.2 Fundusz Pomocy

Fundusz Pomocy [FP] został utworzony nakładem finansowym rządu polskiego w Banku Gospodarstwa Krajowego na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy pomocowej, w celu finansowania lub dofinansowania realizacji zadań na rzecz pomocy Ukrainie, w szczególności obywatelom Ukrainy dotkniętym konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy, w tym zadań realizowanych na terytorium RP, jak i poza nim, a także realizacji zadań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym kraju w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy. W 2022 roku wykonano wydatki na poziomie 13,87 mld złotych, a w 2023 roku 14,78 mld złotych.

2.3 Synergia działań na różnych szczeblach administracji

System pomocy opierał się zarówno na działaniach administracji rządowej jak i samorządowej. Wojewodowie uruchomili punkty recepcyjne i miejsca zbiorowego zakwaterowania. Ze zorganizowanego zakwaterowania w jednostkach samorządu terytorialnego skorzystało 474 125 osób w 2022 roku oraz 530 618 osób do końca 2023 r. wliczając rok poprzedni.

2.4 Zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego

Znaczącą część pomocy była realizowana przez osoby prywatne i organizacje pozarządowe. Według danych Polskiego Instytutu Ekonomicznego:

- 77% polskiego społeczeństwa zaangażowała się w pomoc uchodźcom,
- 7% Polaków przyjęło uchodźców z Ukrainy do swoich domów,
- kwoty, które Polacy przeznaczyli na pomoc uchodźcom w ciągu trzech miesięcy od wybuchu wojny były wyższe niż kwoty przeznaczane na cele dobroczynne przez cały 2021 r.

Pomoc rządowa i obywatelska obejmowała wszystkie kluczowe obszary:

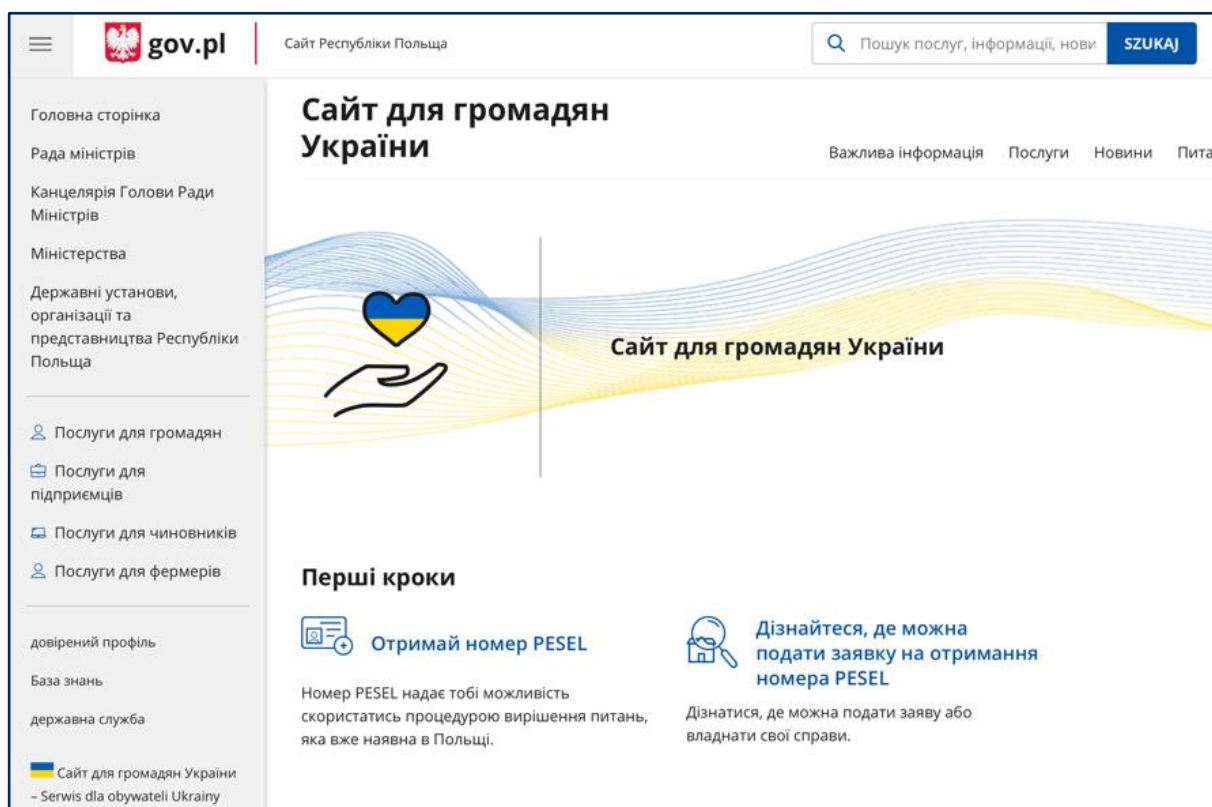
- zakwaterowanie i wyżywienie,
- edukację (włączenie dzieci do systemu oświaty),
- opiekę zdrowotną,
- dostęp do rynku pracy,
- świadczenia socjalne,
- naukę języka polskiego,
- wsparcie psychologiczne.

3. Pomoc administracyjna

Aparat państwa polskiego podjął się koordynacji działań na rzecz uchodźców wojennych z Ukrainy przybywających do Polski po wybuchu wojny 24 lutego 2022 roku. Na Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji powołano Pełnomocnika Rządu do spraw uchodźców wojennych, którym został Paweł Szefernaker. W ramach swoich zadań MSWiA nadzorowało proces nadawania numerów PESEL, organizację zbiorowych punktów zakwaterowania, transportu oraz dystrybucję środków czystości. Ministerstwo Cyfryzacji podjęło się licznych działań mających na celu dostosowanie polskiej infrastruktury cyfrowej do wyzwania związanego z zapewnieniem pomocy milionom uchodźców z Ukrainy.

3.1 Nadanie numerów PESEL

Rząd polski w specjalnym trybie nadawał wnioskującym obywatelom Ukrainy numery PESEL niezbędne dla otrzymywania świadczeń i podjęcia pracy w Polsce. W latach 2022-2023 nadano łącznie 1 736 600 numerów PESEL ze statusem UKR. Koszt działań administracyjnych związanych z tym wyniósł 26,6 mln zł. Dodatkowo, wykonano 1 015 469 zdjęć uchodźcom ubiegającym się o nadanie numeru PESEL. Posiadanie numeru PESEL z przypisanym statusem "UKR" stanowi urzędowe potwierdzenie legalnego pobytu na terytorium Polski oraz uprawnień wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, w tym otrzymywania świadczeń socjalnych, podejmowania legalnego zatrudnienia czy zakładania działalności gospodarczej na takich samych zasadach jak obywatele polscy.

Serwis internetowy gov.pl w wersji ukraińskiej.

3.2 Zbiorowe punkty zakwaterowania z wyżywieniem

Wojewodowie, we współpracy z innymi podmiotami, uruchomili tymczasowe zbiorowe punkty zakwaterowania z wyżywieniem, zapewniając uchodźcom nocleg, wyżywienie, opiekę medyczną i psychologiczną oraz informacje dotyczące legalnego pobytu na terenie Polski. W okresie od 24 lutego 2022 r. do 28 grudnia 2022 r. ze zorganizowanego zakwaterowania skorzystało 474 125 osób, a na dzień 28 grudnia 2022 r. zajętych było 84 896 miejsc. W okresie od 24 lutego 2022 r. do 27 grudnia 2023 r. ze

zorganizowanego zakwaterowania skorzystało 530 618 osób, a na dzień 31 grudnia 2023 r. zajętych było 42 391 miejsc. Po roku od wybuchu wojny wprowadzono częściową odpłatność za pobyt w ośrodkach zbiorowego zakwaterowania po upływie 120 dni, z której zwolnione były osoby w trudnej sytuacji życiowej. Na dzień 31 grudnia 2023 r. 87% zakwaterowanych było zwolnionych z opłat. Łączny koszt zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia wyniósł 3,55 mld złotych.

3.3 Transport

MSWiA koordynowało transport uchodźców do miejsc zakwaterowania, pomiędzy nimi, do ośrodków prowadzonych przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz do placówek medycznych. Zapewniono również transport publiczny i specjalistyczny dla osób z niepełnosprawnością. Łączny koszt zapewnienia transportu w 2022 oraz 2023 roku wyniósł 49,8 mln złotych.

3.4 Diia.pl w aplikacji mObywatel

W aplikacji mObywatel uruchomiona została usługa Diia.pl, która jest elektronicznym dokumentem tożsamości wydawanym osobom szukającym schronienia na terenie Polski. Dokument mobilny Diia.pl, wydawany jest wyłącznie osobom pełnoletnim, które przekroczyły granicę ukraińsko-polską po 24 lutego 2022 r., mają obywatelstwo ukraińskie, ważny status uchodźcy (UKR), nadano im w Polsce nr PESEL i mają aktywny Profil Zaufany. Dokument uprawnia między innymi do przekraczania granic Polski. Jest pierwszym w pełni cyfrowym zezwoleniem na pobyt w UE, które jest uznawane w całej UE i ułatwia przekraczanie granic w strefie Schengen oraz do/z Ukrainy. W czerwcu 2023 r. w Diia.pl udostępniono funkcję, która umożliwia rodzicom i opiekunom prawnym dodawanie dokumentów młodszych dzieci do swojego dokumentu. Od początku udostępnienia usługi do 31 grudnia 2023 r., skorzystało z niej ponad 520 tys. osób.

3.5 Portal Pracawpolsce.gov.pl

We współpracy z Google i Palantir Technologies uruchomiono w lipcu 2022 r. portal pracawpolsce.gov.pl. Jest on skierowany do obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Polski po 24 lutego 2022 r. i chcą podjąć pracę w Polsce. Portal łączy poszukujących pracy z polskimi pracodawcami. Każdego tygodnia do użytkowników docierają oferty pracy dopasowane do ich kompetencji i miejsca pobytu.

3.6 Dofinansowanie zakwaterowania z wyżywieniem

Podmioty, w szczególności osoby fizyczne, które na własny koszt zapewniły zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy, mogły ubiegać się o świadczenie pieniężne w wysokości 40 zł za osobę za dobę, wypłacane przez maksymalnie 120 dni, z możliwością przedłużenia w uzasadnionych przypadkach, w tym posiadaniu orzeczenia o niepełnosprawności, bądź stopniu niepełnosprawności, bądź w przypadku osób starszych, kobiet w ciąży i rodziców małych dzieci. Łączny koszt zapewnienia dofinansowania wyniósł 3,94 mld zł w latach 2022 oraz 2023.

Diia.pl w aplikacji mObywatel

3.7 Zmiany w podatkach CIT i PIT – zaliczenie pomocy do kosztów przychodu

W 2022 r. ustawą pomocową wprowadzono zmiany w ustawie CIT. Nowe regulacje umożliwiły zaliczenie do kosztów uzyskania przychodów koszty wytworzenia lub cenę nabycia rzeczy lub praw będących przedmiotem darowizn przekazanych w okresie od 24 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. na cele związane z przeciwdziałaniem skutkom działań wojennych na terytorium Ukrainy.

3.8 Ułatwienia na rynku pracy

Obywatele Ukrainy mogą podejmować pracę w Polsce na podstawie powiadomienia o powierzeniu wykonywania pracy, bez konieczności uzyskiwania zezwolenia na pracę. W latach 2022-2023 zarejestrowano 1 866 000 takich powiadomień, dotyczących 966 000 osób. Umożliwiono obywatelom Ukrainy rejestrację w urzędach pracy na takich samych zasadach jak obywatelom Polski, w tym rejestrację osób w wieku emerytalnym. W latach 2022-2023 zarejestrowało się 125 554 obywateli Ukrainy, z czego 118 531 jako osoby bezrobotne. Ochotnicze Hufce Pracy (OHP) i EURES udzielały wsparcia w zakresie poradnictwa zawodowego. Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej dofinansowuje również z Funduszu Pracy koszty szkoleń z języka polskiego dla obywateli Ukrainy wykonujących zawody medyczne. W latach 2022-2023 zawarto 20 umów na szkolenia dla 776 uczestników. Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że w Polsce według stanu na 31 grudnia 2023 r. pracowało 1 015 145 cudzoziemców, z czego 68,7% stanowili obywatele Ukrainy.

4. Pomoc logistyczna

4.1 Dofinansowanie transportu kolejowego

W roku 2022 rząd przekazał 13 071 397,37 zł spółce PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. jako zarządcy infrastruktury kolejowej na sfinansowanie kosztów remontów i prowadzenia ruchu na infrastrukturze kolejowej w związku z obsługą uchodźców z Ukrainy. W roku 2023 rząd przekazał 37 795 352,42 zł przewoźnikom kolejowym, którzy uruchomili dodatkowe, nieujęte w rocznym rozkładzie jazdy pociągi pasażerskie przewożące osoby przemieszczające się z terytorium Ukrainy na terytorium RP w związku z konfliktem zbrojnym. Rząd przekazał kwotę 79 133 247,58 zł operatorom publicznego transportu zbiorowego w transporcie kolejowym, którzy w ramach zwartych umów o świadczenie usług w zakresie tego transportu zapewnili przewóz osób przemieszczających na terytorium RP w związku z konfliktem zbrojnym tytułem utraconych przychodów albo dodatkowo poniesionych kosztów.

4.2 Inne nadzwyczajne działania w zakresie infrastruktury publicznej

Na podstawie ustawy z dnia 23 marca 2022 r. o szczególnych regulacjach w zakresie transportu i gospodarki morskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy dokonano między innymi następujących działań:

- zezwolono na wydłużenie dobowego wymiaru czasu pracy obsady pociągu oraz pracowników niezbędnych do obsługi pasażerskich przewozów kolejowych przewożących osoby przemieszczające się z terytorium Ukrainy na terytorium Polski w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy;
- od dnia 24 lutego 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. umożliwiono zarządcy infrastruktury kolejowej nie pobierać trzech typów opłat od przewoźnika kolejowego wykonującego przewozy towarowe z pomocą humanitarną w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy;
- uruchomiono w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. dodatkowe pociągi pasażerskie przewożące osoby przemieszczające się z terytorium Ukrainy na terytorium Polski w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy;
- remontowano i przystosowywano infrastrukturę kolejową do obsługi osób przemieszczających się z terytorium Ukrainy na terytorium Polski: remont linii kolejowej 108 odcinek D Nowy Zagórz - Krościenko, remont toru nr 3 w stacji Olkusz na linii nr 062 Tunel - Sosnowiec Główny, remont linii kolejowych 69, 72, 101 oraz 7.

4.3 Pomoc Państwowej Straży Pożarnej

Zgodnie z art. 65 ustawy pomocowej strażakom, którzy pełnili służbę ponad normę realizując zadania bezpośrednio związane z pobytem Ukraińców na terytorium RP przysługiwała rekompensata pieniężna.

W 2022 r. 8 336 strażaków wypracowało 342 952 nadgodziny pomagając uchodźcom, natomiast w 2023 r. 748 strażaków wypracowało 25 676 nadgodzin. Łączna rekompensata wypłacona za wypracowane nadgodziny wyniosła 11 454 215 zł w 2022 r. oraz 1 329 240,39 zł w 2023 r. Imponujący wymiar czasowy w jakim strażacy nieśli pomoc uchodźcom z Ukrainy wynikał między innym z ich służby przy punktach recepcyjnych, gdzie pomagali zaprowadzić porządek i organizować pracę.

Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej w trybie art. 66 ustawy pomocowej wyraził łącznie 51 zgód (w 2022 r. 34, w 2023 r. 17) jednostkom organizacyjnym Państwowej Straży Pożarnej (PSP) na nieodpłatne przekazanie sprawnego technicznie sprzętu, pojazdów i urządzeń jednostkom organizacyjnym Państwowej Służby Ukrainy do spraw Sytuacji Nadzwyczajnych.

Ukraińscy strażacy podczas działań ubrani w elementy umundurowania przekazane z Polski. Fot. Państwowa Służba Ukrainy ds. Sytuacji Nadzwyczajnych, Pavlo Petrov.

Logistyka przedsięwzięcia polegała na zebraniu sprzętu z terenu całego województwa z poszczególnych jednostek PSP, Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) oraz innych darczyńców w jednym miejscu a następnie przetransportowanie go do dwóch wytypowanych jednostek PSP na terenie woj. lubelskiego i podkarpackiego, skąd dalej był już przekazywany na teren Ukrainy. Komendant Główny PSP przeprowadził ogólnopolską akcję zbierania sprzętu gaśniczego dla strażaków z Ukrainy. Akcja organizowana była w porozumieniu z Szefem Państwowej Służby Ukrainy do Spraw Sytuacji Nadzwyczajnych. Łącznie przekazano 2 895 palet (w 2022 r. – 2810, w 2023 r. – 85) ze sprzętem przeciwpożarowym. W ramach polskiej inicjatywy rozpoczęto działania mające na celu przekazanie używanych pojazdów pożarniczych dla Ukrainy. Przekazano 259 pojazdów (w 2022 r. - 213, w 2023 r. - 46). W trakcie przekazywania udzielany był instruktaż obsługi przekazywanego sprzętu. Należy też zaznaczyć znaczny udział jednostek OSP w przekazywaniu własnego sprzętu na rzecz ukraińskich partnerów.

PSP w czerwcu 2022 r. przekazała na Ukrainę 226 sztuk ubrań żaroodpornych oraz 862 radiotelefonów. W związku z zapotrzebowaniem na opatrunki hydrożelowe dla ukraińskich strażaków, w lipcu 2022 r. przekazano łącznie 989 sztuk opatrunków hydrożelowych. Na prośbę Szefa Państwowej Służby Ukrainy ds. Sytuacji Nadzwyczajnych, PSP w lipcu 2022 r. przekazała 23 palety sprzętu do ratownictwa wysokościowego. W czerwcu 2023 r. w związku ze zniszczeniem zapory Kachowskiej na rzece Dniepr z ERCC otrzymano zapotrzebowanie na dodatkową pomoc rzeczową, w odpowiedzi w ramach akcji zorganizowanej przez PSP przekazano 10 pomp wysokiej wydajności, 11 pojazdów typu autocysterna oraz kontener przeciwpowodziowy z dwiema łodziami.

PSP odpowiadała za koordynację procesu przekazywania na Ukrainę sprzętu pożarniczego od straży pożarnych z całego świata. Na potrzeby jej sprawnego funkcjonowania w Komendzie Głównej PSP w Biurze Planowania Operacyjnego została uruchomiona dedykowana komórka ze wskazanym adresem e-mail i numerem telefonu. W ramach tych działań strona ukraińska otrzymała łącznie z innymi krajami 3 226 palety sprzętu pożarniczego oraz 385 pojazdów pożarniczych.

5. Pomoc zdrowotna

Wsparcie obywatelom ukraińskim, w tym dostęp do publicznego systemu ochrony zdrowia na tych samych zasadach co obywatele Polscy, gwarantuje ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy, która w sposób kompleksowy reguluje zakres i sposób udzielania tej pomocy. Koszty tych świadczeń są rozliczane ze świadczeniodawcami oraz aptekami przez NFZ, a finansowane z Funduszu Pomocy i wyniosły one 514 602 174,62 zł w 2022 r. oraz 848 002 386,37 zł w 2023 r.

5.1 Krwiodawstwo i krwiolecznictwo

Na stronie internetowej Narodowego Centrum Krwi został uruchomiony formularz pod nazwą „Gotowi oddać krew!” Formularz, który wypełniło 9 061 osób, służy do skierowania komunikacji bezpośrednio do osób, które zgłoszą chęć oddania krwi, dzięki czemu możliwe jest racjonalne zarządzanie jej zasobami. Regionalne Centra Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa przekazały na Ukrainę sprzęt o wartości 40 879,99 zł, 300 koncentratów krwinek czerwonych oraz materiały zużywalne niezbędne do pobierania i preparatyki krwi na łączną kwotę 859 407,68 zł. W 2022 r. w ramach Funduszu Pomocy na zakup czynników krzepnięcia dla uchodźców z Ukrainy wydatkowano kwotę 2 072 377,92 zł, a w 2023 r. 4 499 426,81 zł.

5.2 Urodzenia i szczepienia ochronne noworodków urodzonych przez Ukrainki w Polsce

Liczba noworodków urodzonych przez ukraińskie matki w okresie od 24 lutego 2022 r. do 31 stycznia 2023 r. wyniosła 6 753. Liczba zaszczepionych przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B wyniosła 6 439 (95,3%), a liczba zaszczepionych przeciw gruźlicy 6 385 (94,5%).

5.3 Szczepienia przeciwko COVID-19

Ministerstwo Zdrowia umożliwiło obywatelom Ukrainy bezpłatne otrzymanie szczepionki przeciwko COVID-19 we wszystkich dostępnych punktach szczepień. Od 24 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. obywatelom Ukrainy w Polsce podano 373 382 dawek szczepionek przeciwko COVID-19: w 2022 r. – 293 865, w 2023 r. – 79 517.

Karetki pogotowia ratunkowego przekazane Ukrainie przez powiat bartoszycki. Fot. Zarząd Powiatu Bartoszyckiego

5.4 Wsparcie psychologiczne i psychiatryczne

Obywatele ukraińscy mają prawo do wszystkich świadczeń w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień – w tym świadczeń realizowanych przez psychologów. Polska ułatwiła wykwalifikowanym psychologom z Ukrainy prowadzenie świadczeń na rzecz ukraińsko- i rosyjsko-języcznych uchodźców. Ministerstwo Zdrowia realizowało także specjalny program pomocy terapeutycznej. Świadczenia realizowane były przez 18 podmiotów na terenie całego kraju. Od początku realizacji programu do końca maja 2023 r. w programie wzięło udział 1 327 pacjentów i udzielono 7 003 świadczeń.

5.5 Krajowe Centrum ds. AIDS

W latach 2022-23 zakupiono z Funduszu Pomocy i wydano leki antyretrowirusowe na kwotę 168 997 672 zł.

5.6 Dostęp do systemu E-ZDROWIE

Dzięki uproszczonym procedurom obywatele Ukrainy, posiadający numer PESEL, mają dostęp do Internetowego Konta Pacjenta. Konto umożliwia dostęp do e-recept, e-skierowań, e-zwolnień lekarskich oraz unijnego zaświadczenia COVID. Na portalu pacjent.gov.pl dostępna jest zakładka „Pacjenci z Ukrainy”, gdzie publikowane są najważniejsze informacje o systemie ochrony zdrowia w języku ukraińskim. Uruchomiło aplikację LikarPL, która ma na celu ułatwienie porad lekarskich dla obywateli Ukrainy. Umożliwia ona szybką diagnozę stanu zdrowia pacjenta, a także komunikację między pacjentem i lekarzem, który nie posługuje się językiem ukraińskim.

5.7 Dostępność leków

Na dzień 1 lutego 2024 r. wydatki poniesione przez państwo polskie na leczenie pacjentów z Ukrainy obejmują:

	Koszty leków w programach lekowych:	Koszty leków w chemioterapii:	Koszty leków w aptece:
2022	42 523 247 zł	5 515 757 zł	4 981 700 zł
2023 (1-11)	97 141 135 zł	5 386 292 zł	23 009 460 zł

5.8 System uzyskania prawa do wykonywania zawodów medycznych

Od 24 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. zostało wydanych: 3 959 pozytywnych decyzji dla ukraińskich lekarzy/lekarzy dentyistów oraz 2 028 pozytywnych decyzji dla ukraińskich pielęgniarek i położnych.

5.9 Opieka zdrowotna dla osób rannych i poszkodowanych

Zgodnie z ustawą pomoc zdrowotna przysługuje również osobom, które odniosły obrażenia w wyniku działań wojennych prowadzonych na terytorium Ukrainy, które zostały przetransportowane na terytorium RP w celu udzielania świadczeń opieki zdrowotnej. W 2022 r. wydatkowano 1 016 741,25 zł. Od 3 marca 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. zrealizowano 12 transportów pociągiem medycznym, podczas których pomoc medyczna została udzielona 353 osobom, w tym 99 żołnierzom i 254 cywilom (z czego 241 osób stanowiły dzieci). W 2023 r. wydatkowano 78 754,25 zł na realizację 1 transportu pociągiem medycznym (21 lipca 2023 r.), podczas którego pomoc medyczna została udzielona 33 osobom (żołnierzom). Strona ukraińska nie zgłasza już zapotrzebowania w zakresie zorganizowania ewakuacji osób rannych lub poszkodowanych w wyniku działań wojennych prowadzonych na terytorium Ukrainy na leczenie do Polski.

5.10 Szkolenia personelu medycznego z Ukrainy

Lotnicze Pogotowie Ratunkowe przeprowadzało szkolenia i ćwiczenia w zakresie przygotowania ukraińskiego personelu medycznego do działań związanych z zabezpieczeniem i ewakuacją drogą lotniczą rannych żołnierzy i obywateli ze strefy działań wojennych.

Cykl szkoleń, które odbyły się w okresie od grudnia 2022 r. do kwietnia 2023 r. skierowany był do obsady medycznej śmigłowców ratunkowych z Ukrainy. Każda z 5 serii szkolenia trwała 10 dni. Podczas zajęć teoretyczno-praktycznych łącznie 51 ukraińskich medyków podniosło swoje kompetencje w szerokim zakresie umiejętności.

W okresie od sierpnia do listopada 2022 r. specjaliści z Lotniczego Pogotowia Ratunkowego i Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego przez 4 miesiące prowadzili w Iwano-Frankowsku cykl intensywnych szkoleń z zakresu medycyny pola walki oraz zabiegów ratujących życie u dorosłych i dzieci. W ramach projektu przeszkolono 550 lekarzy i felczerów. Wśród nich wyróżniono 50 specjalistów, którzy ukończyli kurs instruktorski mający na celu prowadzenie przez nich dalszych szkoleń na Ukrainie.

We wrześniu 2023 r. w Kijowie odbyło się szkolenie personelu medycznego Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych na Ukrainie, którego celem było podniesienie poziomu kwalifikacji medyków. W szkoleniu wzięło udział 50 osób podzielonych na 10-osobowe grupy.

5.11 Misja Zespołu Pomocy Humanitarno-Medycznej

Zespół Pomocy Humanitarno-Medycznej to licząca 60 osób grupa specjalistów medycznych działających przy Prezesie Rady Ministrów. Wśród nich znajdują się lekarze, pielęgniarki, pielęgniarze, ratownicy medyczni, ratownicy kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz inne zawody medyczne. ZPHM przez 6 tygodni udzielał pomocy poszkodowanym na froncie oraz mieszkańcom Obwodu Charkowskiego. Medycy z Polski, wspólnie

z Ukraińskimi kolegami, pracowali w jednym ze szpitali w Charkowie, gdzie zajmowano się poszkodowanymi w działaniach wojennych. Do zadań medyków należało opracowywanie obrażeń, oczyszczanie i odkażanie ran, wymiana opatrunków, usuwanie odłamków, szycie ran, drenaże klatki piersiowej oraz iniekcje dożylne i domięśniowe i wykonywanie EKG i EEG. Polscy lekarze wykonywali również zabiegi w znieczuleniu ogólnym i przewodowym. Uczestnicząco w obchodach lekarskich i konsultacjach, wymieniano doświadczenia. Podczas misji na Ukrainie ZPHM wybudował szpital polowy, składający się z kilku namiotów (w tym namiotów Emergency oraz OIT), zostały one w pełni wyposażone w najnowszy sprzęt, wyroby medyczne oraz leki. W ciągu 6 tygodniowej misji polscy lekarze, ratownicy medyczni i pielęgniarki i pielęgniarze udzielili pomocy ponad 2500 pacjentom.

5.12 Raport GUS i WHO na temat zdrowia uchodźców w Polsce

Główny Urząd Statystyczny we współpracy ze Światową Organizacją Zdrowia oraz Biurem Wysokiego Komisarza ds. Uchodźców ONZ zapewnia dane dotyczące stanu zdrowia, potrzeb i dostępu do świadczeń medycznych uchodźców z Ukrainy przebywających na terytorium RP. Dane są przedstawione w formie interaktywnej, pozwalającej na operowanie różnymi wskaźnikami. W ramach danych przedstawionych na stronie <https://healthofrefugees.stat.gov.pl> dostępne są raporty sięgające 2022 r.

6. Pomoc socjalna

Polska zapewniła uchodźcom z Ukrainy dostęp do świadczeń i usług socjalnych, a także ułatwiła im integrację na polskim rynku pracy. Działania resortu obejmowały zarówno pomoc finansową, jak i wsparcie w zakresie zakwaterowania, opieki nad dziećmi, aktywizacji zawodowej oraz dostępu do specjalistycznej pomocy, w tym psychologicznej.

6.1 Zapewnienie dostępu do świadczeń socjalnych

W latach 2022-2023 jednorazowe świadczenie pieniężne 300 zł otrzymało 1 302 196 osób na łączną kwotę 390 658 740 zł. Obywatele Ukrainy uzyskali dostęp do świadczeń pieniężnych i niepieniężnych na takich samych zasadach jak obywatele polscy, bez konieczności przeprowadzania wywiadu środowiskowego. Obejmuje to m.in. dostęp do usług opiekuńczych, wsparcie w ośrodkach pomocy społecznej, mieszkaniach chronionych, ośrodkach wsparcia i domach dla matek z dziećmi. Zapewniona została również bezpłatna pomoc psychologiczna, z której skorzystało 42 371 osób.

Osoby posiadające PESEL ze statusem UKR uzyskały dostęp do następujących świadczeń:

- program „Rodzina 800+”, w ramach którego w 2022 r. wypłacono 1 737 086 543,96 zł, a w 2023 r. 1 455 214 374 zł;
- program „Dobry Start”, gdzie w 2022 r. wypłacono 44 595 150 zł, a w 2023 r. 37 386 010 zł;
- Rodzinny Kapitał Opiekuńczy, z którego w 2022 r. wypłacono 97 150 514,39 zł, a w 2023 r. 57 188 989 zł;
- dofinansowanie do pobytu dziecka w żłobku, na które w 2022 r. wypłacono 2 477 501,29 zł, a w 2023 r. 5 079 558 zł;
- oraz zasiłek rodzinny, świadczenie rodzicielskie, zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne, na które w 2022 r. wydatkowano 147 152 636,58 zł, a w 2023 r. 242 236 416,11 zł.

6.2 Wsparcie w zakresie opieki nad dziećmi

Do końca 2023 r. z pomocy w formie posiłków w szkołach skorzystało 119 652 dzieci, a w przedszkolach 37 743 dzieci; w zakresie ułatwień w dostępie do opieki nad dziećmi do lat 3 wprowadzono m.in. możliwość przekroczenia maksymalnej liczby dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych oraz możliwość przyjęcia do klubu dziecięcego dziecka w wieku od 20. tygodnia życia, przy czym na koniec 2023 r. funkcjonowało 1 244 takich instytucji; MRPiPS prowadzi ewidencję małoletnich obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Polski bez opieki lub byli umieszczeni w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy, w ramach której w latach 2022-2023 zarejestrowano 3 478 dzieci; na finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej w latach 2022-2023 wydatkowano 29 377 999 zł.

Powiat Kłodzki przyjazd ukraińskich dzieci do Domu Wczasów Dziecięcych w Dusznikach – Źródło 3 marca 2022 roku. Fot. Starostwo Powiatowe w Kłodzku.

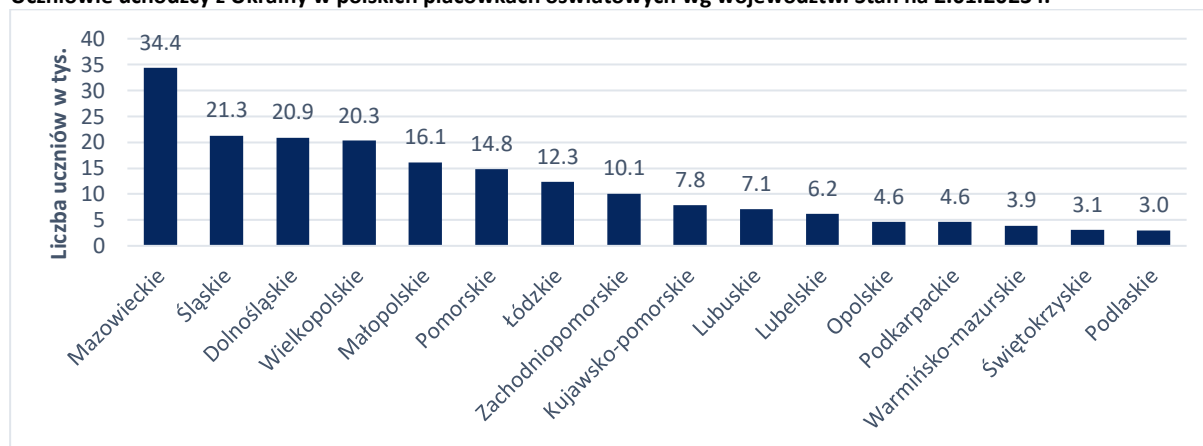
6.3 Pomoc osobom z niepełnosprawnościami

Program „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością” oferuje wsparcie w ramach trzech modułów: dofinansowanie do zakupu lub naprawy wyrobów medycznych, finansowanie kosztów poniesionych przez samorządy w związku z pomocą osobom z niepełnosprawnościami oraz finansowanie działań organizacji pozarządowych, przy czym w latach 2022-2023 w ramach Modułu I zawarto 80 umów na kwotę 2 623 887,28 zł, w ramach Modułu II 65 umów na kwotę 19 352 346,39 zł, a w ramach Modułu III 186 umów na kwotę 78 790 721,86 zł; w zakresie usług asystenckich umożliwiono obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnościami korzystanie z usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, z czego w 2022 r. skorzystało 307 osób, a w 2023 r. 247 osób; wprowadzono także ułatwienia w orzekaniu o niepełnosprawności, gdzie wydatki związane z orzekaniem o niepełnosprawności obywateli Ukrainy były pokrywane ze środków budżetu państwa, a w 2022 r. złożono 8 917 wniosków o wydanie orzeczenia, natomiast w 2023 r. 17 198.

7. Pomoc edukacyjna

Pod koniec 2022 r. do polskich szkół i przedszkoli uczęszczało 190,6 tys. uczniów będących uchodźcami z Ukrainy, w tym 97,6 tys. korzystało z dodatkowej bezpłatnej nauki języka polskiego. Przeważali uczniowie szkół podstawowych, którzy stanowili 65,6%, natomiast 19,5% stanowiły dzieci uczęszczające do przedszkoli, 5,4% uczniowie w liceach ogólnokształcących, a 4,3% słuchacze techników. Na pozostałe 5,2% składają się osoby pobierające edukację w szkołach branżowych, artystycznych, policealnych.

Uczniowie uchodźcy z Ukrainy w polskich placówkach oświatowych wg województw. Stan na 2.01.2023 r.

Opr. Departament Strategii i Rozwoju, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego podst. danych MEiN, 2023.

7.1 Wsparcie dla samorządów w dodatkowych zadaniach oświatowych

W celu wsparcia samorządów w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, w ustawie pomocowej przewidziano możliwość wsparcia finansowego. Łączna wysokość środków za okres od 24 lutego 2022 r. do końca grudnia 2023 r., z przeznaczeniem na realizację zadań oświatowych realizowanych przez samorządy wynosiła ponad 4,4 mld zł z czego 1 591 573 873 zł było wydatkowane w 2022 r. a 2 625 600 000 zł w 2023 r. Wsparciem objęte zostały zadania do tej pory niefinansowane z subwencji oświatowej - dofinansowanie wychowania przedszkolnego dzieci w wieku 2,5-5 lat oraz dofinansowanie dowożenia uczniów.

7.2 Dodatkowa nauka języka polskiego

Osoby objęte pomocą, które nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, mają prawo do dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego w wymiarze nie niższym niż 6 godzin tygodniowo nie dłużej niż przez okres 24 miesięcy. Łączna kwota środków na dodatkowe zajęcia z języka polskiego wyniosła 478 609 zł w 2022 r. oraz 795 445 zł w 2023 r.

Liczba uczniów/dzieci z Ukrainy objętych wsparciem z FP na dodatkowe zajęcia z języka polskiego wyniosła 69 116 w 2022 r. oraz 85 780 w 2023 r.

7.3 Ułatwienie zatrudniania pomocy nauczyciela

Pracę na stanowisku pomocy nauczyciela mogą podjąć osoby niebędące obywatelami polskimi, które posiadają znajomość języka polskiego w mowie i piśmie w stopniu umożliwiającym pomoc uczniowi, który nie zna języka polskiego albo zna go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, bez konieczności potwierdzenia znajomości języka polskiego wymaganymi dokumentami. Liczba asystentów kulturowych w latach 2022-2023 według stanu bazy danych SIO na dzień 5 lutego 2023 r. wyniosła 517 osób w IV kwartale 2022 r. oraz 335 osób w IV kwartale 2023 r.

7.4 Bezpłatny transport do miejsca kształcenia

W roku szkolnym 2022/2023 z dowożenia korzystało ok. 8 tys. dzieci i uczniów.

7.5 Pomoc materialna dla uczniów

W latach 2022-2023 dla uczniów z Ukrainy, dostępna była pomoc materialna o charakterze socjalnym w formie stypendium szkolnego (maksymalnie 248 zł miesięcznie dla ucznia) i zasiłku szkolnego (maksymalnie 620 zł na ucznia, w którego rodzinie nastąpiło zdarzenie pogarszające znacznie jej sytuację materialną).

W 2022 r. wydatkowano łącznie 8 mln zł na realizację wypłat ww. pomocy materialnej. Od marca do sierpnia 2022 r. stypendium szkolne otrzymało 6 784 uczniów, a od września do grudnia 2022 r. 7 742 uczniów. Zasiłki szkolne otrzymało łącznie 3 309 uczniów.

W 2023 r. wydatkowano łącznie 7,84 mln zł na realizację wypłat ww. pomocy materialnej. Od stycznia do czerwca 2023 r. stypendium szkolne otrzymało 5 597 uczniów, a od września do grudnia 2023 r. 4 661 uczniów. Zasiłki szkolne otrzymało 80 uczniów.

Koncert charytatywny organizowany przez Fundację Prosvita.
Fot. Starostwo Powiatowe w Wałczu.

7.6 Zakup podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych

W 2023 r. samorządy otrzymały środki z Funduszu Pomocy na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych dla uczniów publicznych i niepublicznych szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży oraz szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej, będących obywatelami Ukrainy. Na ten cel w 2023 r. wydano 48 700 000 zł.

8. Pomoc prawna

Działania te obejmowały zarówno pomoc bezpośrednią, jak i działania legislacyjne, informacyjne i koordynacyjne. Koncentrowały się one wokół zapewnienia dostępu do nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zakwaterowania dla grup szczególnie wrażliwych, jak i umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej oraz ustanowieniu opiekunów tymczasowych.

8.1 Zapewnienie dostępu do nieodpłatnej pomocy prawnej

Ministerstwo Sprawiedliwości opublikowało dwujęzyczny komunikat dla uchodźców oraz przetłumaczyło informator o nieodpłatnej pomocy prawnej na język ukraiński. Strona do zapisów na porady prawne również została udostępniona w ukraińskiej wersji językowej. Stworzono punkty oferujące specjalistyczną pomoc dla cudzoziemców. Udostępniono listy prawników mówiących po ukraińsku i rosyjsku. Zorganizowano szkolenia dla osób pracujących w systemie Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego, aby lepiej przygotować je do pomocy uchodźcom.

8.2 Śledztwo w sprawie zbrodni wojennych popełnionych przez siły rosyjskie

Prowadzone jest śledztwo w sprawie zbrodni wojennych popełnionych przez siły Federacji Rosyjskiej na Ukrainie. Powołano wspólny zespół śledczy (JIT) z udziałem Ukrainy, Litwy, Polski, Słowacji, Estonii, Łotwy i Rumunii. Polscy prokuratorzy oraz funkcjonariusze Policji, w ramach wspólnego zespołu śledczego, dwukrotnie przebywali na terytorium Ukrainy, gdzie uczestniczyli w zabezpieczaniu dowodów popełnienia zbrodni wojennych przez siły Federacji Rosyjskiej. Strona polska włączona została także do struktur Międzynarodowego Centrum Ścigania Zbrodni Agresji przeciwko Ukrainie utworzonego w dniu 3 lipca 2023 r. w Hadze.

8.3 Postępowania sądowe dotyczące opieki nad małoletnimi

W związku z napływem dzieci bez opiekuna prawnego, w latach 2022-2023 sądy rozpatrzyły łącznie 39 943 spraw o ustanowienie opiekuna tymczasowego, ustanawiając opiekę dla 32 713 małoletnich w postaci opiekuna tymczasowego, a 828 małoletnich umieszczono w pieczy zastępczej w 2022 roku. W 2023 r. ustanowiono opiekuna tymczasowego dla 9 239 małoletnich, a 176 małoletnich umieszczono w pieczy zastępczej.

8.4 Zapewnienie zakwaterowania i wsparcia dla grup szczególnie wrażliwych

Ministerstwo Sprawiedliwości zapewniło zakwaterowanie, wyżywienie i niezbędne środki w ośrodkach wypoczynkowych "Krucze Skały" w Karpaczu i "Posejdon" w Ustce. Ministerstwo wskazało trzy placówki (zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich), które mogły zostać wykorzystane do tymczasowego zakwaterowania uchodźców, w tym sierot i dzieci z ukraińskich domów dziecka. Dwie z nich przyjęły małoletnich uchodźców.

9. Pomoc w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa

Ponad sto instytucji kultury podległych Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego udzieliło wsparcia Ukrainie i jej obywatelom, wykonując łącznie 687 projektów pomocowych o łącznej wartości ponad 16 milionów złotych. Zaliczały się do nich wsparcie w ochronie przed zniszczeniami wojennymi zabytków na terytorium Ukrainy, udostępnienie noclegu uchodźcom z Ukrainy, stypendia i programy rezydencjalne dla

ukraińskich artystów, zbiórki na rzecz Ukrainy, zatrudnienie obywateli Ukrainy w polskich instytucjach kulturowych, wydarzenia kulturowe i warsztaty o tematyce ukraińskiej oraz tłumaczenia i publikacje naukowe.

9.1 Centrum Pomocy dla Kultury na Ukrainie

Powołana w strukturach Narodowego Instytutu Dziedzictwa wyspecjalizowana jednostka – Centrum Pomocy dla Kultury na Ukrainie koordynuje rządowe wsparcie dla ukraińskiego sektora kultury. W 2022 roku Centrum zrealizowało pomoc materialną przeznaczoną dla instytucji kultury o wartości ponad 2 mln euro. Ponad 800 palet materiałów gaśniczych oraz środków niezbędnych do zabezpieczenia zbiorów trafiło do 111 instytucji kultury. W 2023 roku na pomoc w formie rzeczowej przeznaczono ponad 4 mln zł ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Materiały o łącznej masie ponad 160 ton, trafiły do przeszło 60 instytucji.

9.2 Rezydencje artystyczne Instytutu Teatralnego dla twórców z Ukrainy

W 2022 roku Instytut Teatralny kontynuował program rezydencji artystycznych dla twórczyń i twórców z wschodniej granicy Polski. W 2021 roku, poprzedzającym pełnoskalową wojnę na Ukrainie, program był skierowany do represjonowanych twórców z Białorusi. W związku z wojną na Ukrainie, kolejny nabór dla rezydentów poszerzony został o przedstawicielki i przedstawicieli zawodów kreatywnych związanych z teatrem ukraińskim.

Rezydencje artystyczne Instytutu Teatralnego dla twórczyń i twórców z Białorusi i Ukrainy. Program Instytutu Teatralnego.

Celem programu było umożliwienie rezydentom pracy twórczej poprzez realizowanie określonego projektu lub szukanie nowych inspiracji pod opieką artystyczną polskich teatrów, a także stworzenie warunków do nawiązania stałej współpracy pomiędzy polskimi instytucjami kultury – oraz ich zespołami – i przedstawicielami środowiska teatralnego Białorusi i Ukrainy.

Udział w programie, którego koszt wyniósł 1 261 000 zł wzięły 53 rezydentki i rezydenci z Ukrainy. Rezydencje Instytutu Teatralnego odbywali w 39 instytucjach w 12 miastach w Polsce. W ramach Funduszu Interwencyjnego prowadzone były konsultacje psychologiczne, działał punkt informacyjny dla rezydentów z Ukrainy InfoPoint UA, zorganizowane były warsztaty prawne prowadzone przez ekspertów Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. W ciągu roku odbyły się również 2 zjazdy rezydentów programu z Ukrainy z szerokim programem szkoleń i spotkanie świąteczne, celem których była integracja i pomoc w adaptacji znajdujących się w Polsce twórców z Ukrainy. Owocem rezydencji było 17 pełnowymiarowych spektakli i performansów scenicznych. Aż 5 zrealizowanych przez ukraińskich twórców w ramach programu Rezydencji w Instytucie Teatralnym spektakli zakwalifikowało się do prestiżowych festiwali teatralnych, również międzynarodowych, jeden spektakl otrzymał wyróżnienie podczas festiwalu Schauspiel Stuttgart.

9.3 Rezydencje kryzysowe dla artystów

Od marca do grudnia 2022 działał program rezydencji kryzysowych dla artystów, realizowanych przez Zachętę, CSW Zamek Ujazdowski i CRP w Orońsku, finansowanych przez Instytut Adama Mickiewicza. Artyści i ich rodziny mogły skorzystać z zakwaterowania w pokojach gościnnych instytucji, diet pobytowych, dostępu do biblioteki, wsparcia kuratorskiego i pomocy w nawiązywaniu kontaktów ze środowiskiem artystycznym. Od marca do grudnia 2022 Zachęta gościła rezydentów z Ukrainy.

9.4 Pomoc Archiwów Państwowych

Dla archiwistów przybywających do Polski z Ukrainy uruchomiono specjalne punkty kontaktowe oraz świadczone wsparcie w znalezieniu zatrudnienia m.in. dla archiwistek z Charkowa, Kijowa, Mikołajowa i Równego. Włączano archiwistów z Ukrainy do udziału w wydarzeniach archiwalnych, takich jak konferencje krajowe i międzynarodowe, projekty popularyzatorskie, udział w przygotowaniu publikacji i wydawnictw archiwalnych.

10. Pomoc naukowa

W roku akademickim 2021/22 w Polsce studiowało 36 011 studentów z obywatelstwem ukraińskim, a w roku 2022/23 już 48 056. Zgodnie z polskim prawem, uchodźcy objętemu czasową ochroną przysługuje prawo do bezpłatnych studiów stacjonarnych w języku polskim. W latach akademickich 2021/22 i 2022/23 zapewniono uchodźcom darmowe studia o wartości 532 mln zł. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego udzieliło także bezpośredniej pomocy studentom ukraińskim w formie stypendiów socjalnych i kredytów studenckich o sumie 117 mln zł. Łącznie w latach 2022-2023 na działania pomocowe MNiSW wydało 713,4 mln zł.

10.1 Program „Solidarni z Ukrainą”

Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej zorganizowała program „Solidarni z Ukrainą” adresowany do ukraińskich studentów i doktorantów przybyłych do Polski jako uchodźcy od 24 lutego 2022 roku. Jego celem było umożliwienie im kontynuowania studiów, prowadzenia prac nad rozprawą doktorską lub odbycia innych dowolnych form kształcenia w polskich uczelniach i instytutach w okresie od marca do września 2022 roku. Poza zwolnieniem z opłat za kształcenie uczestnikom wypłacane było stypendium. Dzięki temu, uchodźcy ukraińscy dotknięci wojną mogli dokończyć rok akademicki w Polsce, unikając przerwania studiów. Program kosztował 24,1 mln zł.

10.2 Solidarni z Ukrainą – Uniwersytety Europejskie

W obliczu nowych wyzwań i potrzeb, poszerzono program „Solidarni z Ukrainą” o uruchomienie możliwości wsparcia finansowego uczelni, które wchodzą w skład sojuszy Uniwersytetów Europejskich i podejmą współpracę z partnerską uczelnią lub uczelniami z Ukrainy. Środki, które zostały zaplanowane na wsparcie partycypujących uczelni w realizacji ich projektów to 18,7 mln zł. Działania realizowane były od stycznia do grudnia 2023 r.

10.3 Pomoc Polskiej Akademii Nauk

Od rozpoczęcia wojny do lipca 2024 roku Polska Akademia Nauk objęła pomocą 355 naukowców z Ukrainy, przekazała ponad 40 mln zł pozyskanych od ponad 40 sponsorów, zorganizowała 15 wydarzeń naukowych i popularno-naukowych i udzieliła szkoleń ponad 700 naukowcom ukraińskim, w co było zaangażowane 28 jednostek naukowych PAN. W podjęte działania wlicza się program pobytów indywidualnych uruchomiony 1 marca 2022 r., zapewniający finansowanie kilkumiesięcznych pobytów badawczych naukowców z Ukrainy w Polsce, a także długoterminowy program wsparcia LTP Ukraina uruchomiony w grudniu 2022 roku, który finansuje dwu- lub trzyletnie projekty badawcze realizowane w Polsce i Ukrainie przez ukraińskie zespoły naukowe. PAN zapewniła także doraźną

Z ogłoszenia naboru do wspólnych polsko-ukraińskich projektów badawczych Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.

Prezesi czołowych akademii nauk świata rozmawiają o wsparciu dla uczonych z Ukrainy w Warszawie 2 czerwca 2022 roku. W środku ówczesny prezes PAN Jerzy Duszyński. Fot. PAN

pomoc humanitarną uchodźcom z Ukrainy. We współpracy z partnerami zagranicznymi PAN zapewnia także pomoc ekspercką i logistyczną taką jak programy i mechanizmy pomocowe, organizacja międzynarodowej sieci sponsorów i opracowanie planu wsparcia nauki ukraińskiej.

11. Pomoc dla przedsiębiorców

Rząd polski wspierał ukraińskich przedsiębiorców oraz ułatwiał im prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce. Działania te miały na celu zarówno pomoc uchodźcom w odnalezieniu się na polskim rynku pracy, jak i wsparcie ukraińskiej gospodarki poprzez umożliwienie firmom kontynuowania działalności oraz ułatwienie eksportu i handlu.

11.1 Ułatwienia w podejmowaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej

Wprowadzono przepisy umożliwiające obywatelom Ukrainy legalnie przebywającym w Polsce podejmowanie i wykonywanie działalności gospodarczej na takich samych zasadach jak obywatele polscy. Od wybuchu wojny do końca 2023 r. zarejestrowano 48 316 firm założonych przez obywateli Ukrainy (17 958 w 2022 r. i 30 358 w 2023 r.). Najwięcej firm działa w branży oprogramowania (13%), fryzjerstwa i kosmetyki (12%) oraz budownictwa (7%). Na dzień 1 lutego 2024 r. aktywnych było 46 356 takich firm, co stanowi 1,8% wszystkich aktywnych wpisów w CEIDG.

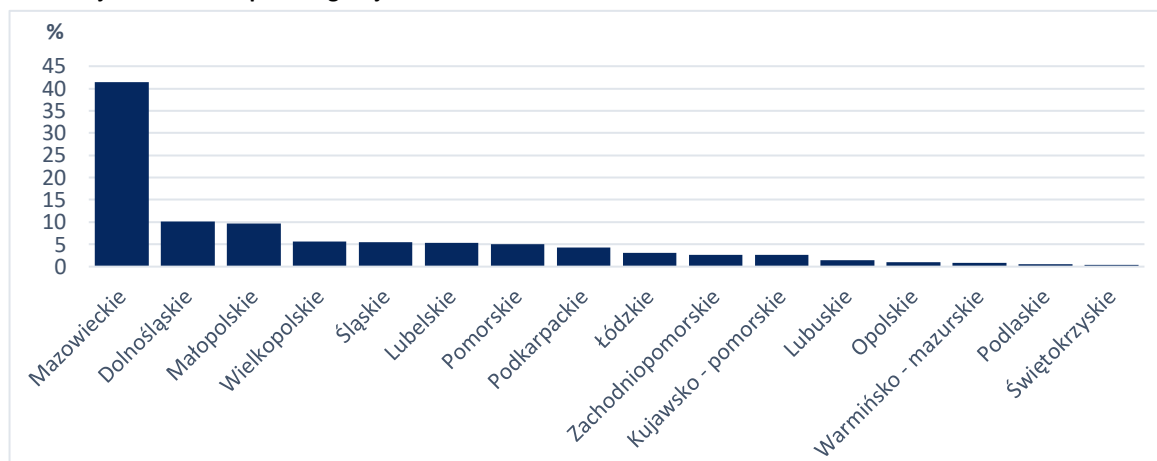
11.2 Wsparcie dla ukraińskich przedsiębiorców

We współpracy z ukraińskim Ministerstwem Transformacji Cyfrowej i Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości i Eksportu Ukrainy, Ministerstwo Rozwoju i Technologii uruchomiło w Warszawie biuro Diia Business, które oferuje bezpłatne konsultacje i porady dla ukraińskich przedsiębiorców w zakresie zakładania i prowadzenia firmy w Polsce. Polska Agencja Inwestycji i Handlu (PAIH) w ramach inicjatywy „Coworking Ukraina” zaoferowała ukraińskim przedsiębiorcom bezpłatną przestrzeń biurową, infrastrukturę oraz doradztwo w zakresie prowadzenia działalności w Polsce, pomocy publicznej oraz kontaktów z administracją. W ramach Polskiej Strefy Inwestycji, 7 firm z Ukrainy z aktywną decyzją o wsparciu zadeklarowało inwestycje o łącznej wartości 110,8 mln zł i utworzenie 324 nowych miejsc pracy.

11.3 Handel dwustronny

Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych (KUKE) wznowiła możliwość ubezpieczania należności w kontraktach eksportowych z kontrahentami ukraińskimi, z limitem podniesionym do 1 mld zł. Znowelizowano ustawę o obrocie z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym, co umożliwiło uproszczony wywóz do Ukrainy sprzętu ochronnego (do końca 2023 r.) oraz dronów (od 27 kwietnia 2023 r.) bez konieczności uzyskiwania zezwoleń. MRiT wraz z PAIH prowadzi nabór polskich firm zainteresowanych wznowieniem eksportu i udziałem w odbudowie Ukrainy. Organizowane są bezpłatne konferencje, webinaria i szkolenia dla firm. Opublikowano również katalog polskich firm zainteresowanych projektami odbudowy.

Lokalizacja ukraińskich spółek wg województw. Stan na 30.09. 2022 r.

Źródło: Dębkowska i in., (2022), Ukraińskie firmy w Polsce po wybuchu wojny w 2022 r., Polski Instytut Ekonomiczny, Warszawa.; cyt. za Departament Strategii i Rozwoju, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego.

12. Pomoc rolnicza

Rząd polski ułatwił obywatelom Ukrainy pracę w polskim rolnictwie, a instytucje podległe Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi zapewniły im zakwaterowanie i wsparcie żywnościowe. Działania te realizowane były zarówno na poziomie legislacyjnym, jak i poprzez podległe MRiRW jednostki, takie jak szkoły rolnicze, instytuty badawcze, ośrodki doradztwa rolniczego oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR).

12.1 Zapewnienie zakwaterowania

63 zespoły szkół rolniczych udostępniły miejsca zakwaterowania dla uchodźców z Ukrainy. Koszty pobytu uchodźców były pokrywane przez samorządy. KOWR udostępnił obiekty w Warszawie i Poznaniu, w których zakwaterowano 40 obywateli Ukrainy. Koszty mediów w 2022 r. wyniosły 63 157,81 zł, a w 2023 r. 145 350,23 zł. Niektóre instytuty badawcze nadzorowane przez MRiRW, takie jak Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa, Instytut Zootechniki oraz Instytut Technologiczno-Przyrodniczy, udostępniły uchodźcom swoją bazę noclegową. Ośrodki Doradztwa Rolniczego, m.in. w Zachodniopomorskiem, Opolskiem, Podkarpackiem, Wielkopolsce i Lubelskiem, również zaangażowały się w zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia dla uchodźców.

12.2 Wsparcie żywnościowe

W ramach Podprogramów 2021 i 2021 PLUS, za pośrednictwem organizacji partnerskich, przekazano uchodźcom z Ukrainy ponad 43,5 tys. ton artykułów spożywczych o łącznej wartości blisko 255 mln zł. Ponadto, w 2022 w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa pomoc otrzymało 142 tys. uchodźców (3,3 tys. ton żywności), a w 2023 44,2 tys. uchodźców (1,3 tys. ton żywności).

12.3 Pomoc weterynaryjna

Główny Inspektoriat Weterynarii poniósł koszty związane ze szczepieniem i czipowaniem zwierząt towarzyszących uchodźcom w wysokości 2 623 125,82 zł w 2022 r. i 136 414,16 zł w 2023 r.

II. Polska oparciem politycznym Ukrainy

13. Wsparcie rządu

13.1 Pierwsza po wybuchu wojny wizyta zagranicznych przywódców w Kijowie

Premier Polski, Mateusz Morawiecki, wicepremier Jarosław Kaczyński, oraz premierzy Czech i Słowenii odbyli pierwszą wizytę zagranicznych przywódców politycznych w Kijowie od wybuchu wojny. Przywódcy z Warszawy, Pragi i Lublany znaleźli się w Kijowie aby wyrazić solidarność z Ukrainą, gdy wojska rosyjskie jeszcze stały pod Kijowem. W porozumieniu z przewodniczącym Rady Europejskiej Charlesem Michelem i przewodniczącą Komisji Europejskiej Ursulą von der Leyen premierzy Polski, Czech i Słowenii udali się 15 marca 2022 r. do Kijowa jako reprezentanci Rady Europejskiej na spotkanie z prezydentem Ukrainy Wołodymyrem Zełeńskim i premierem Ukrainy Denysem Szmyhalem.

13.2 Uproszczenie przewozu pomocy humanitarnej

W marcu 2022 r. polski rząd podjął decyzję o zniesieniu systemu zezwoleń i opłat drogowych dla przewoźników dostarczających towary humanitarne na Ukrainę. Celem tego działania było uproszczenie procedur i eliminacja biurokratycznych barier, co miało na celu przyspieszenie i ułatwienie dostarczania niezbędnej pomocy humanitarnej do Ukrainy. Aby skorzystać z tych ułatwień, przewoźnicy musieli wcześniej wypełnić formularz dostępny na stronie. Dodatkowo, w czerwcu 2022 r. Unia Europejska i Ukraina zawarły umowę, na mocy której niektóre rodzaje przewozów drogowych towarów zostały zwolnione z obowiązku uzyskania zezwoleń. Postanowienia tej umowy zostały przedłużone do 30 czerwca 2024 r. Te inicjatywy miały na celu nie tylko wsparcie Ukrainy w obliczu kryzysu humanitarnego, ale również wzmocnienie współpracy transportowej między Polską a Ukrainą oraz ułatwienie przepływu towarów przez granicę.

13.3 Zawiązanie koalicji czołgowej

Nowoczesne czołgi Leopard 2, potrzebne Ukrainie do odpierania ataków rosyjskich, stały się na przełomie 2022 i 2023 roku tematem dyskusji międzynarodowej prowadzonej między państwami sojuszniczymi, także podczas spotkań grupy kontaktowej ds. wsparcia obronnego Ukrainy w amerykańskiej bazie w Ramstein w Niemczech.

W styczniu 2023 r. Polska przełamała międzynarodowy impas w sprawie przekazania Ukrainie czołgów Leopard 2, poprzez zainauguowanie formowania tzw. „koalicji czołgowej”. 11 stycznia Prezydent RP Andrzej Duda zadeklarował, że Polska jako pierwsza gotowa jest przekazać Ukrainie kompanię czołgów Leopard 2 w ramach międzynarodowej koalicji. Jednym z najważniejszych osiągnięć koalicji czołgowej było dojście do porozumienia między Polską a Niemcami, posiadającymi jako producent modelu Leopard 2 wyłączne prawo do autoryzacji transferu uzbrojenia.

Uruchomiona dzięki polskiej inicjatywie koalicja rozrosła się do marca do 9 państw, które wspólnie zadeklarowały przekazanie Ukrainie ponad 150 czołgów Leopard 2. Już w lutym pierwsze czołgi Leopard 2 pochodzące z Polski trafiły na Ukrainę, co stanowiło znaczący akt pomocy, mając na uwadze, że model ten stanowił podstawę sił pancernych Polski.

Polscy instruktorzy prowadzący szkolenie żołnierzy sił zbrojnych Ukrainy na czołgach Leopard 13.02.2023. Fot. Ministerstwo Obrony Narodowej

13.4 Serwisowanie czołgów Leopard 2 w Polsce

23 kwietnia ministrowie obrony narodowej Polski i Niemiec spotkali się na terenie Ramstein, największej amerykańskiej bazy wojskowej w Europie. W spotkaniu wzięli udział także minister obrony narodowej Ukrainy Ołeksij Reznikow oraz szefowie resortów obrony ok. 40 państw, należących do grupy kontaktowej do spraw wsparcia Ukrainy. Podczas spotkania trzech ministrów podpisał list intencyjny ws. ustanowienia w Polsce centrum serwisowego czołgów Leopard 2.

13.5 Wsparcie dla Ukrainy na arenie OBWE i UE

W 2022 r. Polska, sprawując przewodnictwo w Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), odegrała kluczową rolę w koordynowaniu międzynarodowej reakcji na rosyjską agresję wobec Ukrainy. Dzięki zaangażowaniu polskiego rządu utrzymano operacyjną obecność misji OBWE na Ukrainie, mimo trudnych warunków spowodowanych konfliktem zbrojnym. Ponadto Polska aktywnie wspierała wdrażanie polityki sankcyjnej Unii Europejskiej wobec Rosji, przyczyniając się do przyjęcia dziewięciu pakietów sankcji, obejmujących m.in. embargo na rosyjski węgiel (kwiecień 2022) oraz ropę naftową (grudzień 2022).

13.6 Udział Polski w unijnym instrumencie wsparcia dla Ukrainy

W maju 2023 r. Rada Ministrów wyraziła zgodę na podpisanie umowy między Komisją Europejską a Polską o regulowaniu odsetek za rząd Ukrainy, zgodnie z unijnym rozporządzeniem, które ustanawia pożyczkowy instrument wsparcia dla Ukrainy na rok 2023 oraz upoważniła Ministra Finansów do dokonania tej czynności. Umowa wynika z przyjęcia przez Radę Unii Europejskiej i Parlament Europejski rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2463 z 14 grudnia 2022 r., ustanawiającego instrument wsparcia dla Ukrainy na 2023 r. (pomoc makrofinansowa+).

Celem unijnego wsparcia dla Ukrainy jest w szczególności zapewnienie wysoce preferencyjnej, krótkoterminowej pomocy finansowej UE dla ukraińskiego budżetu. Rozporządzenie UE umożliwiło wsparcie Ukrainy w formie pożyczek w kwocie nie większej niż 18 mld euro na okres od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. z możliwością wypłaty do 31 marca 2024 r. Spłata kapitału ma trwać maksymalnie 35 lat, a jej początek jest odroczony o 10 lat – do 2033 r. W pierwszym kwartale 2023 r. Komisja Europejska wypłaciła Ukrainie dwie transze pomocy w wysokości 4,5 mld EUR (3 mld euro wypłacono w styczniu 2023 r., 1,5 mld euro w marcu 2023 r.) z założeń, że kolejne transze mają być wypłacane kwartalnie w wysokości 4,5 mld euro każda.

Zgodnie z rozporządzeniem, Ukraina może każdego roku, w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2027 r., wystąpić do UE z wnioskiem o dotację na spłatę odsetek, a wówczas państwa członkowskie UE mają obowiązek wnieść wkład na pokrycie tych kosztów. Rząd Ukrainy wystąpił do KE o finansowanie przez państwa członkowskie UE spłaty odsetek w roku 2024. W tym celu państwa członkowskie UE wyraziły gotowość zawarcia z KE umów zgodnie z mającymi zastosowanie procedurami krajowymi i pod warunkiem ich zakończenia. Wkłady państw UE na spłatę odsetek będą miały charakter unijnych zewnętrznych dochodów, przeznaczonych na określony cel. Będą wpłacane w przypadku, gdy wymagane kwoty na spłatę odsetek nie będą mogły być w całości lub w części udostępnione w ramach budżetu UE.

Wkład Polski w okresie 2024-2027 nie może przekroczyć kwoty 115 241 658 euro (określony w umowie maksymalny wkład). Zgodnie z danymi Ministerstwa Finansów, Polska dokonała w 2024 r. spłaty swojej części zobowiązania w wysokości 102 010 468 zł.

13.7 Wizyta w Kijowie premiera nowego polskiego rządu

W styczniu 2024 r. premier Donald Tusk odbył swoją pierwszą oficjalną wizytę w Kijowie od czasu objęcia urzędu. Wizyta ta miała miejsce 22 stycznia, w Dniu Jedności Ukrainy, co podkreślało symboliczne znaczenie tego wydarzenia. Podczas spotkań z prezydentem Wołodymyrem Zełeńskim i premierem Denysem Szmyhałem omawiano kluczowe kwestie bilateralne oraz regionalne, w tym współpracę gospodarczą, bezpieczeństwo energetyczne i wsparcie Polski dla aspiracji Ukrainy do członkostwa w Unii Europejskiej.

Jednym z istotnych tematów rozmów była sytuacja na granicy polsko-ukraińskiej, gdzie wcześniej doszło do blokad przejść granicznych. Premier Tusk podkreślił potrzebę rozwiązania tych problemów w duchu przyjaźni i współpracy, zaznaczając, że choć istnieją pewne konflikty, obie strony są zdeterminowane do ich jak najszybszego rozwiązania.

Wizyta ta była ważnym sygnałem, że w Polsce panuje konsensus polityczny co do strategicznego znaczenia partnerstwa polsko-ukraińskiego i pomocy którą Polska nadal udziela walczącej Ukrainie. Prawie dwa lata po rozpoczęciu pełnoskalowej rosyjskiej agresji, które naznaczone były walką Ukrainy w obronie swojej niepodległości, a także wielkim wysiłkiem państwa i społeczeństwa polskiego w jej wspieraniu, wysłany został sygnał, że Polska będzie kontynuować wsparcie dla Ukrainy.

Premier Donald Tusk i Prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełeński podczas spotkania w Kijowie. Fot. KPRM.

14. Wsparcie Prezydenta

14.1 Wizyta Prezydenta RP dzień przed wojną

23 lutego 2022 r., na dzień przed rozpoczęciem pełnoskalowej inwazji przez Federację Rosyjską, prezydenci Polski i Litwy zjawili się osobiście w Kijowie aby wyrazić wsparcie prezydentowi Wołodomyrowi Zełeńskiemu oraz zademonstrować solidarność naszych narodów z narodem ukraińskim. Prezydenci przyjęli wspólną deklarację potępiającą decyzję Federacji Rosyjskiej o uznaniu separatystycznych „republik ludowych” na okupowanych terenach Ukrainy. Już wówczas, Prezydent RP Andrzej Duda wyraził wsparcie dla ukraińskich starań o przyznanie statusu państwa kandydującego do UE.

Prezydent RP z Prezydentem Ukrainy w Kijowie, dzień przed wybuchem pełnoskalowej wojny. 23.02.2022 Fot. Kancelaria Prezydenta RP

14.2 Wsparcie dyplomatyczne w pierwszych dniach wojny

W serii rozmów z przywódcami państw regionu oraz Unii Europejskiej, podczas spotkań dwustronnych oraz w ramach szerszych formatów Prezydent RP Andrzej Duda namawiał do jak najszybszego i najszerzego wsparcia naszego sąsiada m.in. przez organizowanie wizyt na najwyższym szczeblu oraz angażowanie się w międzynarodowe fora, takie jak Unia Europejska, NATO czy ONZ, sprzętem wojskowym, ale także do podjęcia decyzji o udziale Ukrainy w zachodnioeuropejskich strukturach i instytucjach. Prezydent promował zmiany, które miały ułatwić przyjęcie uchodźców i poprawić koordynację pomocy oraz podkreślał również gotowość Polski do pomocy w odbudowie Ukrainy po zakończeniu wojny. Prezydent Duda aktywnie zabiegał o utworzenie szerokiej koalicji państw wspierających Ukrainę oraz o nałożenie sankcji na Rosję co zwiększyło presję międzynarodową na agresora i zapewnienie Ukrainie niezbędnej pomocy.

14.3 Pierwsza po wybuchu wojny wizyta prezydentów w Kijowie

13 kwietnia 2022 r. Prezydent RP Andrzej Duda wraz z prezydentami Estonii, Łotwy i Litwy złożyli wizytę w Ukrainie, gdzie spotkali się z prezydentem Wołodomyrem Zełeńskim. Polska i państwa bałtyckie wspólnie zdecydowały o tej wizycie, która została zorganizowana pod względem logistyki i bezpieczeństwa wspólnie przez rządy Polski i Ukrainy. Ich wizyta była pierwszą wizytą zagranicznych prezydentów w ukraińskiej stolicy od początku rosyjskiej agresji.

„Przybyliśmy dzisiaj do Kijowa, by stanąć obok prezydenta Wołodomyra Zełeńskiego, uścisnąć go i powiedzieć, że go podziwiamy – jego bohaterstwo, twardość w obronie kraju jego i jego współpracowników, wszystkich ukraińskich żołnierzy, którzy na co dzień walczą i oddają życie w obronie swojej ojczyzny – tak jak zapowiadał pan prezydent, bohatersko i bez ani jednego kroku w tył.” – powiedział prezydent Andrzej Duda. Mówiąc o konieczności bezwzględnego ścigania rosyjskich sprawców zbrodni na ukraińskich cywilach podkreślił także, że „sprawcy tych zbrodni odpowiedzialni nie tylko bezpośrednio, ale także i pośrednio ci, którzy wydali rozkazy; ci, którzy dali przyzwolenie na mordowanie, na zabijanie, na bombardowanie cywilów, muszą zostać ukarani przez międzynarodowe trybunały”.

14.4 Wystąpienie Prezydenta RP w Radzie Najwyższej

22 maja Prezydent RP Andrzej Duda został pierwszą głową obcego państwa, która wystąpiła w Radzie Najwyższej Ukrainy od rozpętania przez Rosję pełnoskalowej wojny. Deputowani powitali go oklaskami, odegrano też polski hymn. Prezydent podkreślił prawo Ukrainy do samostanowienia oraz strategiczne znaczenie połączeń między Polską a Ukrainą.

Na wspólnej konferencji prasowej z prezydentem Ukrainy Andrzej Duda wskazywał, że Ukraina potrzebuje środków na odbudowę, a świat potrzebuje Ukrainy, która jest dużym producentem żywności. Relacjonował,

że z Wołodymyrem Zeleńskim omówili kwestię odblokowania portu w Odessie oraz możliwości skierowania ukraińskich produktów rolnych do innych portów.

14.5 Regularne spotkania z prezydentem Ukrainy

Przez cały omawiany okres Prezydent RP utrzymywał stały kontakt z prezydentem Ukrainy omawiając bieżącą sytuację oraz koordynując działania na rzecz wsparcia Ukrainy. Takie spotkania miały na celu wzmocnienie współpracy i solidarności między obu krajami. Między innymi, Prezydent RP wielokrotnie apelował o przyspieszenie procesu integracji Ukrainy z Unią Europejską oraz Sojuszem Północnoatlantyckim, podkreślając znaczenie tego kroku dla bezpieczeństwa regionu. Na światowym Forum Ekonomicznym w Davos prezydent Duda, spotykając się z prezydentem Zeleńskim zapewnił o niezmiennym wsparciu Polski dla Ukrainy i podkreślił gotowość do dalszej pomocy. Rozmowy dotyczyły również koordynacji stanowisk przed nadchodzącym szczytem NATO w Waszyngtonie.

Prezydent RP w Radzie Najwyższej Ukrainy 22 maja 2022 roku. Fot. Kancelaria Prezydenta RP.

15. Wsparcie Sejmu i Senatu

15.1 Nałożenie sankcji na rosyjski i białoruski eksport do Unii Europejskiej

7 marca 2024 r. Sejm przyjął uchwałę wzywającą Komisję Europejską do wprowadzenia sankcji na import rosyjskich i białoruskich produktów rolnych i spożywczych. Celem było ograniczenie finansowania rosyjskiej gospodarki, która wspiera działania wojenne na Ukrainie. W uchwale podkreślono trzy kluczowe argumenty:

1. Współpraca handlowa z Rosją i Białorusią może pośrednio lub bezpośrednio wzmocniać ich zdolności do kontynuowania wojny poprzez generowanie dochodów dla budżetu państwowego.
2. Import taniej żywności z tych krajów zaburza konkurencję na jednolitym rynku UE, a europejscy producenci są w stanie samodzielnie zapewnić odpowiednią podaż produktów rolnych.
3. W kontekście wojny UE powinna skupić się na wspieraniu ukraińskiego eksportu rolnego, który jest celowo blokowany przez Rosję, ograniczając w ten sposób źródła dochodu dla ukraińskiej gospodarki.

15.2 Uznanie władz Federacji Rosyjskiej za reżim terrorystyczny

26 października 2022 r. Senat RP przyjął uchwałę uznającą władze Federacji Rosyjskiej za reżim terrorystyczny. Inicjatorem projektu był przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych i UE, senator Bogdan Klich. Dokument ten stanowił istotny element międzynarodowego nacisku na Rosję, wpisując się w szerszą narrację zachodnich państw o odpowiedzialności Kremla za systematyczne łamanie praw człowieka i prowadzenie działań wojennych niezgodnych z prawem międzynarodowym.

15.3 Ustawa ułatwiająca transport dla uchodźców z Ukrainy

23 marca 2022 r. Sejm uchwalił ustawę o szczególnych regulacjach w zakresie transportu i gospodarki morskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy. Ustawa dopuściła wydłużenie czasu pracy obsady pociągów przewożących uchodźców z Ukrainy do Polski w związku z wydłużonym czasem odprawy granicznej. Zwalnia z opłat za dostęp do infrastruktury kolejowej tych przewoźników, którzy uruchomili

pociągi przeznaczone do przewozu uchodźców z Ukrainy, oraz organizatorów transportów pomocy humanitarnej. Senat poparł ją bez poprawek.

15.4 Uchwała Senatu o strategicznym znaczeniu Ukrainy dla bezpieczeństwa regionu

4 lutego 2022 r. Senat RP przyjął uchwałę podkreślającą znaczenie wolnej i suwerennej Ukrainy dla bezpieczeństwa Polski oraz całego regionu Europy Środkowo-Wschodniej. Dokument wyrażał zdecydowane poparcie dla politycznej i finansowej pomocy dla Ukrainy, dostaw uzbrojenia oraz zaangażowania NATO w szkolenie ukraińskich wojskowych. W uchwale wskazano, że stabilność Ukrainy wpływa bezpośrednio na bezpieczeństwo Polski, ponieważ skuteczna obrona przed rosyjską agresją ogranicza ryzyko eskalacji konfliktu na inne państwa Europy Środkowej. Polska zadeklarowała dalsze wsparcie dyplomatyczne i logistyczne dla Ukrainy, podkreślając znaczenie strategicznej współpracy wojskowej

15.5 Uchwała Senatu o konieczności członkostwa Ukrainy w NATO

11 maja 2023 r. Senat RP wezwał do zastosowania nadzwyczajnej procedury przyjęcia Ukrainy do Sojuszu Północnoatlantyckiego. Podkreślono, że decyzja ta powinna być wynikiem dogłębnej analizy strategicznych wyzwań oraz uwzględniać rosnące zagrożenia ze strony Rosji. Senatorowie zaznaczyli, że Ukraina odgrywa kluczową rolę w architekturze bezpieczeństwa Europy i powinna jak najszybciej uzyskać pełne gwarancje ochrony ze strony NATO. W uchwale wezwano także do rozszerzenia wsparcia wojskowego oraz do intensyfikacji szkoleń dla ukraińskich sił zbrojnych, aby przygotować je do przyszłej integracji z NATO. Uchwała miała na celu wywarcie presji na państwa członkowskie NATO, aby niezwłocznie podjęły kroki na rzecz formalnego rozpoczęcia procesu akcesyjnego Ukrainy do Sojuszu.

15.6 Uchwała Senatu potępiająca nielegalne deportacje dzieci ukraińskich do Rosji

30 marca 2023 r. Senat RP jednogłośnie potępił nielegalne deportacje ukraińskich dzieci do Rosji, uznając je za naruszenie konwencji genewskich i możliwe zbrodnie wojenne, a nawet ludobójstwo. Uchwała nawiązuje do systematycznych działań rosyjskich władz polegających na przymusowym wywożeniu ukraińskich dzieci do Rosji i poddawaniu ich procesowi rusyfikacji, w tym adopcji przez rosyjskie rodziny.

16. Wsparcie przy akcesji Ukrainy do Unii Europejskiej

16.1 Partnerstwo w integracji Ukrainy z UE przed pełnoskalową wojną

Polska odgrywa kluczową rolę w procesie integracji Ukrainy z Unią Europejską. Od momentu uzyskania przez Ukrainę niepodległości w 1991 roku, Polska konsekwentnie popierała jej europejskie aspiracje, oferując zarówno wsparcie dyplomatyczne, jak i praktyczne rozwiązania oparte na własnym doświadczeniu integracyjnym. W 2008 roku Polska, we współpracy ze Szwecją, zainicjowała unijny program Partnerstwa Wschodniego, którego głównym celem było przybliżenie Ukrainy oraz innych krajów Europy Wschodniej i Kaukazu do instytucji europejskich. Program ten odegrał istotną rolę w intensyfikacji współpracy między Ukrainą a Unią Europejską, oferując narzędzia umożliwiające modernizację instytucji państwowych, reformy gospodarcze oraz dostosowanie standardów prawnych do wymogów unijnych.

16.2 Przyznanie statusu kandydata do UE

Polska odegrała kluczową rolę w procesie przyznania Ukrainie statusu kandydata do Unii Europejskiej, podejmując liczne działania na arenie międzynarodowej. Już w pierwszych dniach rosyjskiej inwazji w lutym 2022 r., polski rząd oraz dyplomacja rozpoczęły intensywną kampanię na rzecz ekspresowej ścieżki akcesji Ukrainy. Polska podkreślała konieczność przyznania Ukrainie tego statusu jako wyraz wsparcia politycznego i strategicznego, mobilizując kraje Unii Europejskiej do szybkiego działania.

"Polska opowiada się za ekspresową ścieżką członkostwa Ukrainy w Unii Europejskiej. Status kandydata powinien być udzielony natychmiast, a rozmowy o członkostwie rozpoczęte niezwłocznie po tym. Ukraina

ma mieć też dostęp do środków z UE na odbudowę. To się Ukrainie należy." - mówił prezydent Andrzej Duda 26 lutego 2022 r.

Polska dyplomacja, na czele z Ministerstwem Spraw Zagranicznych oraz przedstawicielami Polski w Parlamencie Europejskim i Radzie Europejskiej, intensywnie lobbowali na rzecz uznania Ukrainy za kandydata do UE. Organizowano liczne spotkania bilateralne i wielostronne z unijnymi decydentami, argumentując, że Ukraina nie tylko spełnia niezbędne kryteria polityczne, ale także udowodniła swoje zaangażowanie w wartości europejskie poprzez obronę swojego terytorium przed rosyjską agresją.

W marcu 2022 r. premier Mateusz Morawiecki wraz z premierami Czech i Słowenii – Petrem Fialą i Janezem Janšą – udali się do Kijowa, jako pierwsi europejscy przywódcy odwiedzający Ukrainę po wybuchu wojny. Spotkanie z prezydentem Wołodymyrem Zeleńskim i premierem Denysem Szmyhalem miało na celu okazanie solidarności oraz omówienie działań na rzecz przyspieszenia integracji Ukrainy z UE. Wizyta ta miała ogromne znaczenie symboliczne i polityczne, mobilizując inne państwa członkowskie do silniejszego wsparcia Ukrainy.

Polska była również inicjatorem licznych wspólnych deklaracji i listów skierowanych do Komisji Europejskiej i innych instytucji unijnych, w których wzywano do natychmiastowego nadania Ukrainie statusu kandydata. W marcu 2022 r. premier Morawiecki wraz z premierami Litwy i Łotwy wystosował wspólny list do przewodniczącej Komisji Europejskiej Ursuli von der Leyen oraz przewodniczącego Rady Europejskiej Charles’a Michela, w którym domagał się przyspieszenia procesu akcesji Ukrainy.

W maju 2022 r. prezydent Andrzej Duda oraz prezydent Zuzana Čaputová (Słowacja) rozpoczęli kampanię dyplomatyczną w Europie Zachodniej, przekonując liderów państw UE do przyznania Ukrainie statusu kandydata. Polska prowadziła również intensywne rozmowy dyplomatyczne na szczeblu unijnym, proponując harmonogram procesu akcesyjnego Ukrainy.

Podczas posiedzenia Rady Europejskiej w czerwcu 2022 r. Polska aktywnie negocjowała ze sceptycznymi państwami, takimi jak Holandia, Dania i Portugalia, które początkowo miały obawy dotyczące procesu akcesji Ukrainy. Polski rząd wykorzystał swoje wpływy w ramach Grupy Wyszehradzkiej oraz Trójmorza, aby przekonać te państwa, że wsparcie Ukrainy jest kluczowe dla stabilności i bezpieczeństwa regionu.

"Ukraina walczy o swoją niepodległość, ale także o wartości europejskie. To nasz moralny obowiązek, aby pomóc jej w tej walce i przybliżyć ją do Unii Europejskiej. Status kandydata dla Ukrainy powinien zostać przyznany jak najszybciej, ponieważ Ukraina udowodniła swoją determinację." – powiedział prezydent Andrzej Duda podczas przemówienia w Sejmie 3 marca 2022 r.

Dzięki tym intensywnym działaniom, Rada Europejska w czerwcu 2022 r. podjęła przełomową decyzję o przyznaniu Ukrainie statusu kandydata do Unii Europejskiej. Polska odegrała istotną rolę w przekonaniu bardziej sceptycznych państw członkowskich do poparcia tej decyzji, wykorzystując swoje relacje dyplomatyczne oraz argumentując, że przyszłe członkostwo Ukrainy w UE stanowi kluczowy element stabilności i bezpieczeństwa w regionie. Decyzja ta była wynikiem szeroko zakrojonych działań politycznych i dyplomatycznych, które umocniły pozycję Polski jako jednego z głównych orędowników integracji Ukrainy z Unią Europejską.

16.3 Wsparcie w reformach gospodarczych i sektorowych

Polska odegrała kluczową rolę w transformacji gospodarczej Ukrainy, pomagając jej dostosować przepisy do Jednolitego Rynku UE. W ramach Ukraine Facility, Polska współkoordynuje fundusze unijne przeznaczone na restrukturyzację gospodarki ukraińskiej. Wspólnie z Ministerstwem Gospodarki Ukrainy, Polska organizuje misje handlowe i fora biznesowe, które ułatwiają integrację ukraińskich przedsiębiorstw z rynkiem europejskim. Ważnym elementem wsparcia jest również pomoc w reformie polityki rolnej Ukrainy. Polska wspiera wdrażanie norm sanitarnych i fitosanitarnych UE, co umożliwia lepsze dostosowanie ukraińskiego sektora rolnego do wymagań unijnych i zwiększa jego konkurencyjność.

16.4 Wsparcie cyfryzacji i transformacji administracji publicznej

Polska odgrywa istotną rolę w politycznym wspieraniu Ukrainy w zakresie implementacji kluczowych ustaw, co stanowi istotny element jej integracji z Unią Europejską. W latach 2022-2023 polski rząd aktywnie działał na forum unijnym, promując inicjatywy wspierające modernizację ukraińskich instytucji państwowych oraz ich dostosowanie do standardów UE w zakresie e-administracji, ochrony danych i cyberbezpieczeństwa.

Na szczeblu politycznym Polska zabiegała o włączenie Ukrainy do unijnych programów cyfryzacyjnych, argumentując, że modernizacja administracji jest kluczowa dla przyszłego członkostwa tego kraju we Wspólnocie. Rząd RP wspierał starania Ukrainy o dostęp do funduszy i inicjatyw unijnych w obszarze cyfryzacji, takich jak program „Cyfrowa Europa” czy Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Polska angażowała się również w negocjacje nad mechanizmami współpracy w zakresie cyberbezpieczeństwa, wskazując na konieczność integracji ukraińskich instytucji z europejskim systemem wymiany informacji o zagrożeniach cyfrowych. Polska wdraża programy wsparcia cyberbezpieczeństwa, umożliwiające ukraińskim instytucjom dostosowanie się do unijnych norm ochrony danych i bezpieczeństwa IT. Programy te są zgodne z Ogólnym Rozporządzeniem o Ochronie Danych (GDPR) oraz unijnymi dyrektywami w zakresie cyberbezpieczeństwa. Poprzez wymienione powyżej działania Polska konsekwentnie wspiera Ukrainę w jej transformacji cyfrowej, wzmacniając tym samym jej pozycję jako przyszłego członka Unii Europejskiej.

16.5 Koordynacja międzynarodowej wymiany doświadczeń

Polska aktywnie angażuje się w międzynarodową debatę na temat integracji Ukrainy z Unią Europejską, organizując konferencje, seminaria i fora wymiany doświadczeń, które obejmują aspekty polityczne, prawne i gospodarcze procesu akcesyjnego. Współpraca akademicka oraz ekspercka stanowi istotny element wsparcia politycznego dla Ukrainy, umożliwiając transfer wiedzy oraz wypracowanie rekomendacji dotyczących dostosowania ukraińskich instytucji do standardów unijnych.

Jednym z kluczowych wydarzeń w latach 2022–2023 była Międzynarodowa Konferencja Bezpieczeństwa w Europie Środkowo-Wschodniej, organizowana w Warszawie pod patronatem Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. W wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele rządów państw UE, eksperci ds. integracji europejskiej, przedstawiciele Komisji Europejskiej oraz organizacji międzynarodowych. Dyskusje dotyczyły reform administracyjnych i prawnych niezbędnych dla Ukrainy w kontekście przyszłego członkostwa w UE oraz współpracy w obszarze bezpieczeństwa.

Polska, jako kraj posiadający doświadczenie z procesu akcesyjnego, aktywnie wspiera Ukrainę poprzez dzielenie się najlepszymi praktykami w zakresie reform instytucjonalnych i gospodarczych. Oprócz konferencji organizowanych na szczeblu rządowym, Polska angażuje się również w inicjatywy unijne wspierające ekspercką wymianę wiedzy oraz rozwój partnerstw akademickich i administracyjnych. Działania te podkreślają rolę Polski jako kluczowego partnera Ukrainy na drodze do członkostwa w Unii Europejskiej oraz jej zaangażowanie w budowanie stabilności i współpracy w regionie.

III. Polska głębią strategiczną Ukrainy

17. Pomoc wojskowa

17.1 Sprzęt i pomoc wojskowa przekazana Ukrainie

Od początku 2022 r. Polska przekazała 46 pakietów różnego rodzaju uzbrojenia i amunicji, a pakiet 47 znajduje się obecnie w fazie przygotowania. **Według informacji Ministerstwa Obrony Narodowej, w okresie do marca 2025 r. ich łączna wartość, razem z innymi formami wsparcia dla Sił Zbrojnych Ukrainy, w szczególności w postaci szkoleń, logistyki, dostaw, utrzymania i napraw oraz w dziedzinie pomocy medycznej, przekroczyła 18 mld zł.** W samym 2022 r. wartość przekazanego sprzętu wojskowego nie uwzględniająca innych form wsparcia militarnego wyniosła **7,23 mld zł, a w latach 2023-2024 5,63 mld zł.**

Polska przekazała Ukrainie znaczne ilości broni, takiej jak:

- ciężkie uzbrojenie, w tym czołgi i opancerzone pojazdy bojowe,
- samoloty myśliwskie i śmigłowce szturmowe,
- przenośne przeciwlotnicze zestawy rakietowe i systemy obrony powietrznej,
- bezzałogowe statki powietrzne i amunicję krążącą,
- systemy artyleryjskie,
- broń indywidualną,
- amunicję wielko- i średniokalibrową,
- sprzęt medyczny, przeciwpożarowy i środki ochrony indywidualnej żołnierzy,

Dostawy w początkowych miesiącach pełnoskalowej wojny składały się głównie ze sprzętu pancernego (czołgów T-72, bojowych wozów piechoty BWP-1), artylerii (2S1 Gwozdika) oraz amunicji i materiałów eksploatacyjnych (części zamiennych, smarów i paliwa) do nich.

Według Ministerstwa Obrony Narodowej, **w latach 2022-2024 Polska przekazała Ukrainie nieodpłatnie następujący sprzęt wojskowy:**

- 318 czołgów
- 586 pojazdów opancerzonych
- 137 systemów artyleryjskich
- 10 samolotów
- 10 helikopterów

Z tego, **w 2022 roku Polska przekazała Ukrainie:**

- 240 czołgów
- 82 systemy artyleryjskie
- 287 przenośnych przeciwlotniczych zestawów rakietowych
- ok. 70 mln sztuk amunicji

Przekazanie Ukrainie pierwszych czołgów Leopard 2 przez Polskę. 24.02.2023
Fot. Ukrainian Governmental Press Service/handout via Reuters

W latach **2023-2024 przekazany Ukrainie sprzęt zawierał:**

- 78 czołgów
- 502 pojazdy opancerzone
- 55 systemów artyleryjskich
- 10 helikopterów Mi-24
- 10 myśliwców MiG-29
- 118 przenośnych przeciwlotniczych zestawów rakietowych
- ponad 31 mln sztuk amunicji
- 44 pociski powietrze-powietrze
- ponad 16 000 części zamiennych do różnych systemów

Z raportów Ministerstwa Spraw Zagranicznych za lata 2022 i 2023 wynika, że – oprócz bezpłatnych donacji władz RP – na Ukrainę wyeksportowano sprzęt o łącznej wartości 2,216 mld euro, z czego ok. 0,5 mld euro to częściowe wykonanie kontraktu na 54 armatohaubice Krab (dostawa 36 pojazdów).

Ponadto Ukraina zakupiła w Polsce 60 transporterów opancerzonych MT-LB, 92 armatohaubice 2S1 Gvozdika, 89 moździerzy kal. 82 mm, 22 moździerze M74 kal. 120 mm, 4 wieloprowadnicowe wyrzutnie rakietowe BM-21 Grad, 19 samochodów opancerzonych AMZ Dzik i jeden BRDM-2 oraz dziesiątki tysięcy sztuk broni strzeleckiej różnych klas i typów.

Do końca 2023 roku Polska zakupiła także i przekazała Ukrainie ponad 19 500 terminali Starlink, które zapewniają dostęp do internetu ukraińskim wojskowym i cywilom. Stanowiło to na ten czas niemal połowę z 47 000 terminali będących wówczas w posiadaniu Ukrainy.

17.2 Polska liderem we wsparciu pancernym Ukrainy

Polska dostarczyła Ukrainie najwięcej czołgów ze wszystkich krajów świata, przekazując w kluczowych pierwszych miesiącach wojny dużą część własnego wyposażenia. Następnie rząd w Warszawie był orędownikiem większego wsparcia pancernego dla Ukrainy na arenie międzynarodowej.

Pierwsza z dużych dostaw czołgów T-72 jakie Polska przekazała Ukrainie miała miejsce jeszcze w pierwszej połowie 2022 r. W czerwcu 2022 r. Prezydent RP powiedział, że Polska dostarczyła już ponad 240 czołgów modelu T-72M/M1 oraz zmodyfikowanego T-72M1R, a także sto pojazdów opancerzonych.

W ramach kolejnych dostaw mających miejsce w pierwszych miesiącach 2023 r. dostarczono, jak wynikało z deklaracji ówczesnego premiera Mateusza Morawieckiego, kolejne 60 czołgów, w tym zmodernizowane PT-91, oraz 14 nowoczesnych modeli Leopard 2. Polska przekazała także 42 bojowe wozy piechoty BWP-1.

W styczniu 2023 r. Polska przełamała międzynarodowy impas w sprawie przekazania Ukrainie czołgów Leopard 2, poprzez zainaugurowanie formowania tzw. „koalicji czołgowej”. Czołgi te są obecnie serwisowane na terenie Polski.

Same czołgi przekazane przez Polskę Ukrainie w ciągu pierwszych dwóch lat pełnoskalowego konfliktu stanowić mogą wyposażenie dla dwóch kompletnych brygad pancernych.

Liczbę tę stawiają Polskę na pierwszym miejscu na świecie pod względem ilości czołgów i wozów bojowych piechoty przekazanych Ukrainie, jak wynika z publikacji Kancelarii Prezydenta RP.

17.3 Unijna misja szkoleniowa EUMAM Ukraine

17 października 2022 roku Rada UE uzgodniła powołanie Misji Wsparcia Wojskowego na rzecz Ukrainy (EUMAM Ukraine). Celem misji jest zapewnienie szkoleń ukraińskim żołnierzom. Misja została powołana w odpowiedzi na prośby Ukrainy. Jej celem jest zapewnienie indywidualnych, zbiorowych i specjalistycznych szkoleń Siłom Zbrojnym Ukrainy, w tym Siłom Obrony Terytorialnej oraz koordynacja i synchronizacja działań państw członkowskich, wspierających realizację tych szkoleń.

Misja, której dowództwo znajduje się w Polsce, wyszkoliła do połowy 2024 roku czterokrotnie więcej żołnierzy niż planowano – prawie 60 tysięcy. Polscy oficerowie i instruktorzy przeszkolili jedną trzecią z 60 tysięcy ukraińskich żołnierzy, którzy wzięli udział w misji UE.

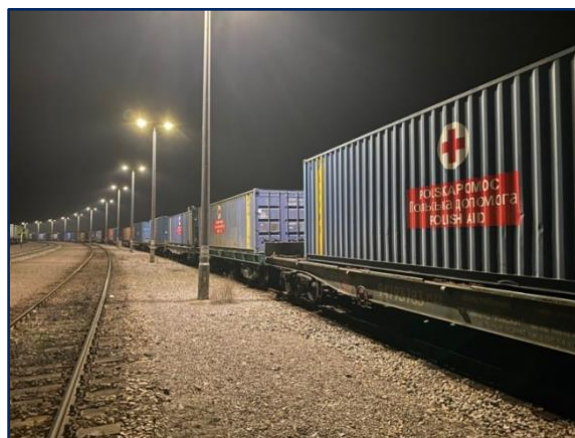

Ukraińscy żołnierze na misji szkoleniowej EUMAM Ukraine w Polsce. Grudzień 2022. Fot. Twitter/Joseph Borrell

18. Polski korytarz strategiczny

Dzięki swojemu położeniu geograficznemu, infrastrukturze i możliwościom logistycznym, Polska stała się w wojnie obronnej Ukrainy jej strategicznym sąsiadem. Od postawy państwa i społeczeństwa polskiego zależał dostęp dla broniącej się Ukrainy do dostaw pomocy wojskowej i humanitarnej. Polska stanęła na wysokości zadania, zapewniając siłami rządu i społeczeństwa korytarz strategiczny, którym popłynęła do Ukrainy polska i międzynarodowa pomoc umożliwiająca kontynuację oporu wobec rosyjskiej agresji.

Według informacji Ministerstwa Obrony Narodowej ponad **90% całej pomocy wojskowej dla Ukrainy przepłynęło przez Polskę.**

Polskie rezerwy strategiczne w drodze do Charkowa i Zaporozża.
Fot. Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych

18.1 Przechowanie kopii zapasowych baz danych rządu Ukrainy

Rząd polski pomógł rządowi ukraińskiemu w umieszczeniu i przechowywaniu na terytorium RP kopii zapasowych zasobów informacyjnych i rejestrów publicznych Ukrainy, zapewniając bezpieczeństwo cennych baz danych przed zniszczeniem bądź przejęciem przez Rosję i przyczyniając się do zabezpieczenia ciągłości państwowości ukraińskiej w warunkach wojny.

18.2 Polskie rezerwy strategiczne wysłane na Ukrainę

Rząd polski w kluczowym momencie wojny przekazał Ukrainie duże ilości rezerw strategicznych oraz zorganizował i opłacił system hubów logistycznych do transportu niniejszej pomocy opierający się na Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych. W 2022 i 2023 r. Polska przekazała Ukrainie i jej obywatelom przez polski korytarz strategiczny rezerwy warte 1,5 mld zł.

Źródła finansowania rezerw (mln PLN)	2022 r.	2023 r.	Razem
Fundusz Pomocy	406	311	717
Dotacja celowa KPRM	379	9	388
Darowizny	226	178	404
Razem	1011	498	1509

Wykonując te zadania, do RARS należało między innymi:

- koordynowanie i organizowanie pomocy Ukrainie (koordynacja transportu, prac logistycznych, prowadzenie infolinii dla darczyńców, współpraca z KE),
- dokonywanie zakupu towarów i usług na rzecz Ukrainy i uchodźców,
- przyjmowanie i przekazywanie darowizn na cele związane z udzieleniem pomocy Ukrainie oraz dokonywanie zakupów ze środków pieniężnych pochodzących z darowizn przeznaczonych na pomoc Ukrainie.

Kategorie przekazanej pomocy:

- rezerwy techniczne o łącznej wartości ewidencyjnej ok. 655,4 mln zł, w tym w postaci benzyny silnikowej 95, oleju napędowego w łącznej ilości 70 450,5 m³ i o łącznej wartości ewidencyjnej 92,3 mln zł. Udostępniono asortyment, tj. agregaty prądotwórcze, kontenery biurowe, sanitarne, mieszkalne, celne, bazowe, pawilony, pomieszczenia, przychodnie medyczne, miasteczka kontenerowe, nagrzewnice,

pojazdy, przychodnie medyczne, rezerwy specjalne, osprzęt teleinformatyczny, pojazdy, stacje uzdatniania wody;

- rezerwy żywnościowe o łącznej wartości ewidencyjnej ok. 120,4 mln zł zostały w latach 2022-2023 udostępnione na Ukrainę oraz na rzecz pomocy uchodźcom z Ukrainy na terenie RP. Łączna ilość stanowiła ok. 11 942,8 ton produktów żywnościowych zawierających ok. 209 tys. sztuk racji żywnościowych oraz ok. 238 tys. litrów wody butelkowanej mineralnej;
- rezerwy medyczne o łącznej wartości ewidencyjnej ok. 370,8 mln zł. Udostępniono m.in. sprzęt i wyposażenie medyczne, leki, środki ochrony indywidualnej, produkty lecznicze, artykuły włókiennicze, środki dezynfekcyjne;
- darowizny rzeczowe i finansowe, m.in. paliwo (lotnicze, olej napędowy, benzynę silnikową), towary koncesjonowane, produkty spożywcze, lecznicze. W latach 2022 i 2023 RARS otrzymała darowizny pieniężne na pomoc Ukrainie, z których zakupiła i udostępniła m.in. towary koncesjonowane, paliwo (olej napędowy, benzynę silnikową), agregaty prądotwórcze, produkty lecznicze, apteczki. W 2022 r. wydatkowano z darowizn pieniężnych ok. 226 mln zł, w 2023 r. 178 mln zł.

18.3 Polska jako pośrednik pomocy międzynarodowej

Polska podejmuje się także organizacji transportu pomocy zagranicznej przez polski korytarz strategiczny. Dzieje się to na podstawie współpracy z Komisją Europejską. W marcu 2022 r. Komisja Europejska udzieliła RARS grant na prowadzenie hubu logistycznego unijnego mechanizmu ochrony ludności. Przez pierwszy rok funkcjonowania hubu ze środków unijnych był finansowany transport krajowy (do granicy UA). Od czerwca 2023 r. ze środków unijnych jest finansowany transport całonocowy do końcowego odbiorcy na Ukrainie. Wartość przyznanego grantu wynosi 26 965 000 euro. Dotychczas wydatkowano ze środków otrzymanych z UE ok. 61 mln zł (w 2022 r. 50,7 mln zł, w 2023 r. 10,3 mln zł).

Transport sprzętu z Danii, Finlandii, Szwecji i Estonii za pośrednictwem Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych. 15.03.2022. Fot. RARS

W grudniu 2022 r. Komisja Europejska przyznała RARS dwa indywidualne granty w ramach programu rescEU dedykowane pomocy Ukrainie:

- „RescEU Sprzęt Energetyczny” obejmuje utworzenie i utrzymywanie zdolności w postaci agregatów prądotwórczych. Łącznie zakupiono 5 630 szt. sprzętu o różnej mocy na łączną wartość ok. 122 370 836,54 euro (środki unijne – 80%, środki RARS – 20% + VAT). Do tej pory RARS zrealizował 14 mobilizacji sprzętu (transport do wskazanych odbiorców zgodnie z dyspozycją KE) do ponad 100 różnych odbiorców w ramach administracji publicznej Ukrainy – centralnej i samorządowej. Łącznie przekazano 2 036 szt. o łącznej wartości ok. 73 242 040,60 euro.
- „RescEU Donacje” polega na przekazywaniu za pośrednictwem RARS pomocy towarowej od darczyńców z sektora prywatnego lub państw nie będących członkiem/partnerem unijnego mechanizmu ochrony ludności. Przekazywany sprzęt to w większości sprzęt energetyczny oraz pojazdy o łącznej wartości ok. 3 mln euro.

18.4 Działania logistyczne w polskim korytarzu strategicznym

Na Polsce spoczywa odpowiedzialność za obsługę logistyczną korytarza strategicznego przez który przepływa pomoc humanitarna do walczącej Ukrainy. W latach 2022-2023 rząd polski za pośrednictwem Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych zorganizował transport polskiej oraz zagranicznej pomocy humanitarnej na Ukrainę.

W powyższych latach w transporcie drogowym przekazano 136 000 ton pomocy zawartej na 273 000 palet oraz 9 100 ciężarówkach. W transporcie intermodalnym przekazano 58 668 ton, na co składało się 84 604 palet, 5 974 kontenerów oraz 4 165 jednostek transportu kolejowego.

Polskie rezerwy strategiczne w drodze do Charkowa i Zaporozża.
Fot. Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych

18.5 MEDEVAC HUB Jasionka

1 września 2022 r. został otwarty Medevac Hub Jasionka na terenie Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, finansowany przez Komisję Europejską, zarządzany przez polską fundację Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej. Został on częściowo wyposażony przez Międzynarodową Organizację ds. Migracji, a jego założenia organizacyjne i operacyjne zostały wypracowane wspólnie przez Komisję Europejską i Światową Organizację Zdrowia, w procesie koordynowanym przez MZ. Hub zapewnia podstawową obserwację, opiekę pielęgniarską i wsparcie psychospołeczne dla relokowanych pacjentów, zapewnia ciągłość oraz modyfikację bieżącej opieki medycznej, oraz identyfikuje, ocenia i kieruje pacjentów z zagrożeniem pogorszenia się stanu zdrowia lub których stan zdrowia się pogorszył do szpitala referencyjnego.

Obecnie w Hubie istnieje możliwość przyjęcia do około 20 pacjentów i do około 30 osób towarzyszących, którzy korzystają z procedury ewakuacji medycznej do państw UE/EOG. Hub może przyjąć również do 20 pacjentów, którzy zakończyli leczenie w Polsce lub państwach UE i chcą powrócić na terytorium Ukrainy (repatriacje pacjentów). Do dnia 1 lutego 2024 r. z pobytu w MHJ skorzystało 1 813 osób (1 279 pacjentów i 534 osoby towarzyszące).

Paweł Kowal i Pierre Heilbronn podczas wizyty w Medevac HUB Jasionka.
Fot. Maciej Rałowski

IV. *Pomoc polskich samorządów*

19. Pomoc samorządów

W Polsce część zadań administracyjnych, niemająca skali ogólnokrajowej, realizowana jest przez samorząd terytorialny, który zgodnie z Konstytucją „wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych”. Według stanu na 1 stycznia 2024 r. podział administracyjny Polski obejmował:

- 16 województw,
- 314 powiatów i 66 miast na prawach powiatu,
- 2477 gmin (w tym 302 gminy miejskie, 711 gmin miejsko-wiejskich i 1464 gminy wiejskie).

Fala 8,5 mln uchodźców ukraińskich uciekających do Polski przed wojną rozpętaną przez Rosję w lutym 2022 r. miała ogromny wpływ na cały kraj i stanowiła wyzwanie dla rządu i społeczeństwa. Przybrała ona jednak charakter lokalny w każdym województwie, powiecie i gminie dotkniętymi napływem uchodźców gdzie należało zorganizować niezbędną doraźną pomoc, szczególnie na terytoriach graniczących bezpośrednio z Ukrainą.

Samorządy podjęły się przyjęcia uchodźców na własny rachunek oraz we współpracy z rządem, a także zaangażowały się w zbieranie i przekazywanie pomocy bezpośrednio na Ukrainę, często w formie współpracy miast partnerskich. Z tego względu, nie sposób mówić o polskiej pomocy udzielonej Ukrainie i Ukraińcom bez zaangażowania polskich jednostek samorządu terytorialnego.

19.1 Współpraca administracji rządowej z samorządami

Rada Ministrów ustanowiła 1 kwietnia 2022 r. Pełnomocnika Rządu ds. uchodźców wojennych z Ukrainy, którego zadaniem była koordynacja działań podejmowanych w związku z przybyciem na terytorium RP obywateli Ukrainy wskutek działań wojennych prowadzonych na terytorium tego państwa oraz współdziałanie z właściwymi organami administracji rządowej, organami samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi.

Uchodźcy z Ukrainy na przejściu granicznym Medyka.
Fot. MSWiA

Ustawa pomocowa z 12 marca 2022 r. zaangażowała jednostki samorządu terytorialnego w ogólnokrajowy wysiłek prowadzony przez rząd na rzecz uchodźców z Ukrainy, tworząc ramy dla współpracy rządu i samorządu poprzez wojewodów oraz refundacji z Funduszu Pomocy działań podjętych przez samorządy.

Na poziomie regionalnym wojewodowie koordynowali działania organów władzy publicznej oraz organizacji pozarządowych i przedsiębiorców w zakresie udzielania pomocy obywatelom Ukrainy w województwie. Mogli zapewnić pomoc obywatelom Ukrainy polegającą m.in. na zakwaterowaniu i zapewnieniu całodziennego wyżywienia zbiorowego; zapewnieniu transportu do miejsc zakwaterowania oraz udzielania opieki medycznej; finansowaniu przejazdów środkami transportu publicznego oraz specjalistycznego transportu dla osób z niepełnosprawnościami; zapewnieniu środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów; organizacji miejsc udzielania doraźnej pomocy medycznej; podjęciu innych działań niezbędnych do realizacji pomocy.

Wojewodowie odpowiedzialni byli także za utworzenie i koordynację punktów recepcyjnych oraz informacyjnych w województwie. Działania prowadzone w punktach realizowane były przy wsparciu wolontariuszy i NGO oraz we współpracy ze służbami mundurowymi.

Ze zorganizowanego zakwaterowania w jednostkach samorządu terytorialnego skorzystało 474 125 osób w 2022 r. Ilość miejsc zajętych w dostępnych miejscach zakwaterowania zbiorowego wg stanu na dzień 28 grudnia 2022 r. wynosiła 84 896. Łącznie w latach 2022-2023 z zakwaterowania skorzystało łącznie 530 618 osób. Ilość miejsc zajętych w dostępnych miejscach zakwaterowania zbiorowego wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosiła 42 391.

Zapewnienie zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego, w tym koszty związane z utrzymaniem i obsługą punktów recepcyjnych oraz punktów medycznych działających przy punktach recepcyjnych wyniosły 3 550 211 343,42 zł, w tym 2 069 279 955,55 zł w 2022 r. oraz 1 480 331 387,87 zł w 2023 r. Zapewnienie transportu do miejsc zakwaterowania wyniosła 37 797 745,60 zł, w tym 36 545 658,62 zł w 2022 r. oraz 1 252 086,98 zł w 2023 r.

Finansowanie przejazdów środkami transportu publicznego oraz specjalistycznego transportu przeznaczonego dla osób z niepełnosprawnością w szczególności do miejsc lub pomiędzy miejscami, o których mowa w art. 12, ust. 1, pkt 1-3 ustawy pomocowej wyniosła 11 984 425,24 zł. W tym 11 292 363,12 zł w 2022 r. oraz 692 062,12 zł w 2023 r.

Zapewnienie środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów wyniosła 34 972 833,15 zł, w tym 21 399 788,12 zł w 2022 r. oraz 13 573 045,03 zł w 2023 r.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy pomocowej, każdemu kto zapewnił na własny koszt zakwaterowanie i wyżywienie uchodźcom z Ukrainy mogło być przyznane na jego wniosek świadczenie pieniężne w wysokości 40 zł za dobę za osobę z tego tytułu nie dłużej niż za okres 120 dni od dnia przybycia obywatela Ukrainy na terytorium RP. W 2022 r. zarejestrowano 1 291 248 wniosków, natomiast w 2023 r. 564 136 wniosków. Wypłata świadczeń pieniężnych na podstawie art. 13 ustawy pomocowej wyniosła 3 017 704 727,56 zł w 2022 r. oraz 920 399 449,05 zł w 2023 r.

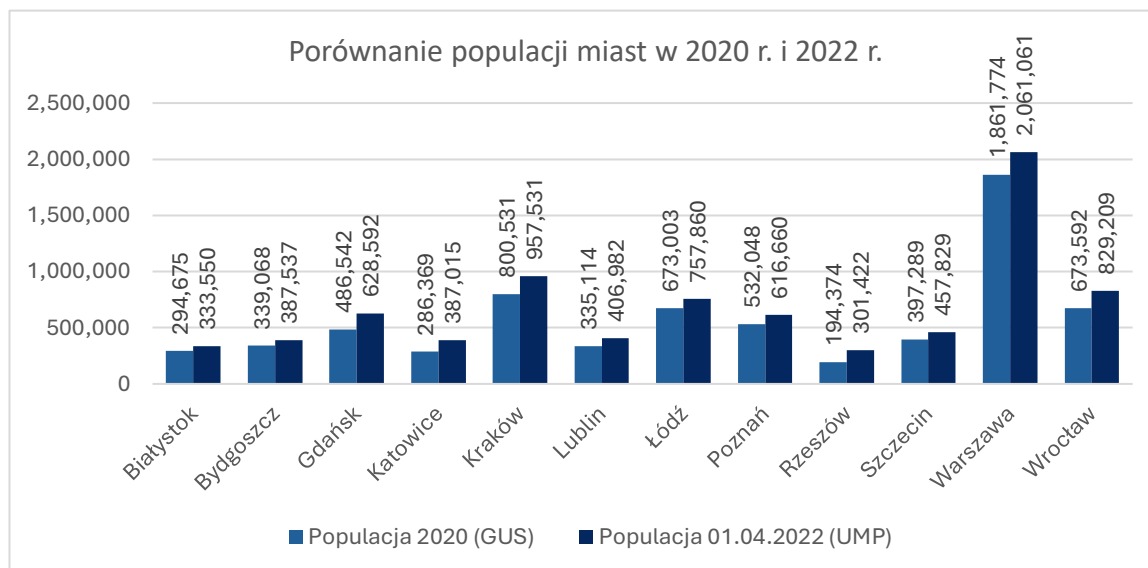
W celu wsparcia samorządów w realizacji zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi uchodźcami z Ukrainy w ustawie pomocowej, przewidziano możliwość wsparcia finansowego dla samorządów ze środków rządowych.

Łączna wysokość środków finansowych naliczonych na podstawie danych za okres od 24 lutego 2022 r. do końca grudnia 2023 r., z przeznaczeniem na realizację zadań oświatowych realizowanych przez JST wynosił ponad 4,4 mld zł. Wysokość środków finansowych przekazanych z FP w roku budżetowym wyniosła 1 591 573 873 zł w 2022 r. oraz 2 625 600 000 mln zł w 2023 r.

19.2 Gościnność metropolii polskich

Znaczna część napływu uchodźców do Polski skoncentrowała się na największych jej miastach, które stały się punktem przesiadkowym oraz tymczasowym domem dla ilości uchodźców częstokroć kilkakrotnie przewyższających ich oryginalną populację. Unia Metropolii Polskich przeprowadziła badanie, które zaprezentowało ruch uchodźczy w pierwszych miesiącach wojny oraz wynikające z niego zmiany demograficzne w 12 spośród największych polskich miast. Według danych UMP z kwietnia 2022 r. czyli szczytu ruchu uchodźczego, dwie trzecie wszystkich Ukraińców w Polsce mieszkało w 12 największych obszarach metropolitalnych. Z danych Unii Metropolii Polskich wynika znaczny wzrost populacji największych polskich miast w szczycie kryzysu migracyjnego, w porównaniu do 2020 r. W związku

z napływem uchodźców z Ukrainy, ukraińska populacja największych polskich miast zwiększyła się do poziomu między 11% a 35%.

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych raportu UMP

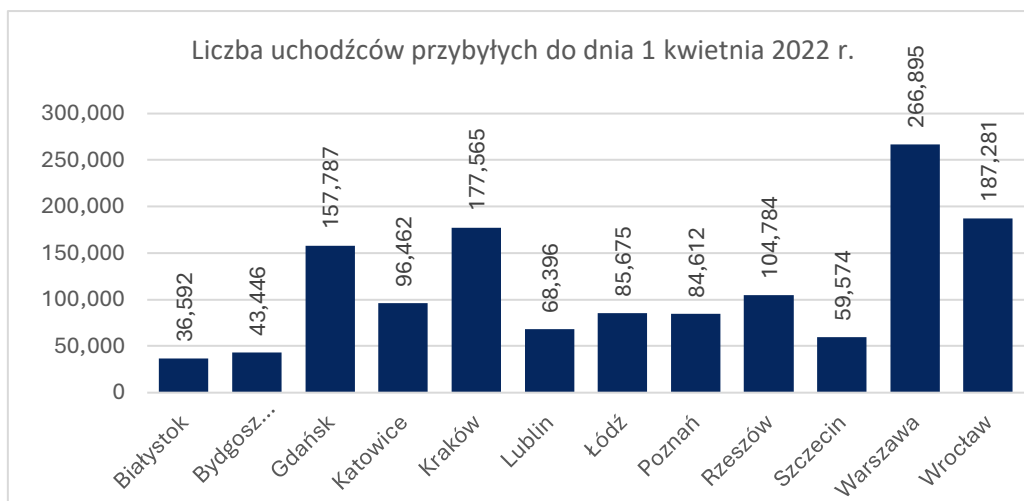
Pięć polskich miast (Rzeszów, Przemyśl, Lublin, Chełm i Warszawa) otrzymały z rąk prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zełeńskiego tytuł „Miasta-Ratownika” ustanowiony w maju 2022 roku dla upamiętnienia aktów człowieczeństwa, miłosierdzia i solidarności z narodem ukraińskim, okazanych przez mieszkańców zagranicznych miast w obronie ideałów wolności, pokoju i demokracji, a także za wspieranie Ukrainy w obronie jej niepodległości i suwerenności w czasie odpierania zbrojnej agresji Federacji Rosyjskiej. Stanowi to większość z ośmiu takich tytułów nadanych na całym świecie.

Prezydent Ukrainy nadaje Warszawie tytuł „miasta-ratownika”
15 stycznia 2025 r. Fot. Administracja Prezydenta Ukrainy.

Największe polskie metropolie wykazały się nie tylko gościnnością wobec uchodźców z Ukrainy, ale także aktywnie włączyły się w niesienie pomocy bezpośrednio na terenie Ukrainy poprzez błyskawiczne zebranie darów humanitarnych i dostarczenie ich do najbardziej potrzebujących partnerów. Już 2 marca 2022 r. do oblężonego przez Rosjan Kijowa dotarł wagon wypełniony pomocą od mieszkańców Warszawy. Dzień wcześniej podobny transport z Warszawy dotarł do Lwowa. Łącznie w pierwszym tygodniu pełnoskalowej wojny stolica Polski wysłała na Ukrainę 11 transportów z pomocą.

Warszawa nie była jedynym miastem którego władze i mieszkańcy zmobilizowali się aby nieść pomoc walczącej Ukrainie. Związek Miast Polskich opublikował pod tytułem „Miasta dla Ukrainy” zestawienie działań władz miejskich, mieszkańców i organizacji społecznych dokumentujące wsparcie udzielone Ukrainie i jej obywatelom przez polskie miasta.

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych raportu UMP

Stanowisko koordynacji pracy dla uchodźców z Ukrainy w miejscu tymczasowego zakwaterowania w Warszawie. Fot. Mazowiecki Urząd Wojewódzki.

19.3 Działania pomocowe z podziałem na województwa

Informacje zawarte poniżej pochodzą z materiałów przekazanych przez urzędy marszałkowskie wszystkich województw Rzeczypospolitej Polskiej za pośrednictwem Związku Województw RP.

19.3.1 Województwo Dolnośląskie

Samorząd Województwa Dolnośląskiego określił górne limity wartości pomocy w 2022 r. do kwoty 5 mln zł i w 2023 r. do kwoty 23 mln zł. Wydział Współpracy z Zagranicą Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego udzielał pomocy materialnej na rzecz mieszkańców dwóch partnerskich regionów: obwodów Dnipropietrowskiego i Kirowogradzkiego w Ukrainie. zakupiono i przekazano pomoc humanitarną m.in.: artykuły spożywcze, sanitarne, latarki, baterie, odzież termiczną, obuwie, koce, kuchenki, piecyki gazowe, zestawy ratownicze i odzież specjalistyczną. Łącznie w latach 2022 – 2023 udzielono pomocy materialnej na kwotę: 6 449 199,82 zł.

Dostarczono także artykuły pierwszej pomocy oraz wyposażenia, artykuły i materiały medyczne, wyposażenie placówek medycznych i sprzętu specjalistycznego o łącznej wartości 10 248 782 zł. Pomoc rzeczową o wartości ponad 2 mln zł przekazały także podmioty lecznicze, dla których podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa Dolnośląskiego: Pogotowie Ratunkowe w Wałbrzychu, Pogotowie Ratunkowe

we Wrocławiu, Pogotowie Ratunkowe w Jeleniej Górze oraz Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego we Wrocławiu.

Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy ogłosił nabór na projekty konkursowe z zakresu aktywizacji zawodowej dla pozostających bez zatrudnienia imigrantów od 30 roku życia, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy. Do realizacji zostało zakwalifikowanych 11 projektów. W 2022 roku podpisano umowy z Beneficjentami tych projektów na kwotę 44 791 268,36 zł (w tym wkład UE 38 072 038,48 zł). Okres realizacji projektów miał miejsce od października 2022 r. do grudnia 2023 r. W ramach tych projektów rozliczono 74 wnioski o płatność na kwotę 42 675 766,63 zł.

W latach 2022-2023 Samorząd Województwa Dolnośląskiego wydatkował 3 490 239,69 zł na działania oświatowe na rzecz małoletnich oraz dorosłych obywateli Ukrainy. Środki te pochodziły z Funduszu Pomocy, budżetu Województwa Dolnośląskiego oraz zewnętrznych grantów.

19.3.2 Województwo Kujawsko-Pomorskie

W 2022 i 2023 r. Samorząd Województwa Kujawsko – Pomorskiego przeznaczył na wsparcie łącznie 12 mln zł. Działania samorządu województwa na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy zarówno w roku 2022 jak i 2023 przybierały różne formy pomocy, w tym między innymi: pomocy finansowej, magazynów pomocy, konwojów, punktów informacyjno-doradczych, organizacji zajęć edukacyjnych, organizacji punktów żywieniowych, organizacji tymczasowych miejsc pobytu oraz pomocy politycznej.

Toruń. Przygotowanie transportu z pomocą rzeczową dla Ukrainy. Fot. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zorganizował lub był współorganizatorem ponad 63 transportów do Ukrainy. Konwoje trafiły między innymi do: Kijowa, Chmielnickiego, Lwowa, Żytomierza, Łucka, Winnicy, Równego, Kuhari, Krzemieńca, Czerniowców, Zaporozża, oraz Miżhirja.

W związku z pozyskaniem pomocy rzeczowej od różnych podmiotów z kraju i zagranicy zorganizowano 3 magazyny dystrybuujące pomoc rzeczową obywatelom Ukrainy (w Przysieku i Toruniu). Na podstawie złożonych przez gminnych koordynatorów zamówień, przygotowywano konkretne pakiety darów, które następnie były odbierane przez jednostki samorządu terytorialnego i dystrybuowane na ich terenie. W ramach pomocy obywatelom Ukrainy przebywającym na terenie naszego regionu od marca do lipca 2022 r. udzielono wsparcia 70 różnym jednostkom, w tym również w zakresie pomocy żywnościowej. Łącznie zrealizowano 85 zamówień.

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego wspólnie z Konsulem Honorowym Ukrainy w Bydgoszczy zorganizował sieć punktów informacyjno-doradczych w Bydgoszczy, Toruniu i Włocławku. W punktach informacyjno-doradczych obywatele Ukrainy otrzymywali np. informację prawną i pomoc psychologiczną, wsparcie w poszukiwaniu legalnej pracy, czy w założeniu konta w banku. Punkty stanowiły miejsca przekazywania darów gromadzonych w ramach pomocy humanitarnej obsługiwanej przez pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Aby umożliwić ukraińskim dzieciom i młodzieży kontynuowanie nauki i wesprzeć w poznawaniu regionu, uruchomiono prowadzone w języku ukraińskim zajęcia w Kujawsko-Pomorskiej Szkole Internetowej.

Od 2 marca 2022 r. Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku sp. z o.o., będący spółką z udziałem województwa kujawsko-pomorskiego, przy wsparciu finansowym Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego przygotowywał ciepłe posiłki dla uchodźców z Ukrainy. Posiłki wydawane były 7 dni w tygodniu. W okresie od 2 marca do 30 kwietnia wydano łącznie 15 248 zestawów żywniowych.

W Toruniu uruchomiono (budynki po szpitalu psychiatrycznym przy ul. M. Skłodowskiej-Curie) miejsce pobytu, wraz z kompleksową opieką medyczną, terapeutyczną i rehabilitacyjną, dla 57 pacjentów z różnym stopniem niepełnosprawności, którzy wraz z opiekunami zostali ewakuowani z Międzyboża (obwód chmielnicki). Pacjenci mają od 9 do 35 lat. Są to osoby z niepełnosprawnością ruchową i intelektualną. By mogły się rozwijać, niezbędne było zakupienie specjalistycznego sprzętu, służącego do integracji sensorycznej, ćwiczeń równowagi czy mięśni posturalnych. Ośrodek prowadzony jest przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. Z pacjentami pracuje 40 osób personelu opiekuńczo-pielęgniacczego (np. 10 pielęgniarek) oraz 5 fizjoterapeutów, 5 terapeutów zajęciowych, 4 asystentów osób niepełnosprawnych, 4 osoby prowadzące zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze, 2 logopedów, 2 specjalistów integracji sensorycznej i trenera umiejętności społecznych.

19.3.3 Województwo Łódzkie

W okresie od 24 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. z budżetu Województwa Łódzkiego przeznaczono łączną sumę: 14 561 987,31 zł na różnego rodzaju formy pomocy dla ludności ukraińskiej. W pierwszym roku rosyjskiej agresji na Ukrainę z budżetu województwa na rozliczne odmiany wsparcia narodu ukraińskiego przekazano 9 076 035,99 zł. W okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. kwota ta wyniosła 5 485 948,32 zł.

Województwo Łódzkie w okresie od 24 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. było zaangażowane w pomoc Ukrainie i jej obywatelom, realizując ją zarówno w postaci materialnej jak i niematerialnej, na terenie województwa jak i na terenie obwodów partnerskich Województwa Łódzkiego: odeskiego, wołyńskiego, winnickiego oraz czerniowieckiego.

W ramach pomocy obwodom partnerskim przekazane zostały m.in. cztery wyposażone karetki (przy współpracy z Wojewódzką Stacją Ratownictwa Medycznego), leki, środki ochrony zdrowia, sprzęt medyczny, żywność, odzież, środki higieniczne, agregaty prądotwórcze, powerbanki, latarki.

Pomoc województwa łódzkiego dla Czerniowiec. Fot. Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego.

Od początku wojny w Łódzkim Domu Kultury funkcjonował punkt recepcyjny (miejsce tymczasowego pobytu i punkt zbiórki darów dla uchodźców). W ramach współpracy z Łódzką Koleją Aglomeracyjną uruchomione zostały specjalne połączenia którymi przywożeni byli uchodźcy z granicy polsko-ukraińskiej. Dodatkowo, realizowane były zadania z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej ludności ukraińskiej

na terenie województwa łódzkiego, działania edukacyjne w tym kursy zawodowe, języka polskiego, czy też kolonie (zajęcia sportowe i językowe) dla dzieci i młodzieży ukraińskiej w wakacje w 2022 r. i 2023 r. W ramach pomocy stworzono na terenie województwa miejsca zamieszkania przeznaczone dla kobiet z dziećmi oraz osób starszych. Ze środków budżetu województwa organizowana była pomoc psychologiczna dla dorosłych mieszkańców województwa łódzkiego w stanie kryzysu psychicznego, czy też udzielano świadczeń zdrowotnych w warunkach domowych, dla osób chorych na Alzheimera i inne choroby otępienne. Pomoc Ukrainie to także budowa relacji na płaszczyźnie kulturalnej (m. in. koncert z udziałem Kijowskiej Orkiestry Symfonicznej w Filharmonii Łódzkiej, koncert jedności polsko-ukraińskiej w Teatrze im. Jaracza w Łodzi, wystawy tematyczne w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi czy powstanie polsko-ukraińskiego Koła Gospodyń Wiejskich). Pomoc Województwa łódzkiego polegała również na tworzeniu kontaktów biznesowych, m.in. poprzez udział przedstawicieli władz lokalnych z terenów Ukrainy w Europejskim Forum Gospodarczym (w 2022 r. i w 2023 r.).

19.3.4 Województwo Lubelskie

Województwo Lubelskie podsumowało pomoc udzieloną Ukrainie i jej obywatelom w specjalnym raporcie opracowanym przez Departament Strategii i Rozwoju Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie, opublikowanym w lutym 2023 r. pt. „II Raport o Pomocy Udzielonej Ukrainie przez Województwo Lubelskie”.

Na koniec 2022 r. łączne środki pochodzące z terenu województwa lubelskiego przeznaczone i zagwarantowane na różne formy pomocy Ukrainie **wyniosły ponad 570,9 mln zł, w tym środki m.in. 322,2 mln zł w dyspozycji Wojewody Lubelskiego, 31,7 mln zł przeznaczone i zagwarantowane przez Samorząd Województwa Lubelskiego, 4 mln zł z budżetu gmin, 759 tys. zł z budżetu powiatów oraz 212,2 mln zł ze zbiorów na pomoc humanitarną dla Ukrainy.**

Samorząd Województwa Lubelskiego pozyskał od darczyńców 3 mln zł, w tym od regionów partnerskich. Część Urzędów Gmin oraz Starostw Powiatowych również prowadziły zbiórki poprzez wpłaty na specjalnie na ten cel utworzone rachunki bankowe, dzięki czemu zebrano 8,2 mln zł. Znaczący udział w finansowaniu i organizacji pomocy dla Ukrainy miały organizacje kościelne. Caritas Archidiecezji Lubelskiej szacuje wielkość udzielonego wsparcia na ok. 38,9 mln zł. Z kolei Caritas Archidiecezji Zamojsko – Lubaczowskiej oszacował wartość przekazanej pomocy na prawie 50,1 mln zł. Do pomocy włączyła się również Prawosławna Archidiecezja Lubelska i Chełmska, która przy udziale Fundacji Dialogu Narodów oraz Fundacji Ekklesia przekazała pomoc o wartości 182 tys. zł. Na terenie województwa lubelskiego z ramienia Polskiego Czerwonego Krzyża wsparcie zorganizował Lubelski Oddział Okręgowy PCK. Wartość pomocy udzielonej przez PCK Lubelski Oddział Okręgowy wraz z partnerami oszacowano na kwotę 78,8 mln zł. W pomoc Ukrainie włączyli się również przedsiębiorcy z terenu województwa lubelskiego. Po wybuchu wojny reaktywowano program pomocy humanitarnej Razem z Ukrainą, który został uruchomiony w 2015 roku. Współzałożycielami programu byli m.in.: Wojewoda Lubelski, Marszałek Województwa Lubelskiego, Prezydent Miasta Lublin, Rektorzy lubelskich uczelni, przedstawiciele samorządu i organizacji pozarządowych, stowarzyszeń oraz przedsiębiorstw. W ramach Programu przekazano pomoc finansową i rzeczową na łączną kwotę prawie 33 mln zł, w tym 2,2 mln zł przez Modern Expo S.A.

Paczki z zaopatrzeniem medycznym dla Ukrainy. Fot. Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego.

W organizację transportu obywateli Ukrainy z granicy do miejsc zakwaterowania bądź dalszej podróży włączyły się m.in. administracja rządowa i samorządowa, Państwowa Straż Pożarna, służby mundurowe,

Polskie Koleje Państwowe i kolejowi przewoźnicy regionalni, przewoźnicy autobusowi, przedsiębiorcy, a także osoby prywatne. Szacuje się, że łącznie przewieziono z granicy polsko-ukraińskiej ok. 686 tys. obywateli Ukrainy. Kluczowe znaczenie dla sprawności bieżącej obsługi uchodźców przybywających z Ukrainy miały punkty recepcyjne, w których udzielano niezbędnych informacji na temat pobytu w Polsce, w tym dotyczących tymczasowego zakwaterowania, posiłku oraz pomocy medycznej i psychologicznej. Odpowiedzialnym za organizację i funkcjonowanie punktów recepcyjnych jest Wojewoda. Działania prowadzone były przy wsparciu licznych grup wolontariuszy i organizacji pozarządowych oraz we współpracy ze służbami mundurowymi. Łącznie w punktach recepcyjnych na terenie województwa lubelskiego zaopiekowano się i udzielono pomocy prawie 300 tys. uchodźców z Ukrainy. Na terenie województwa lubelskiego uruchomiono 11 punktów recepcyjnych.

Z zakwaterowania w województwie lubelskim łącznie skorzystało ponad 171 tys. obywateli Ukrainy. Osoby te po przekroczeniu granicy znajdowały nocleg, m.in. w: specjalnie przystosowanych do tego celu obiektach zbiorowego zakwaterowania; w turystycznych obiektach noclegowych oraz w mieszkaniach i domach osób prywatnych. Na potrzeby zbiorowego zakwaterowania uchodźców w województwie lubelskim uruchomiono 504 obiekty, dysponujące łącznie prawie 10 tys. miejsc noclegowych. Od wybuchu wojny do końca 2022 r. ze zbiorowego zakwaterowania w województwie skorzystało prawie 90 tys. uchodźców.

W organizację zbiórek niezbędnych artykułów włączyła się administracja rządowa i samorządowa, organizacje pozarządowe, kościelne, fundacje i stowarzyszenia, przedsiębiorcy, przedstawiciele mediów, a przede wszystkim społeczeństwo. Szacuje się, że w województwie lubelskim zebrano łącznie ponad: 3000 t pomocy humanitarnej, 251 tys. szt. produktów, czyli dary o łącznej wartości ok. 176 mln zł.

Pomoc na granicy w województwie lubelskim. Fot. Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego.

Województwo lubelskie z ilością 6,2 tys. uczniów zajmowało w styczniu 2023 r. 11 pozycję w Polsce pod względem liczby uchodźców uczęszczających do szkół i przedszkoli. Większość uczniów z Ukrainy pobierała edukację w placówkach państwowych, natomiast 0,73 tys. osób w szkołach i przedszkolach prywatnych zlokalizowanych głównie w Lublinie i Zamościu. Podobnie jak w Polsce, również w regionie największym zainteresowaniem cieszyły się szkoły podstawowe – 62,9 % uczniów oraz przedszkola – 17,9%.

Pomoc medyczna dla uchodźców oferowana była przez podmioty, dla których organem tworzącym jest Samorząd Województwa Lubelskiego oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie wynika z realizacji poleceń Wojewody Lubelskiego, inicjatywy Samorządu Województwa Lubelskiego oraz samodzielnych inicjatyw poszczególnych placówek. Na terenie województwa lubelskiego w 9 placówkach medycznych, dla których organem tworzącym jest Samorząd Województwa Lubelskiego, w 2022 r. hospitalizowanych było łącznie 1742 uchodźców, z czego prawie 58% stanowiły kobiety, a 21% - dzieci. Samorząd Województwa Lubelskiego realizował zadania zlecone z zakresu administracji rządowej polegające na utworzeniu i prowadzeniu punktów medycznych oraz zapewnieniu transportów medycznych dla obywateli Ukrainy. Do dnia 31.12.2022 r. przeznaczono na ten cel prawie 7,5 mln zł, w tym 1,54 mln zł z rezerwy celowej z budżetu państwa oraz 5,89 mln zł z Funduszu Pomocy oraz 40 tys. z budżetu Wojewody. Punkty medyczne utworzono przy punktach recepcyjnych w: Dorohusku, Chełmie, Dołhobyczowie, Zamościu i Mirczu, a także przy punktach informacyjnych na Dworcu Głównym PKS w Lublinie oraz Dworcu Głównym PKP w Lublinie. W punktach medycznych zlokalizowanych na Dworcu PKS i PKP w Lublinie łącznie udzielono pomocy medycznej dla ponad 2,1 tys. uchodźców, z czego tylko 2% wymagała dalszej hospitalizacji.

19.3.5 Województwo Lubuskie

Ogółem, wydatki województwa lubuskiego związane z pomocą Ukrainie wyniosły w roku 2022 7 319 472,83 zł. Zarząd Województwa Lubuskiego zdecydował przekazać 500 tys. zł na zakup środków medycznych dla Ukrainy, które zostały przekazane do partnerskich obwodów z Ukrainy: Sumskiego i Iwano-Frankowskiego. Na zakup żywności, środków higieny, środków i artykułów medycznych Samorząd województwa lubuskiego przeznaczył około 870 tys. zł. Samorząd województwa przekazał 6 000 000 zł dla 12 powiatów z województwa lubuskiego (po 500 000 zł dla każdego powiatu) na wydatki inwestycyjne w zakresie zarządzania kryzysowego. Wojewódzki Ośrodek Sportu i Rekreacji w Drzonkowie otrzymał od samorządu lubuskiego 94 533,97 zł na doposażenie jednostki i zakup niezbędnych materiałów. W ośrodku zakwaterowani byli obywatele Ukrainy, którzy uciekli przed wojną. Przebywało tam 200 osób. Pogotowie Ratunkowe w Zielonej Górze przekazało karetkę pogotowia o wartości 33 500 zł. Pogotowie Ratunkowe w Gorzowie Wlkp. przekazało karetkę pogotowia o wartości 250 000 zł. Szpital Uniwersytecki przekazał karetkę wraz ze środkami ochrony osobistej i 7 defibrylatorami.

27 lutego w Sali Kolumnowej w urzędzie marszałkowskim ruszyło Samorządowe Centrum Pomocy Ukrainie, które przekazało uchodźcom z Ukrainy ponad 10 tys. paczek humanitarnych. Z darów ofiarowanych przez Lubuszan przygotowano i rozdano około 2,5 tys. paczek humanitarnych. Z kolei z darów wsparcia rzeczowego z budżetu województwa pomoc otrzymało 7 655 osób (obywatele Ukrainy zgłaszali się po pomoc wielokrotnie - według swoich potrzeb).

Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze zrealizował od 1 listopada 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. projekt pt. „Wsparcie obywateli Ukrainy w procesie aktywizacji zawodowej i integracji społecznej na terenie województwa lubuskiego”. Całkowita wartość projektu wyniosła 999 400 zł, pokryte przez dofinansowanie ze środków rezerwy Funduszu Pracy. Wojewódzki Urząd Pracy zrealizował także w 2023 r. projekt „Porozmawiamy po polsku” skierowany do 450 dorosłych obywateli Ukrainy, którzy po 24 lutego 2022 r. z powodu działań wojennych na terytorium ich kraju wjechali do Polski i przebywają na terenie województwa lubuskiego. Wartość projektu wyniosła 1 036 350 zł, a dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego 880 897,50 zł. Od czerwca 2022 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze prowadzi zajęcia typu socjoterapeutycznego, arteterapię, warsztaty teatralne oraz bajkoterapię na terenie siedmiu powiatów województwa lubuskiego (zielonogórski, świebodziński, międzyrzecki, słubicki, sulęciński, gorzowski, strzelecko-drezdenecki) oraz Miasta Gorzów Wielkopolski. Zajęcia prowadzone są w języku polskim i ukraińskim, wspierając integracyjny charakter działań.

19.3.6 Województwo Małopolskie

Województwo Małopolskie udzieliło wsparcia na rzecz obywateli Ukrainy, w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie w ramach Małopolskiej Tarczy Humanitarnej, będącej projektem systemowych rozwiązań pomocowych, odpowiadających zarówno na bieżące potrzeby uchodźców, takich jak dostęp do służby zdrowia, transportu, wsparcia finansowego organizacji pozarządowych, jak i te długofalowe działania skoncentrowane głównie wokół integracji, szkolnictwa oraz rynku pracy. **Zakres pomocy w ramach Małopolskiej Tarczy Humanitarnej podzielono na pięć pakietów pomocowych: pakiet transportu, pakiet rynku pracy, pakiet edukacji (pakiet społeczny, pakiet organizacji pozarządowych, wolontariatu i współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego).**

W ramach „Pakietu Infrastruktury” Departament Infrastruktury Drogowej i Transportu zrealizował 7 działań/projektów a ich łączny koszt wyniósł 19 087 046,15 zł. Działania objęły: zapewnienie transportu i wyżywienia dla relokacji uchodźców (2 840 884, 14 zł); zapewnienie bezpłatnych przejazdów w przewozach kolejowych (2 581 497,50 zł); udostępnienie taboru kolejowego w celu relokacji uchodźców (30 zł/pojazdo-kilometr); zakup niskopodłogowych autobusów (koszt działania: 13 068 750,00 zł); zaimplementowanie języka ukraińskiego do obsługi automatów biletowych i aplikacji mobilnej MKA - Małopolska Karta Aglomeracyjna (575 951,00 zł); wydanie broszury z informacjami zawierającymi zbiór przepisów prawnych związanych z ruchem drogowym (19 963,51 zł); spotkania informacyjne dla obywateli Ukrainy.

Pomoc powiatu limanowskiego dla rejonu stryjskiego. Fot. Starostwo Powiatowe w Limanowej.

W ramach „Pakietu Rynku Pracy” Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie wspierał obywateli Ukrainy w znalezieniu zatrudnienia lub przekwalifikowaniu i świadomym poruszaniu się po małopolskim rynku pracy. WUP Kraków prowadził 4 punkty informacyjne dla obywateli Ukrainy i pracodawców, które funkcjonowały w Krakowie, Oświęcimiu, Nowym Sączu i Tarnowie. Od początku realizacji z oferty punktów skorzystało łącznie 15 138 osób, w tym 6 466 osób skontaktowało się telefonicznie. Organizowano także konsultacje dla poszukujących pracy. Od początku realizacji pakietu odbyło się 129

grupowych spotkań konsultacyjnych, w których wzięły udział łącznie 1 764 osoby. Wsparciem indywidualnym objętych zostało 3 374 osoby, w tym 916 uczestniczyło w spotkaniach z doradcą zawodowym. Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. 97 obywateli Ukrainy (92 kobiety i 5 mężczyzn) skorzystało z kształcenia i rozwoju poprzez udział w szkoleniach i kursach w czterech obszarach: językowym, komputerowym, zarządzania projektami, a także prawa jazdy kategorii: A, A2, B, B+E. Łączne koszty działań realizowanych w ramach pakietu wyniosły: 428 795,31 zł.

W ramach „Pakietu Edukacji” od 24 lutego 2022 r. do końca 2023 r. Województwo Małopolskie otrzymało 1 582 104 zł z Funduszu Pomocy Ukrainie na dodatkowe zadania oświatowe na rzecz uchodźców z Ukrainy. Zarząd Województwa Małopolskiego na mocy Uchwały Nr 1685/22 z dnia 27 września 2022 r. po zapoznaniu się z opinią Komisji Konkursowej przyjął do realizacji 19 ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania w ramach konkursu „Polska- Ukraina. Poznajmy się w Małopolsce” na łączną kwotę w wysokości 572 000 zł. W ramach projektu grantowego pn. „Małopolska Tarcza Humanitarna. Fundusze Europejskie dla Ukrainy - Pakiet Edukacyjny”, realizowanego w ramach 15 Osi Priorytetowej - REACT-EU (EFS) dla sprostania wyzwaniom migracyjnym Działanie 15.2 REACT-EU dla sprostania wyzwaniom migracyjnym - pakiet edukacyjny RPO WM na lata 2014-2020 środki finansowe w wysokości 14 908 232,93 zł otrzymało 53 grantobiorców.

W ramach „Pakietu Społecznego” w okresie od 24 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. Departament Zdrowia, Rodziny, Równego Traktowania i Polityki Społecznej, realizował dwa projekty w ramach Małopolskiej Tarczy Humanitarnej. Fundusze Europejskie dla Ukrainy: Wsparcie grantowe EFS dla NGO i JST - integracja społeczna, rynek pracy, edukacja i zdrowie (RPO WM 2014-2020) oraz Wsparcie grantowe EFRR dla NGO i JST - infrastruktura społeczna (RPO WM 2014-2020) W ramach projektów zostało udzielone wsparcie grantowe dla NGO i JST Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 w wysokości 17 611 446 zł, które było wykorzystane na realizację przedsięwzięć zakresie usług publicznych i wsparcia w ramach integracji społecznej, edukacji, rynku pracy i zdrowia oraz infrastruktury społecznej.

W ramach „Pakietu Organizacji Pozarządowych, Wolontariatu i Współpracy z JST” Samorząd Województwa Małopolskiego wspierał organizacje pozarządowe w ramach pakietu dostrzegając istotną rolę, jaką organizacje pozarządowe odegrały w pierwszych dniach wojny na Ukrainie, kreując działania dostosowywane do pojawiających się potrzeb obywateli Ukrainy przebywających na terenie Małopolski, w szczególności w zakresie: koordynacji wolontariackich działań pomocowych, integracji w lokalnych wspólnotach oraz obowiązujących warunków prawnych. Pakiet składał się z 12 działań w różnych obszarach wsparcia z zakresu pożytku publicznego, w tym: kultura, sport, edukacja, środowisko, turystyka, ekologia, polityka społeczna, wolontariat. Kwota przeznaczona na realizację pakietu wynosiła: 2 476 690 zł.

19.3.7 Województwo Mazowieckie

Samorząd Województwa Mazowieckiego podjął się pomocy Ukrainie i jej obywatelom w zakresie zakwaterowania, integracji społecznej, pomocy rzeczowej oraz medycznej, zarówno na miejscu jak i w formie darów przekazanych bezpośrednio podmiotom ukraińskim.

Departament Zdrowia i Polityki Społecznej oraz wojewódzkie podmioty lecznicze podjęły się pomocy obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium RP, oraz pomocy bezpośrednio na terytorium Ukrainy. Wybrane działania pomocowe obejmują: Mazowiecki Szpital Bródnowski w Warszawie wykorzystał 271 275,35 zł na zakup środków medycznych i przekazanie ich do punktu logistycznego we Lwowie, zajmującego się dystrybucją środków medycznych do ukraińskich podmiotów leczniczych. Za zgodą Zarządu Województwa Mazowieckiego przekazano 24 ambulanse wycofane z eksploatacji przez podmioty lecznicze.

Na prośbę Caritas Samborsko-Drohobyckiej Diecezji ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego przekazano 97 łóżek z podmiotów leczniczych, dla których Województwo Mazowieckie jest podmiotem tworzącym lub w których posiada udziały. Przeprowadzone zostało szkolenie z zakresu medycyny taktycznej dla personelu medycznego oraz ludności cywilnej ze szczególnym uwzględnieniem ludności pochodzenia ukraińskiego. Zadanie realizowane jest w latach 2023-2024. Łączna wartość przekazanych środków na drugą edycję zadania to 1 717 485 zł (środki przekazane do 31 grudnia 2023 r. to 135 003 zł)

Akcja pomocowa w Powiecie Siedleckim. Fot. Starostwo Powiatowe w Siedlcach.

– środki własne Województwa Mazowieckiego. Krajowy Ośrodek Mieszkalno-Rehabilitacyjny dla osób Chorych na Stwardnienie Rozsiane w Dąbku od marca 2022 r. na prośbę Starosty Mławskiego udostępnił 18 miejsc dla uchodźców z Ukrainy, z czego wykorzystano 7 miejsc.

W okresie od 02 – 11 marca 2022 r. Spółka Koleje Mazowieckie uruchomiła 5 pociągów (tam i powrót) odbierających uchodźców ukraińskich z terenów przygranicznych (z Chełma) na teren Województwa Mazowieckiego. Łącznie w ramach uruchamianych przez Spółkę KM dodatkowych pociągów humanitarnych przewiezionych zostało 3 420 osób poszukujących schronienia przed zagrożeniami wojny na Ukrainie.

Dziesiątki podmiotów edukacyjnych na terenie Województwa Mazowieckiego angażowały się w pomoc obywatelom Ukrainy. Jednym z kategorii podmiotów są szkoły i biblioteki pedagogiczne prowadzone przez Samorząd Województwa Mazowieckiego angażowały się w pomoc Ukrainie i jej obywatelom w okresie od 24 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. W roku 2022 w ramach Funduszu Pomocy Ukrainie przekazano szkołom i bibliotekom - 1 046 182,00 zł. W roku 2023 przekazano 2 513 041,00 zł. Jako przykład, Biblioteka Pedagogiczna im. Heleny Radlińskiej w Siedlcach zakupiła ok. 100 książek za kwotę ponad 1500 zł. Zorganizowała 12 zajęć w ramach programu Mazowsze dla Ukrainy. Zapisywała czytelników z Ukrainy, udostępniła czytelnię dla rodziców dzieci ukraińskich podczas zajęć organizowanych przez MSCDN, przygotowała i rozdawała alfabet polsko-ukraiński dla użytkowników ukraińskich, a także kserowała i skanowała nieodpłatnie dokumenty uchodźców.

Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie uruchomił 16 marca 2022 r. punkt informacyjny przy ul. Młynarskiej 16 w Warszawie. Celem punktu było wspieranie obywateli Ukrainy, w tym w adaptacji na polskim rynku pracy. Do końca 2023 r. z pomocy WUPW skorzystało 1 448 obywateli Ukrainy.

Na początku marca 2022 r., Województwo przekazało bezpośrednio na granicy Polsko Ukraińskiej pomoc w postaci kołder poduszek i koców o wartości 104 554,00 zł brutto. Dodatkowo Województwo Mazowieckie realizowało pomoc rzeczową ukierunkowaną na pomoc bezpośrednio służbom ratunkowym

zaangażowanym w ochronę cywilnych ofiar agresji. Lwowskie Wojskowe Centrum Medyczne zwróciło się z prośbą o sprzęt ochronny umożliwiający udzielanie pomocy osobom w zbombardowanych budynkach. Ze środków własnych Województwa zakupiono ręczne urządzenia oddechowe (408 szt.), gogle ochronne (200 szt.) i rękawice techniczne (250 szt.) oraz 100 kompletów bielizny termoaktywnej umożliwiającej prowadzenie akcji ratowniczych w ujemnych temperaturach. Wartość wymienionej pomocy wyniosła 141 898,86 zł. W następnych miesiącach wysłano do Lwowa pomoc rzeczową o wartości 261 690,58 zł oraz 103 354,81 zł brutto – co stanowiło część pomocy przesłanej na terytorium Ukrainy.

19.3.8 Województwo Opolskie

Województwo Opolskie od pierwszych godzin wojny wspierało swój region partnerski Obwód Iwano-Frankiowski na Ukrainie, relacja partnerska z którym trwa już ponad 20 lat. **Do tej pory Województwo Opolskie przekazało pomoc na kwotę ok. 4,6 mln zł dla Obwodu Iwano-Frankowskiego** (Ukraina), 27 transportów (w tym 10 transportów z materiałami budowlanymi, akcesoriami wodno-kanalizacyjnymi oraz wyposażeniem dla Domu dziecka „Smericzka” w Worochcie. W zakresie pomocy humanitarnej strażakom ukraińskim Województwo Opolskie przekazało pomoc na kwotę 551 tys. zł oraz 80 tys. euro sprzętu w imieniu Nadrenii Palatynatu), m. in. sprzęt strażacki, materiały opatrunkowe, odzież strażacka, torby medyczne, namioty, agregaty prądotwórcze oraz wyposażenie sali bezpieczeństwa. W zakresie pomocy humanitarnej szpitalom partnerskim przekazano pomoc na kwotę 2 410 200 000 zł. Środki przeznaczone na remont Domu Dziecka w Worochcie wyniosły 1 338 887,27 zł, z czego partnerzy zagraniczni pokryli 135 tys. euro. Sejmik Województwa Opolskiego przyjął uchwałę w kwocie 1 mln zł na pomoc uchodźcom z Ukrainy przebywającym w województwie opolskim. Samorząd Województwa Opolskiego podpisał umowy z 27. samorządami na pokrycie wydatków związanych z pobytem uchodźców z Ukrainy na terenie gmin.

Województwo Opolskie podjęło się też innych form pomocy. Udzielono 4 dotacji dla organizacji pozarządowych, min. Caritas Diecezji Opolskiej i Stowarzyszenie Współpracy Polska-Wschód Oddział Wojewódzki w Opolu na łączną kwotę około 40 000 zł. Dofinansowano także dwa projekty unijne: Projekt Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Opolu „Solidarni z Ukrainą – pomoc migrantom wojennym w województwie opolskim” oraz „Budowanie struktur dla integracji cudzoziemców w Polsce – etap II – pilotaż Centrów Integracji Cudzoziemców” przewidziany do realizacji w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI) przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. Dofinansowano także 31 wydarzeń kulturalnych instytucji kultury Województwa Opolskiego dedykowanych obywatelom Ukrainy, min. koncert „Opole dla Ukrainy”, Akcja Książki dla Ukrainy oraz projekt „Spotkanie kultur. Polska-Niemcy-Ukraina”. Ponadto, instytucje Samorządu Województwa Opolskiego przeprowadziły 9 projektów w zakresie edukacji. Miały także miejsce 4 przedsięwzięcia pomocowe Województwa Opolskiego wspierające partnerów ukraińskich, takie jak wizyta delegacji naukowców Narodowego Uniwersytetu Medycznego w Iwano-Frankowsku celem której było zapoznanie się z tematem rehabilitacji w instytucjach ochrony zdrowia Województwa Opolskiego, nawiązanie współpracy naukowej oraz wymiana doświadczeń.

19.3.9 Województwo Podkarpackie

Województwo Podkarpackie (WP) od pierwszych dni wojny, ze względu na przygraniczną lokalizację oraz liczne partnerstwa z podmiotami z Ukrainy, odegrało szczególne znaczenie w związku z powstałym kryzysem migracyjnym oraz niesieniem pomocy potrzebującym. Od 24 lutego do 5 marca 2022 r. granicę na podkarpackim odcinku przekroczyło 550 tys. ludzi, w szczytowym zaś momencie, tj. 5-6 marca 2022 r. ponad 85 tys. ludzi, a miasta Rzeszów i Przemyśl przyjął tyle osób ilu mają mieszkańców. **Z budżetu Województwa Podkarpackiego wydatkowano 3 223 000 zł na różne formy pomocy. Ponadto ze Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2022 wydano 25 mln zł, a dodatkowe 6 mln zł z innych środków.**

Działania pomocowe Samorządu Województwa objęły różne płaszczyzny wsparcia – od finansowego z budżetu województwa, poprzez koordynację pomocy humanitarnej, która trafiała na Podkarpacie, po

apele na międzynarodowych forach. Współpraca międzyregionalna z partnerami z Ukrainy, nabrała nowego wymiaru, koncentrując się przede wszystkim na działaniach pomocowych (pomoc rzeczowa humanitarna oraz pomoc rozwojowa). Pomoc na teren Ukrainy kierowana była głównie do regionów partnerskich Województwa Podkarpackiego, tj. obwodu lwowskiego, iwano-frankińskiego, tarnopolskiego, zakarpackiego oraz odeskiego.

Ze środków budżetu Województwa Podkarpackiego wydatkowano 3 223 000 zł na pomoc finansową dla podkarpackich samorządów, środki przekazane do ROPS, zakup 10 sztuk mobilnych, specjalistycznych defibrylatorów transportowych, organizację kolonii na terenie Podkarpacia dla ukraińskich dzieci oraz szkolenia dla urzędników z ukraińskich regionów partnerskich z zakresu pozyskiwania i wykorzystywania funduszy UE. Z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2022 wydano 25 mln zł na realizację projektu Podkarpackie Centrum Integracji Cudzoziemców oraz realizację projektu pn. „Zakup lokali mieszkalnych, ich wykończenie i wyposażenie, niezbędne do prawidłowego funkcjonowania i korzystania z infrastruktury objętej wsparciem”. Ponad 6 mln zł wydatkowano z innych środków, min. 552 947 zł na realizację przez Województwo Podkarpackie projektu dotowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych w ramach konkursu „Pomoc humanitarna 2022” oraz 1,5 mln zł dotacji od Wojewody Podkarpackiego na utworzenie i prowadzenie punktów medycznych przy punktach recepcyjnych na terenie Podkarpacia.

Zajęcia z języka polskiego dla dorosłych A1-B1. Fot. Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego.

Przygotowanie i organizacja przez Województwo Podkarpackie transportów z pomocą humanitarną odbywała się przy współpracy z takimi instytucjami jak: Podkarpacki Bank Żywności, Caritas Diecezji Rzeszowski, Podkarpacki Oddział Okręgowy PCK, RARS, Konsulat Generalny RP we Lwowie.

W odpowiedzi na otrzymane prośby, przy współpracy z ww. instytucjami udało się zorganizować m. in. następujące transporty z pomocą humanitarną na Ukrainę: do Obwodu Zakarpackiego – ok. 97 palet z następującym asortymentem: żywność długoterminowa i konserwowa, śpiwory, karimaty, ręczniki, pościele, środki do dezynfekcji, chemia, żywność i artykuły higieniczne, agregaty; do Obwodu Lwowskiego (m. in. Mościska, Borysław, Zakon Redemptorystów we Lwowie): ok. 75 palet z następującym asortymentem: środki medyczne, żywność, koce, ubrania, latarki, materace, środki higieniczne, 50 ton mąki; do Obwodu Iwano-Frankińskiego; dla Państwowej Służby ds. Sytuacji Nadzwyczajnych Ukrainy w Obwodzie Iwano-Frankińskim – ok. 25 palet z następującym asortymentem: żywność długoterminowa i konserwowa, koce, śpiwory, materace, karimaty, leki i środki medyczne, apteczki, odzież (w tym mundury strażackie), buty, agregaty prądotwórcze, worki na piasek, środki higieniczne, latarki, spraye gaśnicze, powerbanki, napoje proteinowe, koce ratunkowe, namiot, piły, odzież; dla Centrum Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego w Iwano-Frankińsku – 4 palety z następującym asortymentem: artykuły spożywcze, artykuły higieniczne, termosy, kubki, pendrive, powerbanki, baterie, czapki, ogrzewacze do rąk, menażki oraz inne; do Obwodu Tarnopolskiego (poprzez Tarnopolską Radę Obwodową) - ok. 36 palet z następującym asortymentem: żywność długoterminowa i konserwowa, woda, śpiwory, karimaty, leki i środki medyczne, apteczki, żywność i artykuły higieniczne dla dzieci, odzież; do Obwodu Odeskiego (poprzez Odeską Wojskową Administrację Państwową) – ok. 70 palet z następującym asortymentem: żywność, woda, koce, poduszki, karimaty, artykuły medyczne, artykuły higieniczne, koksowniki; do Domu Dziecka w Humaniu (Obwód Czerkaski) oraz w Supruniwcze (Obwód Połtawski) – bus z przyczepką z następującym asortymentem: artykuły żywnościowe dla dzieci, artykuły higieniczne dla dzieci, koce, wózek, łóżko turystyczne, ubrania.

Województwo podjęło także współpracę z organizacjami zagranicznymi takimi jak Secours Populaire Francais oraz World Central Kitchen, aby nieść pomoc uchodźcom we wspólnych projektach, a także z partnerami zagranicznymi z Niemiec i Austrii.

W siedzibie Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzeszowie prowadzony był punkt zbiórki darów. Łącznie zebrano: żywność: 122 kg, kosmetyki i środki czystości: 60 kg, leki/artykuły medyczne 57 kg, pieluchy dziecięce 128 kg, odzież 60 kg, naczynia jednorazowe 41 kg, żywność dla zwierząt 17 kg, ręczniki, koce 11 kg.

W ramach innych akcji pomocowych, uruchomiono pociągi specjalnych w pierwszych miesiącach od wybuchu pełnoekranowej wojny oraz organizowano spotkania krajowe i międzynarodowe poświęcone pomocy Ukrainie. Marszałek Województwa Podkarpackiego podejmował przez w ramach Europejskiego Komitetu Regionów działania pomocy dla Ukrainy takie jak wizyta studyjna dziennikarzy akredytowanych przy Europejskim Komitecie Regionów oraz organizacja wyjazdowego posiedzenia Konferencji Przewodniczących EKR oraz Grupy Roboczej ds. Ukrainy działającej w ramach EKR w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego w dniu 6 kwietnia 2022 r.

19.3.10 Województwo Podlaskie

Województwo zawarło 2 umowy w celu pomocy obywatelom Ukrainy. Ich przedmiotem było zapewnienie miejsc noclegowych dla łącznie maksymalnie 50-65 osób wraz zapewnieniem dostępu do sanitariatów, wyżywienia i napojów. Umowy zawarto z Agencją Rozwoju Regionalnego „ARES” S.A. w Suwałkach (wynagrodzenie w wys. 250 000,00 zł) i WOSiR Szelment Sp. z o.o. (wynagrodzenie w wys. 70 000,00 zł).

Województwo podlaskie przekazało także na pomoc materialną przeznaczyło ze środków własnych. W 2022 r. wydatkowano 227 614,81 zł. Wydatek obejmował zakup i dostawę drobnego sprzętu medycznego i ratowniczego, środków opatrunkowych i dezynfekcyjnych, zestawów pierwszej pomocy w tym apteczek i toreb medycznych z wyposażeniem, 13 sztuk zestawów reanimacyjnych wraz z ampularium. Zakupione artykuły zostały przekazane do Ukrainy w czterech transzach (11 i 25 marca oraz 14 i 22 kwietnia, za pośrednictwem ELEOS z Warszawy) do Iwano Frankowska, w okolicy Włodzimierza Wołyńskiego oraz Dniepropietrowska i Łucka. Zestawy reanimacyjne przekazano stronie ukraińskiej za pośrednictwem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w dniu 27 października 2022 r.

W 2023 r. wydatkowano 129 951,00 zł na zakup potrzebnego wyposażenia zgodnie z przesłanym zapotrzebowaniem jednostek obwodu Rówieńskiego i Zakarpackiego. Były to m.in. kosy, pilarki spalinowe (na potrzeby służb granicznych), zestawy pomp (na potrzeby straży pożarnej), czajniki elektryczne, termosy, ręczniki, koce, pościel, materiały szkolne etc., konieczne do wyposażenia schronów w placówkach oświatowych Obwodu Rówieńskiego. Powyższe materiały przekazywano sukcesywnie – ostatnie zostały odebrane przez stronę ukraińską w styczniu 2024 r. Następnie wydano także 49 364,90 zł. Zakupione zostały zestawy ratownictwa medycznego, rękawice medyczne (ochronne oraz chirurgiczne), zestawy do cewnikowania żył, zestawy porodowe, koce ratownicze. Produkty medyczne zostały przekazane na rzecz Jednostki Publicznej „Obwodowa Baza Zaopatrzenie Medycznego” Rówieńskiej Obwodowej Rady w Ukrainie 9 listopada 2023 r.

W ramach przedmiotowego projektu „Wsparcie bez granic” w Szkole Podstawowej Nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Wysokiem Mazowieckiem przeprowadzonych zostało 356 godzin zajęć wyrównawczych z przedmiotów objętych podstawą programową i 144 dodatkowych godzin zajęć z języka polskiego. Agencja Rozwoju Regionalnego "ARES" S.A w Suwałkach w ramach projektu wsparła osoby dotknięte wojną na Ukrainie, w tym migrantów wewnętrznych, poprzez przekazanie sprzętu i wyposażenia ułatwiającego życie codzienne, m.in. agregatów prądotwórczych, sprzętu AGD, zestawów ochrony osobistej i apteczek pierwszej pomocy. Odbiorcami pomocy rzeczowej były instytucje publiczne zlokalizowane na Ukrainie – jednostki samorządu terytorialnego, szkoły Obwodu Rówieńskiego i Zakarpackiego. W ramach projektu podjęto również działania na rzecz migrantów z Ukrainy osiedlonych na terenie Suwałk, takie jak:

aktywizacja zawodowa, dostęp do specjalistycznych usług dla uchodźców z Ukrainy oraz wycieczki edukacyjne.

Ponadto dokonano nieodpłatnego przewozu kolejowego na terenie województwa podlaskiego (obsługiwanego przez POLREGIO S.A.) obywateli Ukrainy (dzieci i młodzieży do lat 18, kobiet w każdym wieku i mężczyzn po 60 roku życia) na podstawie ukraińskiego dokumentu tożsamości oraz przewozu uchodźców z Ukrainy na terytorium RP (zapewnienie autobusów i transportu z granicy RP do miejsc zakwaterowania) na podstawie umowy ze spółką PKS NOVA S.A. na kwotę 19 181,34 zł.

Ratownicy WSPR na tle samochodów z pomocą medyczną dla Ukrainy. Fot. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

19.3.11 Województwo Pomorskie

Województwo Pomorskie udzieliło Ukrainie oraz jej obywatelom pomocy o łącznej wartości ponad 38 mln zł. Środki te pochodziły z budżetu samorządu (ponad 31 mln zł), Funduszu Pomocy (ponad 5 mln zł), oraz funduszy europejskich (1.8 mln zł).

Uruchomiono punkty recepcyjne dla osób przybywających z Ukrainy, zapewniono miejsca noclegowe, wyżywienie i opiekę medyczną. Utworzono Punkt Wsparcia Cudzoziemców w Gdańsku. W punkcie pracownicy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku udzielali porad zawodowych dla obywateli Ukrainy. Usługi te w porozumieniu z Okręgową Izbą Radców Prawnych w Gdańsku zostały uzupełnione o bezpłatne porady prawne. Obywatele Ukrainy mogli korzystać z tłumaczeń językowych dzięki współpracy z Uniwersytetem Gdańskim w formie wolontariatu studenckiego. W Słupsku utworzono drugi Punkt Wsparcia Cudzoziemców w województwie pomorskim. Udzielano tam wsparcia indywidualnego w formie porad zawodowych. W okresie od marca do czerwca 2022 r. 25 pracowników oddelegowanych do wsparcia punktów recepcyjnych przez 120 dni przepracowało łącznie 960 godzin.

Zakwaterowanie z całodziennym wyżywieniem zapewniono uchodźcom między innymi w Ośrodku Edukacji Ekologicznej w Szymbarku, Błękitnej Szkole we Władysławowie, Starym Polu przy ul. Marynarki Wojennej 21A, Ośrodku Wypoczynkowym „Pomeranka” w Gdańsku, oraz Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku.

Obywatelom Ukrainy zapewniono wsparcie medyczne takie jak leczenie i rehabilitacja rannych żołnierzy oraz ofiar działań wojennych, a także współpraca z organizacjami medycznymi w dostarczaniu specjalistycznego sprzętu oraz środków opatrunkowych.

Pomoc uchodźcom w wymiarze edukacyjnym objęła działania takie jak: organizacja kursów języka polskiego dla dzieci i dorosłych z Ukrainy, zakup podręczników i materiałów dydaktycznych w języku ukraińskim, oraz wspieranie adaptacji dzieci w polskich szkołach, m.in. przez dodatkowe lekcje, zajęcia integracyjne i warsztaty. Dla przykładu, Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku przeprowadziło kurs języka polskiego w wymiarze 390 godzin dla około 140 osób posiadających uprawnienia do wykonywania zawodu nauczyciela. Departament Edukacji i jednostki mu podległe zakupiły i udostępniły materiały biblioteczne w języku ukraińskim, m.in.: literaturę piękną w języku ukraińskim, podręczniki do nauki języka polskiego oraz podręczniki do nauki w polskiej szkole dla uczniów ukraińskich.

Organy samorządowe organizowały transporty humanitarne dla Obwodu Chersońskiego i Odessy, w tym karetek, leków, środków medycznych i generatorów prądu. Uchodźcom przekazywano dary rzeczowe takie jak żywność, odzież, środki higieniczne i inne artykuły pierwszej potrzeby.

Wsparcie integracyjne i społeczne obejmowało organizowanie wydarzeń integracyjnych, takich jak festyny, pikniki i warsztaty promujące kulturę ukraińską, stypendia dla artystów z Ukrainy, wspieranie integracji zawodowej uchodźców poprzez szkolenia, doradztwo zawodowe i pomoc w poszukiwaniu pracy. Dialog międzykulturowy wspierała organizacja koncertów, wystaw i spektakli solidarnościowych, a także pomoc dla ukraińskich artystów i twórców kultury poprzez rezydencje artystyczne i stypendia.

W ramach współpracy międzynarodowej doszło do nawiązania partnerstw z regionami i miastami w Ukrainie, m.in. w celu wymiany doświadczeń i realizacji wspólnych projektów. W misję niesienia pomocy i rozwijania więzi polsko-ukraińskich samorząd zaangażował także organizacje pozarządowe poprzez udzielanie dotacji, grantów i wsparcia finansowego na projekty ukierunkowane na pomoc dla Ukrainy.

19.3.12 Województwo Śląskie

Województwo Śląskie, w tym jego jednostki organizacyjne i spółki z większościami udziałem województwa, udzieliło wsparcia uchodźcom wojennym z Ukrainy oraz Ukrainie na kwotę 10 760 752,66 zł. Kwota ta dzieli się na pomoc finansową (3 207 843,98 zł), pomoc materialną (7 516 137,44 PLN) oraz inne formy pomocy (36 771,24 zł).

Do innych form pomocy należały m.in.: organizowanie i przeprowadzenie warsztatów, oprowadzania kuratorskie, udostępnienie stanowisk komputerowych oraz osprzętu, drukarek, wsparcie przy pisaniu CV, wykonywanie kserokopii, opracowanie rozmówek, koncerty, pikniki, bezpłatne zwiedzanie muzeów, galerii, bezpłatny wynajem lokali, przestrzeni, udostępnienie instrumentów muzycznych, warsztaty edukacji artystycznej, oflagowanie i podświetlanie budynków w barwach ukraińskich, tłumaczenie spektakli na język ukraiński, warsztaty z zakresu sztuki ludowej itp. Na portalu Województwa Śląskiego w okresie od marca 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. funkcjonowała ciesząca się wysoką frekwencją zakładka w języku ukraińskim, w której znalazły się informacje ułatwiające uchodźcom funkcjonowanie w naszym kraju i regionie.

W podanej kwocie nie zostały uwzględnione koszty zakwaterowania uchodźców w jednostkach organizacyjnych województwa oraz kolejowych przejazdów humanitarnych z powodu wypłaty tym podmiotom świadczenia pieniężnego za zakwaterowanie i wyżywienie uchodźców wojennych z Ukrainy oraz zwrotów kosztów za uruchomienie w okresie od 2 do 18 marca 2022 r. dodatkowych pociągów pasażerskich Kolei Śląskich i Polregio nieujętych w rocznym rozkładzie jazdy (sfinansowane przez właściwe ministerstwa).

W marcu i listopadzie 2023 roku zostały wysłane dwa Konwoje Śląskie na Ukrainę o ogólnej wartości ok. 1 964 229, 82 zł która zawiera się w wyżej wymienionym podsumowaniu. Wśród przekazanego sprzętu znalazły się m.in. 3 samochody sanitarne marki Mercedes Benz Sprinter, tomograf komputerowy, defibrylatory, aparaty EKG, krzesła transportowe, pompy infuzyjne, respiratory, ssaki akumulatorowo-sięciowe, łóżka rehabilitacyjne.

19.3.13 Województwo Świętokrzyskie

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w 2022 r. przeznaczył kwotę 500 000 zł na udzielenie pomocy rzeczowej w formie: artykułów spożywczych, przemysłowych i innych zabezpieczających podstawowe potrzeby bytowe i medyczne obywatelom Ukrainy zamieszkającym na terenie Obwodu Winnickiego oraz Lwowskiego. Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w 2022 r. wsparł uchodźców z Ukrainy dotkniętych konfliktem zbrojnym przebywających na terytorium RP. Środki finansowe przeznaczone zostały na udzielenie pomocy uchodźcom wojennym m.in. na zorganizowanie miejsc pobytowych, zapewnienie wyżywienia, zapewnienie opieki psychologicznej, zapewnienie podstawowych usług społecznych.

Przy wsparciu Zarządu Województwa Świętokrzyskiego organizowano zbiórki społeczne, a paczki z pomocą humanitarną przekazywano na Ukrainę dla najbardziej potrzebujących. W roku 2023 Zarząd Województwa Świętokrzyskiego podjął decyzję o uruchomieniu dwóch konkursów, dzięki którym kolejne wielomilionowe wsparcie w postaci sprzętu komputerowego dla uczniów oraz mieszkań socjalnych dla przebywających w regionie uchodźców z Ukrainy. **Łączna pula funduszy unijnych przeznaczonych na dofinansowanie projektów w obu konkursach to 17 336 150 zł.**

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego realizował w 2022 r. szereg inicjatyw o charakterze humanitarnym na rzecz partnerskiego Obwodu Winnickiego, a także pielęgnował relacje partnerskie pomiędzy obydwoma regionami. Odmomentu wybuchu wojny Zarząd Województwa Świętokrzyskiego aktywnie zaangażował się w działalność pomocową na rzecz Ukrainy. Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego oraz jednostek podległych podczas wewnętrznej zbiórki pieniężnej w marcu 2022 zebrali ponad 34 tys. zł na pomoc walczącej Ukrainie. Ponadto Samorząd Województwa Świętokrzyskiego zorganizował szereg wolontariackich zbiórek produktów żywnościowych oraz artykułów chemicznych.

Darmowe kursy języka polskiego. Fot. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego.

Należące do Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach Centrum Edukacyjne w Wólce Milanowskiej stało się bezpiecznym tymczasowym azylem dla 154 uchodźców z Ukrainy. W ośrodku zapewniono im bezpłatne zakwaterowanie, wyżywienie, opiekę psychologiczną, organizacyjną i prawną. W sumie w 2022 roku Samorząd Województwa Świętokrzyskiego przekazał blisko 600 tysięcy złotych na zakup niezbędnych rzeczy dla mieszkańców partnerskiego obwodu. Do szpitala w ukraińskim Korostyszewie w obwodzie żytomierskim trafiły także niezbędne środki czystości, maseczki, preparaty do dezynfekcji, a do szpitali obwodu winnickiego dostarczony został specjalistyczny sprzęt medyczny.

Zakupiono także artykuły pierwszej potrzeby w tym: śpiwory, koce, folię termiczną, namioty, środki higieniczne, opatrunki oraz żywność o długim terminie przydatności do spożycia. W okresie świątecznym przekazano transport z pomocą liczący 17 agregatów prądotwórczych, blisko 5 ton konserw mięsnych oraz tabletek do uzdatniania wody, a także powtórzono akcję „Świętokrzyski Mikołaj”, w ramach której polskie dzieci w Winnicy otrzymały świąteczne prezenty.

W Morawicy zorganizowano wakacyjny wypoczynek, tzw. Akcję „Morawica - Ukrainie”, dla dzieci z obwodu winnickiego i kijowskiego, zmagających się z traumą związaną z działaniami wojennymi. Pobyt odbywał się w formie półtoratygodniowego obozu i obejmował zajęcia sportowe, edukacyjne, wycieczki oraz inne formy aktywnego spędzania czasu wolnego.

Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu w trakcie sortowania darów rzeczowych przekazanych przez mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. Fot. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

19.3.14 Województwo Warmińsko-Mazurskie

Od pierwszych dni pełnoskalowej wojny Samorząd Województwa był w stałym kontakcie z partnerami z Obwodu Rówieńskiego, z którym współpracuje od 2003 r. Strona ukraińska na bieżąco informowała o swoich potrzebach, na które samorząd starał się odpowiadać jak najszybciej. W pierwszej fazie (do końca marca 2022 r.) przekazywane dary pochodziły ze zbiórki zorganizowanej przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz z darów udostępnionych – w odpowiedzi na apel Samorządu Województwa dotyczący wsparcia społeczności Obwodu Rówieńskiego - przez organizacje pozarządowe, osoby prywatne i firmy. Łącznie w pierwszej fazie przetransportowane zostały 23 tony artykułów pierwszej potrzeby i ponad 5 ton żywności.

Nowelizacja ustawy o samorządzie województwa umożliwiła realizację drugiej fazy działań (od kwietnia do grudnia 2022 r.), tj. transportów z pomocą materialną pochodzącą z zakupów sfinansowanych z budżetu Województwa. **W sumie z budżetu Województwa zaangażowano blisko 600 000 zł**, a do Obwodu Rówieńskiego trafiło m.in.: 26 ton żywności, 28 agregatów prądotwórczych, 578 koców oraz 242 śpiwory. Z zasobów jednostek ochrony zdrowia dla których Samorząd Województwa jest organem prowadzącym przekazano 3 karetki pogotowia.

Przy okazji kolejnych transportów przekazywana była również pomoc rzeczowa pochodząca z darów otrzymywanych przez Zespół Szkół z Ukraińskim Językiem Nauczania w Górowie Iławeckim (organem prowadzącym jest Samorząd Województwa). Placówka stała się też miejscem schronienia młodzieży uciekającej przed wojną, gdzie uczniowie kontynuują naukę bez bariery językowej.

W 2023 r. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego kontynuował wsparcie dla partnerów z Obwodu Rówieńskiego. Urząd Marszałkowski przekazał 30 zestawów komputerowych, które służą dzieciom i młodzieży w całodobowym ośrodku pobytu.

W czerwcu 2023 r. zdecydowano się na organizację letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży z Ukrainy. Gmina Wydminy otrzymała dotację w wysokości 150 000 zł, a gmina Iława 120 000 zł. Dzięki temu ponad 80 dzieci i młodzieży spędziło bezpieczne wakacje na Warmii i Mazurach. Ponadto ze środków budżetu Samorządu Województwa zakupiony został dron wykrywający zagrożenia, który jest aktualnie wykorzystywany przez strażaków do patrolowania granicy ukraińsko-białoruskiej. Koszt zakupu wyniósł 43 894,20 zł.

W 2023 r. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zrealizował projekt pn. „Szkoląc ukraińskich strażaków - ratując ukraińskie życia” dofinansowany w ramach konkursu grantowego Inicjatywy Środkowoeuropejskiej. Głównym celem realizacji projektu była organizacja szkolenia dla grupy ukraińskich strażaków ochotników, które odbyło się w dniach 10-15 lipca 2023 r. W programie szkolenia były wyjazdy terenowe do jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych działających na terenie Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W czasie tych spotkań polscy strażacy podzielili się swoją praktyczną wiedzą z prowadzenia akcji ratunkowych, a także dotyczącą administrowania jednostką zarządzania zasobami ludzkimi. Na zakończenie projektu przekazano do Obwodu Rówieńskiego elementy wyposażenia sprzętu strażackiego na kwotę 23 393 zł. Całkowita wartość projektu to 71 248,4 zł, z czego refundacja z Inicjatywy Środkowoeuropejskiej wyniosła 39 993,99 zł.

19.3.15 Województwo Wielkopolskie

W latach 2022-2023 ramach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego realizowano działania związane z obecnością uchodźców na terenie regionu: działalność punktu informacyjnego dla obywateli Ukrainy na terenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego; funkcjonowanie strony internetowej w języku ukraińskim z informacjami dot. możliwości adaptacji w regionie; funkcjonowanie telefonu z asystentem językowym (ukraiński i rosyjski) dla udzielania pomocy tłumaczeniowej w kontaktach obywateli Ukrainy z instytucjami Samorządu Województwa Wielkopolskiego.

W roku 2022 w ramach rezerwy celowej na zadania kryzysowe, Województwo Wielkopolskie uruchomiło rezerwę celową na kwotę 1 015 594 zł, z której ostatecznie wydatkowano 662 364, 84 zł. Po rozliczeniu wszystkich działań dotyczących Funduszu Pomocy w 2022 r. uzyskano zwrot w wysokości 224 764, 68 zł.

Koleje Wielkopolskie w 2022 r. organizowały przewóz migrantów z nad polsko-ukraińskiej granicy w głąb kraju. Uruchomiono specjalne humanitarne pociągi z Przemyśla do Poznania. 8 kursów przewiozło ok. 2800 osób. Organizacja przez Koleje Wielkopolskie nieodpłatnych przejazdów wszystkimi pociągami w okresie do 31 maja 2022 r. Wydano 117 tys. darmowych biletów. W ramach placówek szpitalnych podległych Samorządowi Województwa Wielkopolskiego w 2022 r. udzielono 1651 szpitalnych świadczeń medycznych (hospitalizacji) obywatelom Ukrainy (szacowny koszt ok. 5,6 mln zł, wydatki sfinansowane z budżetu centralnego przez Narodowy Fundusz Zdrowia). W ostatnich tygodniach 2022 r. najwięcej pacjentów obywateli UA trafiało do Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka - 120-150 dzieci tygodniowo. Były to głównie porady ambulatoryjne. Tygodniowo WCZD przyjmuje ok. 1100-1400 pacjentów. Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu wraz z Oddziałami Zamiejscowymi WUP w Koninie, Pile, Lesznie i Kaliszu realizował projekt „Pomoc dla Ukrainy – doradztwo dla uchodźców i migrantów”, realizowany w ramach konkursu ogłoszonego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej „Razem Możemy Więcej – Pierwsza Edycja Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022-2023”. Na działania projektowe realizowane w okresie od 26 sierpnia 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. przeznaczona została kwota 381 195 PLN. Celem projektu była pomoc w poszukiwaniu pracy, pod opieką kadry doświadczonych doradców zawodowych z każdego subregionu Wielkopolski.

Województwo Wielkopolskie koncentrowało się na pomocy Obwodowi Charkowskiemu, który jest regionem partnerskim Wielkopolski od 2002 r. i jako region frontowy oraz sąsiadujący z krajem agresora wymaga szczególnego wsparcia. W pierwszym z transportów w marcu 2022 r. 32 palety towarów z pomocą przekazaną przez pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, jednostek samorządowych, a także firm z regionu wyruszyło transportem do mieszkańców Obwodu Charkowskiego i Czernihowskiego. 12 i 18 maja 2022 r. stolicę Wielkopolski opuściły 2 tiry (ponad 50 europalet) pomocy humanitarnej dla Obwodu oraz Charkowa zawierające palety z jedzeniem o długim terminie przydatności do spożycia, palety zawierające koce, poduszki, pościel i materace oraz palety ze środkami medycznymi, pieluchami i chemią gospodarczą.

Wśród pomocy rzeczowej znalazł się także sprzęt medyczny: 2 karetki zostały przekazane przez Wojewódzką Stację Pogotowia Ratunkowego (3 marca 2022 r.) na rzecz Lwowskiego Pogotowia Ratunkowego. Dodatkowo 2 karetki z wyposażeniem (o wartości ok. 125 000 zł i ok. 109 000 zł) zostały przekazane do samorządu ukraińskiego Rejonu Obuchowskiego w Obwodzie Kijowskim, z którym w 2022 r. Powiat Poznański podpisał umowę o współpracy. 30 stycznia 2023 r. **Samorząd Województwa Wielkopolskiego zaplanował przekazać na Ukrainę pomoc rzeczową o wartości do 5 mln PLN.** Łączny koszt ambulansów i wyposażenia medycznego zakupionego w przetargu wyniósł 4 958 643,51 zł.

Przekazanie 7 ambulansów zakupionych przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego dla Obwodu Charkowskiego. Fot. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego.

W dniach 4-17 lipca 2022 r. w Województwie Wielkopolskim przebywało 80 uczestników wypoczynku letniego (dzieci w wieku 11-15 lat wraz z opiekunami) z Obwodu Charkowskiego. Koszty pobytu na terenie Polski wynoszące 309 918,13 zł pokrył Samorząd Województwa Wielkopolskiego. 4-16 lipca 2023 r. w Województwie Wielkopolskim przebywali goście z Obwodu Charkowskiego - dwie grupy dzieci (każda 40

dzieci i 5 opiekunów; łącznie 80 dzieci i 10 opiekunów) oraz jedną grupę nauczycieli (20 osób), która realizowała odrębny program. Wszystkie koszty pobytu na terenie Polski wynoszące 485 236,17 zł pokrył Samorząd Województwa Wielkopolskiego.

19.3.16 Województwo Zachodniopomorskie

W latach 2022-2023 suma środków wydatkowanych przez Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego na wsparcie obywateli Ukrainy wyniosła łącznie 4 106 635,06 zł. **W roku 2022 wydatkowano 1 989 492,54 zł w tym:** 596 438,55 zł środków z Ministerstwa Finansów; 503 942,02 zł środków otrzymanych od Wojewody na zadania zlecone; oraz 889 110,97 zł środków własnych budżetu Województwa. **W roku 2023 wydatkowano 2 117 142,52 zł w tym:** 1 801 075,12 zł środków z Ministerstwa Finansów; 298 067,40 zł środków otrzymanych od Wojewody na zadania zlecone; oraz 18 000 zł środków własnych budżetu Województwa.

W odpowiedzi na kryzys wywołany atakiem zbrojnym Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, podjęte zostały liczne działania i inicjatywy, angażujące zarówno Urząd Marszałkowski, jak też jednostki organizacyjne, jednostki ochrony zdrowia, kultury, edukacji, stowarzyszenia. Organizowane były zarówno transporty darów, zbiórki, miejsca noclegowe, opieka – w tym również profesjonalna opieka nad grupą uchodźców niepełnosprawnych w stopniu znacznym i przeprowadzenie trudnej akcji relokacyjnej, jak też wsparcie wolontariatu.

Ambulanse przekazane Ukrainie z Pomorza Zachodniego na przejściu granicznym. Fot. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

W marcu 2022 r. w Urzędzie Marszałkowskim uruchomiona została zbiórka. Zgromadzono kilka ton produktów spożywczych – konserw, dań instant, kasz czy makaronów, a także środki czystości, materiały opatrunkowe, śpiwory, karimaty, łóżka polowe, apteczki, akumulatory, powerbanki, latarki, lampy halogenowe, generatory prądu. W maju 2022 r. dwa samochody ciężarowe wyruszyły ze Szczecina na południe Ukrainy. Z kolei w sierpniu 2022 r. zakupy warte 100 tys. zł przekazano mieszkańcom Mikołajowa. Wysłano tam kolejną dużą partię konserw, olej, kaszę, kawę, herbatę. W grudniu 2022 r. zorganizowano zaś duży transport agregatów prądotwórczych i piecyków.

Pomorze Zachodnie, za pośrednictwem Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej, przygotowało specjalny pakiet wsparcia dla obywateli Ukrainy. Przeznaczono na ten cel ponad 15 mln zł ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego. Z tych funduszy można było m.in. sfinansować pomoc prawną, psychologiczną, zorganizować zajęcia integracyjne czy zatrudnić tłumacza. 300 tys. zł trafiło do organizacji pozarządowych w trybie „małych grantów”. Pomogło to rozwinąć sieć wolontariatu w regionie oraz zorganizować pomoc psychologiczną, naukę języka polskiego czy aktywizację zawodową. W pomoc ludności ukraińskiej włączono program „Społecznik”. Zarząd Województwa zdecydował, że projekty dotyczące działań pomocowych i integracyjnych na rzecz uchodźców, zyskują dodatkową punktację. Przez kilka miesięcy 2022 r. działał punkt konsultacyjny przy Szpitalu Wojewódzkim w Szczecinie przy ul. Arkońskiej dla uchodźców z chorobami przewlekłymi, a podległe samorządowi województwa szpitale przygotowały listę około 170 wakatów. Od początku kryzysu w podmiotach leczniczych samorządu województwa świadczeń zdrowotnych udzielono 3 616 pacjentom z obywatelstwem ukraińskim. W jednostkach samorządowej opieki zdrowotnej zostało zatrudnionych 304 uchodźców, w tym 16 lekarzy, 12 pielęgniarek, 10 opiekunek medycznych, 67 techników medycznych i 199 osób personelu pomocniczego.

Muzeum Etnografii i Przemysłu Artystycznego Instytutu Narodoznawstwa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie otrzymało materiały i sprzęt do zabezpieczenia i ratowania dzieł sztuki. Pomoc zorganizował Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie ze wsparciem Muzeum Narodowego w Szczecinie, Urzędu Marszałkowskiego, firmy Calbud i osób prywatnych. Pomoc dla ogarniętej wojną Ukrainy była głównie organizowana we współpracy z Konsulem Honorowym Ukrainy w Szczecinie Henrykiem Kołodziejem, a także w koordynacji z władzami Obwodu Mikołajowskiego i Odeskiego (regiony partnerskie Pomorza Zachodniego).

19.4 Działania pomocowe powiatów i gmin

Poza 16 województwami, podział administracyjny Polski liczy także 314 powiatów i 66 miast na prawach powiatu oraz 2477 gmin, w tym 302 gminy miejskie, 711 gmin miejsko-wiejskich i 1464 gminy wiejskie. Prawie wszystkie te jednostki administracyjne były dotknięte zjawiskiem migracji uchodźców z Ukrainy i znaczna większość włączyła się w pomoc Ukrainie i jej obywatelom, zarówno wykonując polecenia wojewody jak i podejmując dodatkowe działania z własnej inicjatywy. Pełne zestawienie zaangażowania polskich powiatów i gmin wychodzi poza ramy tego raportu. Należy jednak przedstawić z użyciem przykładów zarys działań pomocowych podejmowanych przez poszczególne jednostki administracyjne, aby dać obraz wysiłków podjętych w skali kraju. Zaprezentowane przykłady pochodzą z Powiatu Nowosolskiego, miasta Świnoujście, oraz gmin Wielkie Oczy i Oleszyce.

19.4.1 Powiaty

Powiat Nowosolski od pierwszych dni po wybuchu wojny rozpoczął działania pomocowe. W odpowiedzi na apel Mera Iwano-Frankiwska rozpoczęto zbiórkę najpotrzebniejszych artykułów, które miały trafić do Ukrainy. 3 marca 2022 r. we współpracy z innymi miastami partnerskimi Iwano Frankiwska został zorganizowany transport zebranych rzeczy. Powiat Nowosolski przygotował 2 palety, na których znajdowały się m. in. kuchenki gazowe i elektryczne, latarki, świece, baterie oraz środki higieniczne. Od 1 marca 2022 r. rozpoczął działalność powiatowo-miejski magazyn pomocy humanitarnej. Dzięki wsparciu lokalnego przedsiębiorcy - firmy Rachem z Nowej Soli - udało się zorganizować miejsce, w którym gromadzone były głównie artykuły spożywcze, środki higieniczne, odzież. Zbiórka prowadzona była wśród mieszkańców powiatu nowosolskiego. Dary przekazywane były zarówno przez osoby indywidualne, firmy oraz lokalne samorządy i organizacje, które prowadziły również zbiórki na swoim terenie. Magazyn pomocy humanitarnej w Nowej Soli był miejscem, w którym uchodźcy z Ukrainy mogli się zaopatrzyć w artykuły pierwszej potrzeby. Zebrane dary były wydawane na bieżąco, dlatego oszacowanie wartości przekazanych produktów nie jest możliwe. Jednocześnie część zbieranych darów była segregowana i umieszczana na paletach. 8 marca 2022 r. 16 palet załadowanych m. in. żywnością, środkami czystości i higieny osobistej, pieluchami i żywnością dla dzieci przetransportowano do magazynu centralnego w Skwierzynie. Działania pomocowe w zakresie zbiórki i przekazywania żywności uchodźcom w ramach współpracy dwóch samorządów (Powiat Nowosolski i Miasto Nowa Sól) były prowadzone do 5 kwietnia 2022 r. Na początku kwietnia działania humanitarne w tym zakresie rozpoczął Oddział Nowosolski Polskiego Czerwonego Krzyża. W odpowiedzi na kolejny apel partnerskiego miasta Iwano-Frankiwska Powiat Nowosolski we współpracy z Miastem Nowa Sól zakupił i przekazał ambulans sanitarny o wartości 50 tys. zł na potrzeby Głównego Miejskiego Szpitala w Iwano-Frankiwsku. Koszt zakupu pojazdu został sfinansowany przez Powiat Nowosolski- 15 tys. zł i Miasto Nowa Sól - 35 tys. zł. 30 sierpnia 2022 r. w raz z samochodem sanitarnym zostały przekazane również pieluchomajtki (790 szt., wartość 1 383,41 zł), prześcieradła (240 szt., wartość 503,88 zł), areozole do dezynfekcji rąk (50 opakowań, wartość 6 000 zł), materace kostka (10 szt., wartość 500 zł), środki higieniczne (8 kartonów, wartość 800 zł), żywność (250 kg, wartość 2 500 zł) oraz agregaty prądotwórcze (2 szt., wartość 1 600 zł).

19.4.2 Miasta na prawach powiatu

Miasto Świnoujście aktywnie włączyło się w pomoc, która przybierała formy udzielenia zakwaterowania, pomocy rzeczowej udzielanej na miejscu oraz wysyłanej na Ukrainę, a także innych działań. Między innymi, do partnerskiego miasta Truskawiec w obwodzie lwowskim na Ukrainie wysłano kilkadziesiąt ton darów: jedzenia, medykamentów i ubrań. Ze środków finansowych gminy Miasto Świnoujście zakupiono i przekazano do Gminy Truskawiec w formie darowizny: 2 generatory prądu za kwotę 13 597,99 zł (grudzień 2022 r.), oraz 89 sztuk bielizny termicznej za kwotę 9 968 zł (luty 2024 r.). Ze Świnoujścia dzięki hojności mieszkańców Świnoujścia zarówno tych narodowości polskiej jak i ukraińskiej wysłano kilkaset paczek z darami dla różnych jednostek wojskowych, osób cywilnych i szpitali na Ukrainie.

W mieście uruchomiono dwa całodobowe numery telefonów pod którymi obywatele Ukrainy mogli uzyskać informację na temat możliwości uzyskania schronienia i zakwaterowania, a mieszkańcy Świnoujścia i nie tylko mogli przekazać swoją ofertę pomocy w zakresie np. udostępnienia mieszkania, transportu lub pomocy w zakresie zapewnienia wyżywienia. Przybyli do Świnoujścia uchodźcy z Ukrainy znaleźli schronienie w kilkunastu hotelach, domach noclegowych i schroniskach w Świnoujściu, które zadeklarowały chęć współpracy z Miastem, oraz w mieszkaniach u osób prywatnych, które udostępniły dach nad głową, a także u swoich rodzin, które przyjechały tu wcześniej, przed wybuchem wojny. Łącznie w Świnoujściu w różnych obiektach, nie wliczając prywatnych mieszkań zapewniono 438 miejsc zakwaterowania. Dla osób licznie przybywających do Świnoujścia zorganizowano kilka stanowisk w Urzędzie Miasta, a urzędnicy z Wydziału Spraw Obywatelskich także w weekendy w ramach wolontariatu rejestrowali stale napływających uchodźców. Dziennie w Urzędzie Miasta rejestrowało się około 100-150 obywateli Ukrainy. Zatrudniono osobę w charakterze Pełnomocnika Prezydenta ds. współpracy ze społecznością ukraińską, jednym z podstawowych zadań której była koordynacja i realizacja działań na rzecz uchodźców wojennych z Ukrainy i ich rodzin oraz innych obcokrajowców przebywających w Świnoujściu.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie realizował wypłaty świadczeń pomocowych. Jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 300,00 zł przysługujące obywatelom Ukrainy zgodnie z art. 31 ustawy pomocowej udzielono 2845 osobom na kwotę 853 500,00 zł. Udzielono także świadczeń z pomocy społecznej na kwotę 44 009,82 zł; świadczeń rodzinnych na łączną kwotę 101 266,34 zł; oraz świadczeń pieniężnych wnioskodawcom, którzy zapewnili zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy (do 31 marca 2023 r.) w łącznej wysokości 7 930 470 zł.

W placówkach oświatowych zatrudniono ukraińskich asystentów nauczycieli. Zapewniono organizację i finansowanie zajęć z języka polskiego oraz zapewniono pomoc psychologiczno-pedagogiczną. Dzieci, które uciekły z objętej wojną Ukrainy, miały możliwość darmowo uczestniczyć w różnych zajęciach, m.in. trenować w Świnoujskiej Akademii Karate Kyokushin, w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Świnoujściu. Przez Powiatowy Urząd Pracy w Świnoujściu dla obywateli Ukrainy zostały zorganizowane dwa szkolenia grupowe obejmujące naukę języka polskiego wraz z praktyczną nauką zawodu w zakresie opiekun medyczny oraz pomoc kuchenna. W punkcie wydawania żywności Fundacja Speak Up wydawała żywność uchodźcom z Ukrainy.

19.4.3 Gminy

Wielkie Oczy leżąca w powiecie lubaczowskim województwa podkarpackiego, znajdująca się na granicy z Ukrainą, poniosła na rzecz niesienia pomocy Ukrainie i jej obywatelom następujące wydatki:

- zakup towarów (w szczególności materiałów, leków, żywności) – 4 225,22 zł,
- usługi (koszty zakwaterowania w lokalach gminnych) – 1 368,74 zł,
- dotacja dla Gminy Lubaczów na zakup agregatu prądotwórczego – 9 312,55 zł.

Gmina Oleszyce leżąca w powiecie lubaczowskim województwa podkarpackiego współfinansowała zakup agregatu prądotwórczego o wartości 9 312,55 zł przekazanego stronie ukraińskiej przez Związek Gmin Powiatu Lubaczowskiego.

V. Pomoc pozarządowa

Pomoc udzielona Ukrainie i jej obywatelom w istotnym wymiarze wykraczała poza działalność rządu i samorządu, przybierając postać aktywności społecznej zarówno indywidualnej jak i w zrzeszonej w organizacjach humanitarnych, religijnych oraz gospodarczych. **Całkowitą wartość pomocy społecznej udzielonej uchodźcom z Ukrainy w latach 2022-2023 szacuje się na około 20 mld zł.**

20. Pomoc obywatelska

Od pierwszego dnia wojny niezwykle ważną częścią polskiej pomocy Ukrainie i jej obywatelom stała się aktywność zwykłych polskich obywateli własnoręcznie niosących pomoc i udostępniających swoje środki, czasem a nawet domy. Dzięki nim Polska w czasie pierwszych miesięcy wojny stała się mimo wielomilionowej fali migracji „krajem bez obozów dla uchodźców” jak określili ją światowe media. Otwartość i zaangażowanie Polek i Polaków zostało udokumentowane przez kamery śledzące przebieg inwazji i okazane całemu światu. Skala tego zjawiska potwierdziła się następnie w licznych badaniach przeprowadzonych przez między innymi przez Centrum Badania Opinii Społecznej, oraz Polski Instytut Ekonomiczny który opublikował w lipcu 2022 r. raport analizujący fenomen pomocy niesionej przez indywidualnych obywateli.

20.1 Dane statystyczne o polskiej pomocy obywatelskiej

Według badań opinii społecznej CBOS, na przełomie lutego i marca 2022 r. aż 94% społeczeństwa polskiego popierało przyjmowanie przez Polskę uchodźców z Ukrainy. Udzielenie Ukrainie pomocy finansowej poparło 93% Polek i Polaków, w tym 66% zdecydowanie. Aż 90% opowiedziało się za dostarczeniem Ukrainie sprzętu wojskowego i uzbrojenia, w tym 62% zdecydowanie.

Według raportu PIE większość polskiego społeczeństwa (77 proc.) zaangażowała się w pomoc uchodźcom z Ukrainy. Pomoc ta przybierała różne formy – od wsparcia finansowego i rzeczowego, przez różnego rodzaju działania wolontariackie, aż po udostępnianie własnych domów i mieszkań osobom pozostającym bez dachu nad głową. Z badania wynika, że 8% Polaków w badanym okresie przeznaczyło na rzecz uchodźców ponad 1000 PLN (ok. 250 euro), a aż 7% przyjęło uchodźców do swoich domów. PIE szacuje, że od lutego do lipca 2022 r. Polki i Polacy ponieśli prywatne wydatki na rzecz pomocy uchodźcom w Ukrainy na kwotę około 10 mld zł.

Punkt recepcyjny dla uchodźców na przejściu granicznym w Medyce.
Fot. MSWiA

„Zaangażowanie Polaków w pomoc było największe na początku wojny. Wówczas w pomoc uchodźcom zaangażowanych było 70 proc. dorosłych Polaków. W znacznej mierze wynikało to z potrzeby serca oraz stanowiło spontaniczną reakcję (często emocjonalną) na obserwowaną krzywdę uchodźców oraz rosnącą z dnia na dzień liczbę osób uciekających do Polski przed wojną. Równocześnie połowa Polaków była zaangażowana w pomoc uchodźcom w sposób konsekwentny – zarówno na początku wojny, jak i w kolejnych tygodniach działań zbrojnych. [...] Na początku wojny dominowała pomoc spontaniczna – oddolne inicjatywy ludności, masowy i błyskawiczny wysiłek

społeczny o bezprecedensowym charakterze przy wsparciu tych procesów przez organy samorządu terytorialnego i władz centralnych.”

—*Pomoc polskiego społeczeństwa dla uchodźców z Ukrainy, 2022, Polski Instytut Ekonomiczny*

Zgodnie z danymi GUS 2022 r. 32,2 tys. organizacji non-profit (27,9%) podjęło dodatkowe działania na rzecz potrzebujących w związku z wojną prowadzoną na terytorium Ukrainy. Wśród 32,2 tys. podmiotów pozarządowych 84,6% prowadziło działania na terenie Polski, 3,9% na terenie Ukrainy, a 6,1% zarówno w Polsce jak i w Ukrainie.

Uwzględniając rodzaj podmiotu prowadzącego działania pomocowe najwyższy odsetek zaangażowanych podmiotów wystąpił wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (46,7%) i kół gospodyń wiejskich (33,4%), a także fundacji (32,7%). Na tle innych grup wyróżniały się również organizacje pożytku publicznego (39,6%) i przedsiębiorstwa społeczne (46,4%).

Biorąc pod uwagę główną dziedzinę działalności, po ratownictwie (53,9%), wysoki odsetek podmiotów prowadzących działania pomocowe wystąpił wśród jednostek zajmujących się pomocą społeczną i humanitarną (45,8%). Prawie 1/3 organizacji zajmujących się rynkiem pracy aktywizacją zawodową deklarowała zaangażowanie w działania pomocowe w związku z konfliktem w Ukrainie.

Odsetek organizacji non-profit, które prowadziły działania pomocowe, był najwyższy w województwie lubelskim (35,9%) i podkarpackim (37,2%), a następnie małopolskim (27,6%) i opolskim (27,0%).

Głównymi odbiorcami pomocy udzielanej przez organizacje non-profit w związku z pełnoskalowymi działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy były osoby fizyczne. Łącznie wsparciem objęto około 16,2 mln odbiorców (ta sama osoba mogła być odbiorcą wielokrotnie), będących osobami fizycznymi. Organizacje świadczące pomoc wyłącznie na terenie Polski wskazały 9,6 mln odbiorców, działając w obu państwach – 6,4 mln odbiorców, a wyłącznie w Ukrainie – 0,2 mln odbiorców.

Jedną z ważniejszych form pomocy udzielanej przez sektor pozarządowy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy było przekazywanie darów rzeczowych – 57,7% organizacji deklaruujących podejmowanie dodatkowych działań udzielało tego rodzaju wsparcia. Szacunkowa wartość przekazanego przez organizacje non-profit wsparcia rzeczowego wyniosła 1 167,0 mln zł, zaś wsparcia finansowego – 476,5 mln zł.

20.2 Otwartość społeczeństwa polskiego wobec uchodźców z Ukrainy

Polskie społeczeństwo, z własnej inicjatywy i na własny koszt, zapewniło uchodźcom opiekę i schronienie od pierwszych kroków postawionych na polskiej ziemi. Do działań podjętych przez indywidualnych obywateli zaliczały się:

- oferowanie pomocy nieznanym za pomocą specjalnych grup funkcjonujących na komunikatorach społecznościowych
- zapewnienie transportu z granicy
- udzielenie noclegu we własnym mieszkaniu
- darowanie żywności, ubrań i sprzętu
- organizacja mobilnych punktów pomocy
- pomoc w znalezieniu pracy
- wolontariat przy punktach recepcyjnych, schroniskach i akcjach pomocowych

Wielkie zaangażowanie polskiego społeczeństwa spotkało się z uwagą światowych mediów. „Polskie powstanie humanitarne”, jak okrzyknięto zryw Polek i Polaków do pomocy sąsiadom z Ukrainy, stał się jednym z najjaśniejszych i najlepiej udokumentowanych rozdziałów polsko-ukraińskiej historii. Poniżej znajduje się przegląd nagłówków opisujących to zjawisko:

20.3 Terenówki Mateusza „Exena” Wodzińskiego dla Sił Zbrojnych Ukrainy

Mateusz Wodziński, znany jako „Exen”, od samego początku wojny zaangażował się bezinteresownie i z własnej inicjatywy w niesienie pomocy walczącym w obronie Ukrainy żołnierzom. W czerwcu 2022 r. przekazał swój samochód terenowy żołnierzom z białoruskiego ochotniczego Pułku Kalinowskiego walczącym u boku Ukrainy. Od tego momentu zaangażował cały swój czas i własne środki w organizowanie kolejnych dostaw samochodów terenowych na rzecz Sił Zbrojnych Ukrainy z pomocą prowadzonej na portalu pomagam.pl zbiórki publicznej. W ciągu roku udało się dostarczyć 165

Exen dostarczający samochód terenowy do regionu zaporoskiego. Fot. Mateusz Wodziński/pomagam.pl

samochodów, a obecnie liczba ta przekroczyła 300. Wodziński uznaje ten projekt za „dzieło swojego życia” i zadeklarował że pozostanie zaangażowany do samego końca.

20.4 Polski Bayraktar dla Ukrainy

Jednym z przykładów zaangażowania setek tysięcy Polek i Polaków w pomaganie Ukrainie w bronienu swojej wolności i suwerenności była zbiórka zainicjowana przez Sławomira Sierakowskiego, w której wzięło udział 220 tysięcy osób dla zebrania środków na zakup bojowego drona Bayraktar. Turecka firma Baykar, po zebraniu przez Polaków środków na drona, zdecydowała się przekazać go Siłom Zbrojnym Ukrainy za darmo. Poprosiła o przekazanie zebranych środków organizacjom charytatywnym, które pomagają obywatelom Ukrainy i wojsku. Zgromadzone 24,84 mln zł podzielono między cztery duże projekty: mobilne centrum szkoleniowe dla żołnierzy z ambulatorium, magazynem na broń i dużymi generatorami; sto samochodów, w tym 25 karetek; 500 zestawów przetrwania dla rodzin żyjących w najbardziej niebezpiecznych rejonach; oraz dwa mobilne warsztaty przekazane największej ukraińskiej fundacji wspierającej wojsko - Powernyś Żywym. Nadwyżka (dokładnie 2,34 mln zł) została wpłacona na konto Funduszu Sił Zbrojnych w Narodowym Banku Ukrainy.

Źródło: Kompedium polskiej pomocy dla Ukrainy, Warsaw Enterprise Institute

20.5 Polscy medycy na froncie

Polski zespół ratowników pola walki „W międzyczasie” zaangażował się w ratowanie życia ukraińskich żołnierzy od samego początku wojny. Przewodzący grupie Damian Duda posiada doświadczenie niesienia pomocy medycznej ukraińskiej armii już od 2014 roku. We wrześniu 2023 r. Duda został odznaczony osobiście przez prezydenta Wołodymyra Zełeńskiego Orderem Zasługi III klasy. Od 2022 r. zespół obecny był na najbardziej niebezpiecznych odcinkach linii frontu, w tym w Bachmucie. W październiku został odznaczony medalem „Nagroda Rady Bezpieczeństwa Narodowego i Obrony Ukrainy” III stopnia za wkład we wspieranie suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy. Zespół opiera swoje funkcjonowanie na wolontariuszach i datkach ludzi dobrej woli. Ryzykując własne życie, uratował ponad 500 ukraińskich żołnierzy na linii frontu.

Źródło: Kompedium polskiej pomocy dla Ukrainy, Warsaw Enterprise Institute

Wołodymyr Zełeński odznacza Damiana Dudę Orderem Zasługi III klasy.
Fot. Kancelaria Prezydenta Ukrainy.

21. Pomoc kościołów

Kościoły i organizacje religijne pełniły wielką rolę w organizacji pomocy humanitarnej dla Ukrainy oraz jej obywateli uciekających przed wojną. Stały się zarówno katalizatorem zrywu społecznego zrzeszającym i skupiającym wysiłki obywateli na rzecz pomocy, jak i motorem udzielanego wsparcia poprzez zaangażowanie swoich możliwości finansowych i organizacyjnych.

21.1 Kościół Katolicki

21.1.1. Caritas Polska

Caritas od początku wojny niósł pomoc mieszkańcom Ukrainy szukającym schronienia w Polsce, jak i tym, którzy pozostali w swojej ojczyźnie. **W 2022 r. całkowita wartość pomocy na rzecz Ukrainy i jej obywateli, zarówno w Polsce jak i na Ukrainie, udzielonej przez Caritas Polska i Caritas diecezjalne wyniosła 597 700 000 zł.** W samym 2022 r. udzielono pomocy 2 000 000 uchodźców z Ukrainy, w tym 405 000

seniorom. Do uchodźców trafiło 3 900 000 paczek żywnościowych o wartości 126 100 000 zł oraz 1 500 000 pakietów rzeczowych o wartości 131 100 000 zł. W 2023 r. wartość pomocy Caritas na rzecz osób z Ukrainy w Polsce wyniosła 87 000 000 zł a wsparcie finansowe i rzeczowe przekazane Ukrainie w 2023 r. wyniosło 42 697 493 zł.

W pierwszym okresie konfliktu i kryzysu uchodźczego Caritas w całej Polsce, parafie, oraz wolontariusze udzielali pomocy doraźnej takiej jak ciepły posiłek, ubranie, pomoc w znalezieniu schronienia. W okolicach przejść granicznych zostały otwarte Namioty Nadziei z pomocą dla uchodźców, którzy opuścili swoje domy. W dniu 27 lutego 2022 r. zorganizowano na rzecz pomocy Ukrainie i jej obywatelom zbiórki w kościołach w całej Polsce, która przyniosła 35 891 679 zł.

Pomoc doraźna szybko przekształciła się w pomoc długofalową. W całej Polsce powstały Centra Pomocy Migrantom i Uchodźcom prowadzone przez Caritas. To profesjonalne placówki, w których uchodźcy mogli uzyskać wsparcie takie jak m.in. doradztwo zawodowe, kursy zawodowe, nostryfikacja dyplomów, wsparcie edukacyjne, tłumaczenie dokumentów, kursy języka polskiego, porady prawne, wsparcie psychologiczne i psychospołeczne, wsparcie materialne czy zajęcia integracyjne.

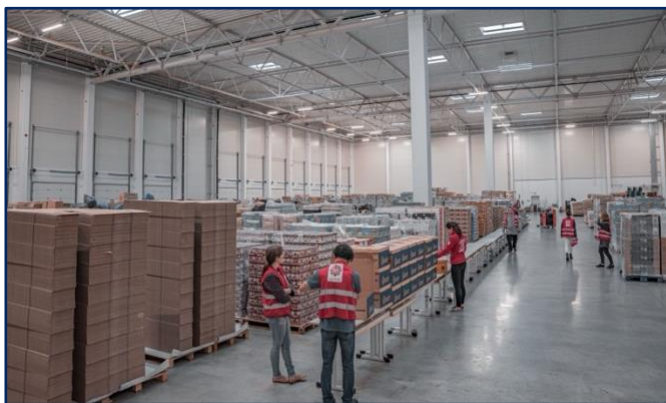

Punkt pomocy uchodźcom nieopodal Przemysła. Fot. Philipp Spalek/Caritas

Dla przykładu, w 2023 roku Caritas Archidiecezji Łódzkiej w prowadzonym w Łodzi Centrum Pomocy Migrantom i Uchodźcom przyjęła 3100 uchodźców z Ukrainy. 800 osób (dorosłych i dzieci) wzięło udział w zajęciach psychospołecznych, terapeutycznych, różnego rodzaju spotkaniach i wyjazdach. 80 Ukraińców skorzystało z poradnictwa psychologicznego. Ważnym aspektem działań Centrum stała się aktywizacja zawodowa uchodźców. W ciągu zeszłego roku odbyło się około 300 spotkań z pośrednikiem pracy, a 100 osób objęto poradnictwem prawnym.

W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa przekazano uchodźcom żywność o wartości 5 600 000 zł. Od sierpnia 2022 r. do lipca 2023 r. realizowano wsparcie dzieci i młodzieży w pieczy zastępczej którego koszt wyniósł 6 749 190 zł. W 2023 roku w 28 placówkach zarejestrowanych było 92 000 osób, a wartość pomocy wyniosła 87 000 000 zł. Ponadto wielu uchodźców z Ukrainy, szczególnie dzieci, zostało włączonych w funkcjonujące od lat programy krajowe prowadzone i realizowane przez Caritas (m.in. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa, wsparcie dzieci i młodzieży w pieczy zastępczej, pomoc rzeczowa). W 2023 r. dofinansowano na kwotę 1 937 000 zł placówki zakonne, które przyjęły uchodźców z Ukrainy. W tym samym roku przeprowadzono dwa programy stypendialne o nazwach „Skrzydła” oraz „Dwa talenty” obejmujące wsparciem również dzieci ukraińskie, których wartość wyniosła 509 500 zł.

W ramach pomocy zagranicznej Ukrainę wspiera program Rodzina Rodzinie realizowany od października 2022 r. Wsparcie, którego wartość w 2022 r. wyniosła 2 000 000 zł otrzymało 620 rodzin z diecezji kijowsko-żytomierskiej. Wartość wsparcia w ramach programu Rodzina Rodzinie Ukraina w 2023 roku to ponad 10 000 000 zł. W 2022 r. Paczka dla Ukrainy wsparła ok. 83 tys. rodzin na terenie całej Ukrainy pomocą o wartości 29 000 000 zł. W 2023 r. przekazano 90 000 paczek dla Ukrainy o łącznej wartości 31 500 000 zł.

Magazyn pomocy humanitarnej. Fot. Caritas.

Łączna liczba beneficjentów „Paczki dla Ukrainy” w 2023 r. to około 270 000 osób. Ponadto, w tym samym roku 2801 osób otrzymało pomoc gotówkową w kwocie 3 800 000 zł. W ramach funkcjonującego od grudnia 2022 r. projektu „Punkty Nadziei” którego wartość wyniosła 1 410 000 zł uruchomiono w największych miastach Ukrainy 18 punktów pomocowych z których skorzystali mieszkańcy m.in. Odessy, Mikołajowa, Chersonia, Krzemieńczuka i Konotopu. Punkty Nadziei dawały szansę ogrzania się i naładowania akumulatora telefonu czy laptopa, nawet w warunkach długotrwałego braku prądu w konkretnej miejscowości. Każdy Punkt zaopatrzony był w wodę, gorące napoje, oświetlenie, dostęp do internetu, miejsce do odpoczynku, apteczkę oraz przestrzeń dla matek z dziećmi. Caritas zrealizował też działania pomocowe w ramach programu Polska Pomoc finansowany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, za kwotę 2 487 319 zł, z którego wsparcie otrzymały 1 162 rodziny w Ukrainie, w tym 426 rodzin (1293 osoby) z Odessy oraz 736 rodzin (1391 osób) z Mikołajowa.

21.1.2. Rycerze Kolumba

Zakon Rycerzy Kolumba to największa na świecie rzymskokatolicka organizacja świecka o charakterze charytatywnym, zrzeszająca ponad 2 mln członków na całym świecie. Rycerze Kolumba otworzyli działalność w Polsce 2006 r. i w marcu 2022 r. posiadali w kraju 6 840 członków. Korzystając z liczego na świecie członkostwa, możliwości organizacyjnych i zasobów finansowych, aktywnie włączyli się w pomoc uchodźcom z Ukrainy.

25 lutego 2022 r. zakon przeznaczył 1 mln USD (ok. 4 mln zł) na natychmiastową pomoc dla Ukrainy i uruchomił Fundusz Solidarności z Ukrainą (Ukraine Solidarity Fund), międzynarodową kampanię zbierania funduszy, która miała zdublować wszelkie zebrane datki do kwoty 500 000 USD. Do połowy marca zebrano ponad dziesięciokrotnie większą kwotę, co dało łącznie ponad 6,5 mln USD (26 mln zł), z czego 100% przeznaczono na pomoc uchodźcom.

Rycerze, parafianie i uchodźcy pozują do zdjęcia podczas grilla w nowo otwartym Centrum Miłosierdzia w Warszawie, 2 kwietnia. Fot. Sebastian Nycz/Knights of Columbus

Łącznie do kwietnia 2023 r. Rycerze Kolumba zebrali ponad 20 mln USD (ok. 80 mln zł) na cele pomocy humanitarnej. Rycerze włączyli się także w działania podejmowane w poszczególnych diecezjach.

W pierwszych miesiącach wojny założone przez Rycerzy Centra Miłosierdzia udzieliły pomocy ponad 300 tys. ukraińskich uchodźców przy polsko-ukraińskiej granicy. Od tego czasu Zakon ustanowił sześć Centrów Miłosierdzia w polskich parafiach. Ich celem jest udzielenie pomocy ukraińskim uchodźcom, stworzenie przestrzeni integracji z polskim społeczeństwem poprzez prowadzenie lekcji języka polskiego, zajęcia pozaszkolne oraz letnie programy dla dzieci, pomoc w poszukiwaniu pracy. W ramach Konwojów Miłosierdzia Rycerze podjęli się ciągłej wysyłki na Ukrainę tirów z pomocą. Do kwietnia 2023 r. wysłano niemal 3 tys. ton pomocy, w tym ponad 200 tys. paczek dla rodzin w całym kraju. Paczki Rycerzy docierają nie tylko na zachodnią Ukrainę, ale i pod samą linię frontu. Na pomoc świadczoną przez Rycerzy złożyła się także praca poszczególnych rad lokalnych. Przykładowo jako jałmużnę wielkopostną Rycerze z rady 17030 w Sierakowicach w ramach wspólnej akcji z parafią św. Marcina wysłali 310 paczek z pomocą na Ukrainę. Natomiast Rycerze z rady 17886 z Żalna wysłali za wschodnią granicę 120 paczek z żywnością.

Pomoc niesiona Ukrainie i jej obywatelom przez Rycerzy Kolumba czerpała z zasobów całego światowego zakonu, jednak jak sami Rycerze przyznają, czołową rolę w niej członkowie z Polski i Ukrainy. Podczas

krajowej konferencji w Stanach Zjednoczonych Najwyższy Rycerz Zakonu Rycerzy Kolumba Patrick Kelly powiedział:

„Jesteśmy tutaj, aby pomóc narodowi ukraińskiemu, a także narodowi polskiemu, który pomaga narodowi ukraińskiemu. Takie podjęliśmy zobowiązanie.”

Źródło: kofc.org

21.1.3. Związek Polskich Kawalerów Maltańskich

Związek Polskich Kawalerów Maltańskich oraz działająca w jego strukturach Maltańska Służba Medyczna uruchomiły program pomocy dla Ukrainy już w pierwszym dniu wojny. Według opublikowanego w grudniu 2022 r. raportu **wartość pomocy udzielonej przez ZPKM Ukrainie i jej obywatelom sięgnęła ponad 96 mln zł** dzięki ogromnemu zaangażowaniu blisko 300 wolontariuszy w pierwszej połowie roku i znaczącej pomocy materialnej maltańskich organizacji z zagranicy, która zaczęła płynąć od czerwca 2022 r.

Program obejmował między innymi wsparcie socjalno-medyczne w trzech punktach na granicy, trzy punkty medyczne na dworcach PKP, zbiórki darów, organizację transportów humanitarnych również w strefę działań wojennych do miast: Mariupol, Dnipro, Enerгодар, Żytomierz, Sumy, Drohobycz, Borysław, Obrucz, Berdyczów, Odessa, Użhorod, Brzeżany, Horodnia, Kijów i Lwów, ewakuację chorych z Ukrainy, relokację uchodźców z Polski na zachód, programy pomocy socjalnej w Polsce jak nauka języka, pomoc psychologiczna, czy pomoc w znalezieniu pracy.

Źródło: Maltańska pomoc dla Ukrainy 2022 – raport za 10 miesięcy; zakonmaltanski.pl

21.2. Luteranie – Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP

Relacje z mieszkańcami Ukrainy były pielęgnowane na długo przed eskalacją konfliktu w Ukrainie, pomoc polskich Luteran w szczególności obejmowała kształcenie duchownych i pomoc dla dzieci realizowaną np. w akcji „Prezent pod choinkę”. Od lutego 2022 roku w pomoc dla Ukrainy stała się priorytetowym zadaniem i misją całego Kościoła.

Największą ilość projektów pomocowych dla Ukrainy i jej obywateli realizowała Diakonia Polska we współpracy z jednostkami Kościoła. Diakonia Polska jest organizacją pozarządową i reprezentuje ogólnopolską działalność charytatywną Kościoła Ewangelicko Augsburskiego w RP. Diakonia Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego we współpracy z Diakonie Katastrophenhilfe prowadziła następujące programy:

Programy Pomocy Pieniężnej (MPCA1, Pomoc zimowa 1, MPCA2 i Pomoc zimowa 2, Pomoc zimowa 3) przeznaczone były dla najbardziej potrzebujących uchodźców z Ukrainy, m.in. samotnych rodziców, osób z niepełnosprawnością i przewlekle chorych, seniorów, kobiet w ciąży, a także tych osób, które z różnych względów nie mogą podjąć pracy. W MPCA beneficjenci otrzymali trzymiesięczne wsparcie finansowe za pomocą kart płatniczych w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb. Część beneficjentów MPCA, znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, otrzymała dodatkowe jednorazowe wsparcie finansowe na przetrwanie zimy w Polsce. Wysokości wsparcia zależały od wielkości rodziny i była ustalone we współpracy z innymi organizacjami humanitarnymi (m.in. UNHCR). **Wsparcie zostało udzielone 47 640 osobom (16 704 rodzin) na łączną kwotę 83 893 590 zł.**

Programy „Wsparcie uchodźców w wynajmie mieszkania” (2 edycje). Programy zakładały wsparcie uchodźców, którzy znajdują się w trudnej sytuacji mieszkaniowej i mają potencjał usamodzielnienia się w ciągu trwania programu. Rodziny otrzymały dofinansowanie kosztów kaucji i czynszu nowego mieszkania przez 6 miesięcy. Wsparcie zostało udzielone 390 osobom (129 rodzin) na łączną kwotę 1 535 811,00 zł.

Programy „Włączenia ekonomicznego” (2 edycje) zakładały wsparcie uchodźców, którzy potrzebują pomocy w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, nauce języka czy rozpoznaniu ich wykształcenia i umiejętności. Program miał na celu wzmocnienie pozycji uchodźców na rynku pracy w Polsce. Wsparcie zostało udzielone 218 osobom na łączną kwotę 365 978,26 zł.

Program Małe Granty (Small Grants) był suplementem programu „Włączenie ekonomiczne” i zakładał wsparcie uchodźców, którzy rozwijają w Polsce działalność gospodarczą. Beneficjenci otrzymali pomoc finansową na zakup odpowiedniego sprzętu, który pozwoli im prowadzić działalność i czerpać z niej środki do życia. Wsparcie zostało udzielone 12 osobom na łączną kwotę 51 359,87 zł.

Program „Pieniądze na ochronę” (Cash for Protection) przeznaczony był dla osób w trudnej sytuacji socjoekonomicznej, którzy nie zakwalifikowali się do programu MPCA2, ale po rozpoznaniu potrzeb zostali wytypowani indywidualnie. Pomoc finansowa służyła zaspokojeniu podstawowych potrzeb oraz/lub umożliwiała zakup potrzebnego sprzętu medycznego. Wsparcie zostało udzielone 13 osobom na łączną kwotę 65 190,00 zł.

Spotkanie wigilijne. Fot. Parafia Ewangelicko-Augsburska św. Krzysztofa we Wrocławiu

W ramach projektów Diakonia Polska dofinansowała projekty adaptacyjno-remontowe w parafiach ewangelicko-augsburskich, które przyjmowały uchodźców w swoich pomieszczeniach. Dofinansowano zakup niezbędnych mebli, tj. łóżek, biur, wyremontowano pomieszczenia, zakupiono sprzęt AGD. W latach 2022–2024 schronienie w parafialnych pomieszczeniach znalazło ok. 2000 uchodźców z Ukrainy. We współpracy z parafiami ewangelicko-augsburskimi Diakonia Polska dofinansowała działania integracyjne dla uchodźców z Ukrainy, tj. obozy letnie dla dzieci i rodziców, kursy języka polskiego, kursy nauki kroju

szycia, pikniki integracyjne czy dofinansowanie

zakup rowerów, laptopów do nauki zdalnej itp. Wsparcie w ramach działań integracyjnych otrzymało ponad 4000 uchodźców z Ukrainy. Diakonia Polska skoordynowała transport 15 autokarów wypełnionych darami rzeczowymi od zagranicznych partnerów, które zostały dostarczone m.in. do ośrodków recepcyjnych w Nadarzynie i Hrubieszowie. Diakonia Polska ponadto dofinansowała pomoc medyczną, ortodontyczną i psychologiczną dla uchodźców przebywających w ośrodku recepcyjnym w Nadarzynie oraz przekazywała artykuły spożywcze, higieniczne, zabawki dla osób przebywających w ośrodku. Wsparcia udzielono ponad 1 000 osób. W ramach współpracy z Caritas Diecezji Przemyskiej, Diakonia Polska dofinansowała ponad 18 tys. posiłków dla uchodźców z Ukrainy przebywających na dworcu w Przemyślu. We współpracy z Centrum Misji i Ewangelizacji Diakonia Polska dofinansowała 8 transportów zawierających artykuły spożywcze i leki do Ukrainy, oraz przesłała 8 tys. świec na tereny objęte działaniami wojennymi.

Biuro Kościoła zatrudniło koordynatora do realizacji projektów we współpracy z parafiami i Światową Federacją Luterąską.

W ramach podjętej współpracy w czerwcu 2022 roku oraz w maju 2023 roku zostały ogłoszone nabory do programów pomocowych finansowanych przez Światową Federację Luterąską w Genewie. Główne akcenty zostały położone na zapewnienie uchodźcom możliwości nauki języka polskiego, wsparciu psychologicznym, integracji z lokalną społecznością czy zapewnieniu opieki nad dziećmi aby rodzice (w większości matki) mogli podjąć pracę zawodową. W ramach zaplanowanych środków były realizowane 2 rodzaje projektów: Projekty krótkoterminowe: ramy czasowe tych projektów do 6 miesięcy, zaś kwota przeznaczona na jeden projekt do 10 tys. euro. Projekty długoterminowe: ramy czasowe tych projektów do 12 miesięcy, zaś kwota przeznaczona na jeden projekt do 50 tys. euro.

Do 31 grudnia 2023 roku w ramach dwóch ogłoszonych tur dofinansowano 32 projekty na łączną kwotę 767 948 euro, pomocą objęto ok. 3700 uchodźców z Ukrainy. Główne działania realizowane w ramach projektów:

- Nauka języka polskiego zarówno dla dzieci jak i dorosłych, na różnych poziomach zaawansowania – od A1 do B1. 2. Lekcje wyrównawcze i korepetycje dla dzieci i młodzieży, głównie z polskiego, angielskiego, matematyki.
- Wsparcie psychologiczne dla dzieci i dorosłych. Były to zarówno spotkania indywidualne z wykwalifikowanymi psychologami jak również terapia zajęciowa poprzez warsztaty, arteterapię czy spotkania grupowe.
- Wsparcie medyczne: rehabilitacja, onkowsparcie, doraźne wizyty lekarskie.
- Aktywizacja zawodowa.
- Wsparcie prawne.
- Działania integracyjne mające na celu adaptację zarówno uchodźców jak i lokalnej społeczności do nowej sytuacji: pikniki integracyjne, spotkania świąteczne, koncerty, wycieczki, warsztaty.
- Kolonie letnie dla dzieci i młodzieży.

Źródło: Informacja udzielona przez Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP

21.3. Lokalny wymiar pomocy

Pomoc niesiona Ukrainie i jej obywatelom przez kościoły wyrażała się nie tylko w skali makro, angażując miliony złotych i setki osób. Tak jak w przypadku zwykłych obywateli polskich przyjmujących pod swój dach uchodźców, fundamentalne znaczenie miała mobilizacja małych lokalnych jednostek podległych kościołom takich jak parafie, ośrodki charytatywne i edukacyjne. Ich wysiłki o skali lokalnej przemnożone przez wielką liczbę zaangażowanych wiernych, zdecydowały o losie tysięcy uchodźców. Dla przykładu, sama wspólnota katolicka liczy sobie ponad 10 tysięcy parafii. Dla zilustrowania wkładu małych jednostek, przedstawione zostanie zaangażowanie Domu Rekolekcyjno-Formacyjnego w Warszawie na Bielanach podsumowane w liście udostępnionym na rzecz raportu przez jego dyrektora:

„Już 22 lutego 2022 roku ks. Marian Raciński, Ekonom Archidiecezji Warszawskiej, po wcześniejszych konsultacjach, w odpowiedzi na zapytanie Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego o obiekty, w których będzie można kwaterować cudzoziemców na wypadek ich zwiększonego napływu do Polski, wskazał Dom Rekolekcyjno-Formacyjny na Bielanach w Warszawie (ul. Dewajtis 3), jako miejsce w którym Archidiecezja Warszawska jest w stanie udzielić pomocy 100 osobom poprzez zapewnienie im zakwaterowania i wyżywienia. Obok naszego domu został jeszcze wskazany Dom Rekolekcyjno-Wypoczynkowy „Dobry Zakątek” w Konstancinie-Jeziornie (ul. Słowackiego 8) z możliwością przyjęcia 40 osób.

Pierwszymi osobami, które uzyskały u nas schronienie byli studenci uczelni ukraińskich pochodzący z Afryki Północnej, głównie z Maroka. Ich pobyt u nas rozpoczął się 28 lutego 2022 roku, był w dużej mierze koordynowany przez Ambasadę Maroka. Ostatni studenci wyjechali z naszego domu 20 marca. W pierwszych dniach, tuż po 28 lutego przebywali w liczbie nieco ponad 100 osób. W miejsce wyjeżdżających do swoich krajów pojawiali się następni uciekający z ogarniętej wojną Ukrainy.

Od 6 marca zaczęli przybywać do nas obywatele Ukrainy, matki z dziećmi, uciekający przed okrucieństwem wojny, często utraciwszy swoje domy, całe mienie, nie mając informacji o bliskich pozostających na Ukrainie.

Przyjeżdżający dowiadywali się o nas z bardzo różnych źródeł. Bardzo szybko pogłębiła się współpraca z władzami dzielnicy Bielany, burmistrzem, Grzegorzem Pietrucukiem. Oprócz wsparcia ze strony

Spotkanie Patriarchy Konstantynopola Bartłomieja I z uchodźcami w Domu Rekolekcyjno-Formacyjnym na warszawskich Bielanach. 29 marca 2022 roku. Fot. Karol Regulski/Dobrym Okiem Fotografia

Archidiecezji Warszawskiej, Caritasu naszej archidiecezji, pakietem pomocy rządu RP, wielkim wsparciem było też częściowe finansowanie otrzymywane od PSE – Polskich Sieci Elektroenergetycznych S. A. Wyżywienie uchodźców z Ukrainy przez pewien czas w dużym stopniu zapewniał World Central Kitchen. Wydatną pomoc okazała też Straż Graniczna, tu wielkie zasługi miał komendant główny Straży Granicznej, gen. Dyw. Tomasz Praga, a także ppor. SG Urszula Nowinowska. Nie sposób wyliczyć indywidualnych źródeł wsparcia, konkretnych osób i rodzin przynoszących, fundujących drobne, potrzebne w codziennym funkcjonowaniu rzeczy, ale też i większe – np. pralki. Tu duży wkład miał też ks. Wojciech Drozdowicz, proboszcz pobliskiej parafii, który potrafił takich ludzi pozyskać. Konieczne było też podejmowanie działań polegających na zapewnieniu leczenia, diagnostyki, często bardzo specjalistycznej.

Finalnie biorąc, w naszym domu jednocześnie przebywało ok. 120 uchodźców z Ukrainy. Na miejsce wyjeżdżających przybywali następni. Finalnie, ostatni nasz gość z tej grupy wyjechał 9 grudnia 2023 roku. Inni sukcesywnie wcześniej znajdowali miejsca, do których podążali, w bardzo różne strony. Spora część usamodzielniała się w Polsce, w Warszawie, niektórzy wrócili na Ukrainę, inni wyjechali do Wielkiej Brytanii, Niemiec, Stanów Zjednoczonych, innych krajów. Jedna z osób, które znalazły u nas schronienie, znalazłszy mieszkanie na terenie Warszawy pracuje w naszym domu rekolekcyjnym, mamy też wiadomości o kilku innych osobach pracujących na terenie gminy Bielany.

Ważnym umocnieniem dla naszych gości z Ukrainy były wizyty różnych osobistości. Wśród nich na pierwszym miejscu wymienić należy modlitwę ekumeniczną i spotkanie z Patriarchą Konstantynopola, Bartłojem I w dniu 29 marca 2022 r. Zauważyć też trzeba przybycie specjalnego wysłannika papieża Franciszka, kardynała Mario Grecha 19 marca 2022 roku.”

*Ks. Paweł Walkiewicz
Dyrektor domu*

22. Pomoc organizacji humanitarnych

Według danych GUS ponad 115 tysięcy organizacji non-profit podjęło na terytorium Polski, a także częściowo bezpośrednio na terytorium Ukrainy, działania mające na celu pomoc potrzebującym w związku z działaniami wojennymi wywołanymi agresją rosyjską na Ukrainę. Wliczały się w to przedsiębiorstwa społeczne, OPP, stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, ochotnicze straże pożarne, koła łowieckie, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, koła gospodyń wiejskich, samorząd gospodarczy i zawodowy, organizacje pracodawców, związki zawodowe, oraz partie polityczne. Poniżej przedstawiony jest przegląd wybranych działań pomocowych podjętych przez polskie organizacje non-profit.

22.1 Fundacja Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej

Fundacja PCPM była obecna na Ukrainie od pierwszych momentów wojny. Przez pierwsze dwa lata pomogła tysiącom Ukraińców i ukraińskim uchodźcom w Polsce. Organizowała ewakuacje, dostarczała pomoc humanitarną, pomagała w odbudowie zniszczonych domów i budynków publicznych na terenie Ukrainy. W Polsce organizowała szkolenia, pomagała znaleźć mieszkania i pracę. Fundacja wydała dostępny publicznie raport podsumowujący swoją działalność pomocową w ciągu pierwszych dwóch lat wojny.

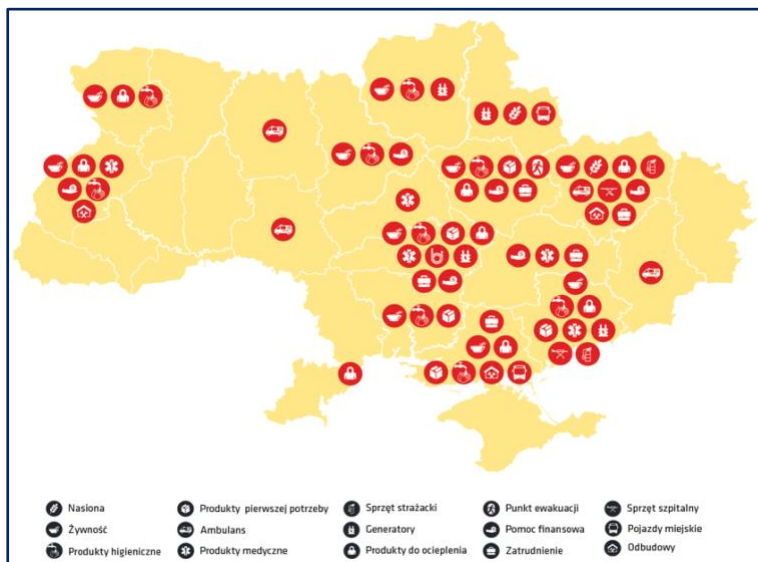
PCPM zorganizowało ewakuację 1 200 osób z Charkowa do Switłowodzka gdzie oczekiwał je transport do Polski. 2 254 osoby ewakuowano z ukraińskich szpitali, a 35 tys. osób przyjęto w Centrum Tranzytowym przy dworcu Warszawa Wschodnia. Dodatkowo, 82 tys. osób otrzymało pomoc na łotewskiej granicy gdzie działały punkty pomocy ukraińskim uchodźcom uciekającym tą drogą z ziem Ukrainy okupowanych przez Rosję.

8 501 osób otrzymało zapomogi finansowe na terytorium Ukrainy, a 28 633 osoby w Polsce. Fundacja naprawiła 156 domów na terytorium Ukrainy, z czego skorzystały 982 osoby. Wyremontowano także 107 sale lekcyjne w 27 polskich szkołach, co wiązało się z napływem dodatkowej liczby uczniów z Ukrainy. Przekazano na Ukrainę 66 pojazdów, w tym autobusy, karetki, rowery elektryczne, busy osobowe i śmieciarki.

Znaleziono zatrudnienie 1 730 osobom w polskich miastach, a 703 na Ukrainie. 1 130 osób ukończyło kurs języka polskiego, a 180 z nich także kursy zawodowe. 39 111 odwiedziło Centra Edukacji i Kreatywności w Warszawie. 4 750 dzieci z Ukrainy i Polski wzięło udział w zorganizowanych półkoloniach. Łącznie 62 tys. osób otrzymało pomoc żywnościową i higieniczną.

Fundacja PCPM prowadzi także MEDEVAC Jasionka, opisany we wcześniejszych rozdziałach.

Źródło: *Pomoc Ukrainie: Raport 2022-2024*; pcpm.org.pl

Mapa dostaw humanitarnych PCPM na Ukrainie

22.2 Polska Akcja Humanitarna

Koszt pomocy Polskiej Akcji Humanitarnej na Ukrainie tylko w 2022 roku wyniósł blisko 49,2 mln zł, a dotarła ona do ponad 300 tys. osób potrzebujących. Pomoc udzielona uchodźcom na terytorium Polski w tym samym roku kosztowała ponad 66,6 mln zł i dotarła do blisko 1,2 mln osób z Ukrainy, które przybyły do Polski.

Z doniesień medialnych wynika, że w pierwszych tygodniach wojny PAH zaangażowała się w pomoc uchodźcom napływającym do Polski poprzez otwarcie punktów na trzech przejściach granicznych, zatrudnienie ponad 400 wolontariuszy i współpracę z lokalnymi organizacjami niosącymi pomoc oraz punktami recepcyjnymi. W kolejnych miesiącach ruszyła specjalna jednostka „PAH Polska”, której celem jest niesienie pomocy osobom uchodźczym w Polsce. Przedstawiciele PAH zidentyfikowali trzy główne obszary działań dzielące się na pomoc w Polsce, na granicy oraz na samej Ukrainie. Udzielano doraźnej pomocy uchodźcom na granicy, także w zakresie pomocy psychologicznej, pomagano znaleźć zakwaterowanie i urządzić życie w Polsce, a także prowadzono działania pomocowe na terytorium Ukrainy do których wliczało się dostarczanie żywności i artykułów higienicznych, udzielanie pomocy psychologicznej, stawianie domów modułowych czy remonty w instytucjach społecznych. Prowadzono także program wsparcia finansowego dla mieszkańców, którzy stracili źródło utrzymania.

Jak wynika z rocznego raportu Polskiej Akcji Humanitarnej, w 2023 r. PAH udzieliła pomocy humanitarnej Ukrainie i jej obywatelom o łącznym koszcie 60,5 mln zł którą otrzymało 635 tys. osób.

Jednym z obszarów działań stało się zapewnienie dostępu do wody. W tym zakresie miała miejsce dystrybucja zestawów higienicznych, naprawy i remonty infrastruktury wodno-sanitarnej w ośrodkach dla osób wewnętrznie przemieszczonych i instytucjach, z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami, oraz dostarczanie środków do uzdatniania wody, części zamiennych, pomp i filtrów. Ponadto dystrybuowano pakiety żywnościowe z produktami gotowymi do spożycia lub gotowania, a także zapewniono potrzebującym wsparcie gotówkowe pokrywające 3-miesięczne potrzeby.

W zakresie schronienia i pomocy nieżywnościowa miały miejsce remonty zniszczonych domów prywatnych, remonty instytucji społecznych i ośrodków dla osób wewnątrzprzemieszczonych, z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami, instalacja domów modułowych jako tymczasowego schronienia, dystrybucja zestawów z artykułami nieżywnościowymi (zawierających artykuły takie jak koce, materace, pościele, lampy LED) oraz drewna na opał oraz dystrybucja generatorów i paliwa do instytucji oraz ośrodków dla osób wewnątrzprzemieszczonych.

Zapewniono także ochronę prawną i psychospołeczną, do której zaliczało się zapewnienie indywidualnych i grupowych sesji psychologicznych, opieka domowa dla osób, które mają trudności z poruszaniem się, wsparcie psychologiczne zapewniane przez mobilne zespoły psychologów oraz prowadzenie 15 centrów pomocy psychospołecznej w różnych regionach kraju.

Źródło: Pomoc PAH w Ukrainie; pah.org.p

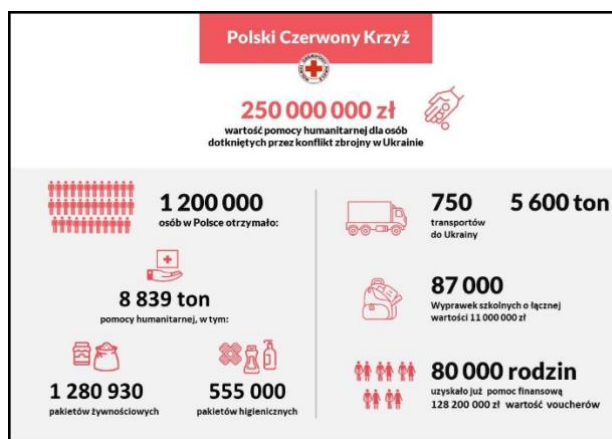
22.3 Polski Czerwony Krzyż

Na stan z lutego 2023 r. Polski Czerwony Krzyż przeznaczył ponad 250 000 000 zł na pomoc humanitarną dla ofiar konfliktu zbrojnego na Ukrainie. Przez rok PCK dawał schronienie, najpotrzebniejszą pomoc i organizował długofalowe projekty dla ponad 1 200 000 uchodźców, którzy przybyli do Polski. Dodatkowo we współpracy z innymi stowarzyszeniami Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca oraz partnerami biznesowymi wysyłał regularną pomoc do Ukrainy. W lutym 2023 r. liczba ta wyniosła prawie 750 transportów z ponad 5 600 ton pomocy humanitarnej.

Przez pierwszy rok wojny PCK reagował na bieżące potrzeby uchodźców, którzy szukali w Polsce bezpiecznego schronienia. Pracownicy i wolontariusze przekazali w tym czasie ponad 8 839 ton pomocy humanitarnej: żywności, wody, środków higienicznych, odzieży, koców, środków opatrunkowych i artykułów dla niemowląt.

Uchodźcy, którzy przybyli do naszego kraju uczą się, jak przystosować się do nowych warunków, starają się zacząć życie na nowo. Odpowiadając na te potrzeby PCK organizuje kursy językowe i zajęcia aktywizujące, głównie dla kobiet, które chcą podjąć pracę. Ponad 100 000 osób wzięło udział w zajęciach integracyjnych, dzięki którym uchodźcy łatwiej nawiązują relacje z lokalnymi społecznościami.

Źródło: Raport roczny z działalności Polskiego Czerwonego Krzyża; pck.pl

Infografika Polskiego Czerwonego Krzyża. Luty 2023.

22.4 Fundacja Siepomaga

Już w ciągu pierwszego tygodnia pełnoskalowej wojny zbiórka ogłoszona przez Fundację Siepomaga zebrała prawie 30 mln zł dzięki wsparciu niemal 328 tys. osób. W ciągu pierwszych dwóch lat udało się zakupić i przekazać Ukrainie i jej obywatelom wiele niezbędnych zapasów i sprzętu które pomogły ratować życie i zapewniać bezpieczeństwo. Między innymi: Zakupiono dwa nowoczesne, w pełni wyposażone polskie wozy bojowe dla jednostki straży pożarnej w Charkowie, oraz 2 samochody, w tym 1 opancerzony do ewakuacji ludności cywilnej ze strefy działań wojennych. Ratownikom pracującym na bombardowanych osiedlach mieszkaniowych w Charkowie przekazano specjalistyczny sprzęt alpinistyczny i liny, które pozwalają strażakom pracować na gruzach zniszczonych wieżowców. Instruktorom medycyny taktycznej na Ukrainie przekazano 177 specjalistycznych fantomów, manekinów i trenażerów do prowadzenia szkoleń pierwszej pomocy o łącznej wartości 699 000 zł. Dzięki nim do lutego 2024 r. przeszkolono blisko 31 tysięcy osób. Dostarczono saperom ukraińskiej straży pożarnej kilkanaście nowoczesnych detektorów metali, które służą do rozminowywania terytoriów de-okupowanych w rejonie Charkowa. Obrońcom miasta Lwowa

przekazano nowoczesny reflektor przeciwlotniczy, który każdej nocy przygotowany jest, by chronić mieszkańców miasta przed nalotami. Ratownikom i medykom niosącym pomoc ofiarom wojny przekazano ponad 120 nowoczesnych radiotelefonów ręcznych i mobilnych.

W dziedzinie sprzętu medycznego, dostarczono 7 901 kompletnych apteczek taktycznych IFAK oraz specjalistyczne wyposażenie apteczek taktycznych, m.in. 20 000 specjalistycznych wojskowych opatrunków indywidualnych typu izraelskiego, ponad 12 000 opasek uciskowych, 6 645 opatrunków hemostatycznych do tamowania masowych krwotoków, 19 505 specjalistycznych opatrunków wentylowych do ran klatki piersiowej. Przekazano także ukraińskim partnerom nowoczesny sprzęt rehabilitacyjny o wartości ponad 124 000 zł. Fundacja sfinansowała protezowanie 20 rannych ukraińskich weteranów, którzy stracili kończyny. Przekazano nowoczesne defibrylatory, łóżka szpitalne, aparaty USG, pompy infuzyjne, aparaty do leczenia ran, zestawy narzędzi chirurgicznych o wartości kilkuset tysięcy złotych. Szpitalom wojskowym w Charkowie i Lwowie przekazano 2 najnowocześniejsze mikroskopy operacyjne (otolaryngologiczny i neurochirurgiczny) o łącznej wartości blisko 2 mln zł. Zakupiono wyposażenie sali operacyjnej szpitala dziecięcego w Kramatorsku w Donbasie.

Pomoc humanitarna zakupiona przez Siepomaga przed transportem do Charkowa i Czerkasów. Fot. Fundacja Siepomaga

Codziennie przez zimowe miesiące Fundacja wydawała pożywienie osobom potrzebującym, pozbawionym domów i środków do życia w wyniku działań wojennych. W sumie przekazano ponad 1,8 mln posiłków i 2,4 mln gorących napojów. Były one wydawane w 35 “punktach niezłomności” prowadzonych przez administrację miasta.

Zakupiono 1 050 nowoczesnych generatorów prądu o łącznej wartości ponad 2,8 mln złotych, które dostarczono m.in. do Charkowa, Bachmutu, Chersonia i naddnieprzańskich wsi zalanych po wysadzeniu tamy na Dnieprze. Kupiono także 300 burząjek, które dostarczono zimą mieszkańcom domów pozbawionych ogrzewania we wschodniej Ukrainie.

Przekazano ponad 0,9 mln konserw mięsnych i 215 000 opakowań żywności dla dzieci o łącznej wartości ponad 3,6 mln zł. Dostarczono materiały i narzędzia budowlane konieczne dla odbudowy domów, zasilania wodą na terytoriach wyzwolonych w rejonie Mikołajowa i Chersonia. Przekazano także kilkaset nowych poduszek, kołder i zimowych śpiworów. Fundacja sfinansowała zakup kilkudziesięciu ton karmy dla zwierząt, która została przekazana ukraińskim ośrodkom ratującym bezdomne psy i okaleczone koty. Dostarczono także środki higieny dla dzieci, kobiet, osób chorych i przykutych do łóżka o łącznej wartości ponad 1,6 mln zł, a także materace medyczne dla osób niesamodzielnych, które wciąż pozostają w strefie zagrożenia.

Źródło: Siepomaga.pl

22.5 Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

W obydwu głównych obszarach krajowej aktywności PAFW – edukacji oraz rozwoju społeczności lokalnych – od początku wojny zostały podjęte działania skupione na udzielaniu pomocy uchodźcom ukraińskim w Polsce. Do lutego 2023 r. tego typu przedsięwzięcia z fundacyjnego budżetu skierowano kwotę 1,6 zł. Jednocześnie Realizatorzy kilku programów PAFW pozyskali ze źródeł zewnętrznych ponad 4 mln dolarów.

Wśród programów o charakterze edukacyjnym jednym z najważniejszych zadań stała się pomoc w zapewnianiu opieki oraz nauki dla ukraińskich dzieci. Na stan z 1 lutego 2023 r. udało się przeprowadzić poniższe projekty:

Na początku rosyjskiej inwazji, w ramach programu „Szkoła Ucząca Się” (SUS) zorganizowano 10 webinarium, których celem było przygotowanie polskich nauczycieli i dyrektorów szkół do pracy w nowych uwarunkowaniach, jakie wytworzyła wojna w Ukrainie. Spotkania poświęcone były między innymi następującym tematom: jak rozmawiać z uczniami o wojnie w Ukrainie, jak przygotować szkołę na przyjęcie uczniów z Ukrainy, jak uruchomić w oddziały przygotowawcze dla uczniów z Ukrainy, jak uczyć i oceniać w zróżnicowanej klasie. Łącznie webinaria obejrzało blisko 50 tysięcy osób.

Zmodyfikowano programy kursów, szkoleń i warsztatów prowadzonych w ramach programu „Szkoła Ucząca Się” (SUS), dostosowując je do nowej sytuacji szkół. Dołączono tematykę poświęconą integracji edukacyjnej dzieci polskich i ukraińskich, metodom pracy w klasie zróżnicowanej, współpracy z rodzicami uczniów ukraińskich, pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów z traumą wojenną, a także organizacji pracy szkoły, w której uczą się dzieci z rodzin emigrantów i uchodźców.

Centrum Edukacji Obywatelskiej, Realizator Programu „SUS”, dzięki doświadczeniom zdobytym m.in. w ramach projektu „Rozmawiajmy o Uchodźcach”, prowadzonego od 2015 roku i dofinansowanego przez PAFW, opracował pomoce dydaktyczne dla nauczycieli, np.: „Co możemy zrobić w czasie wojny w Ukrainie?”, „Jak rozmawiać o wojnie z dziećmi i młodzieżą w domu i szkole?”, „Jak rozmawiać o wojnie w obecności dzieci z Ukrainy, Rosji i Białorusi?”, „Poznaj ukraiński naród i kulturę poprzez literaturę, muzykę i film”. W 2022 r. skorzystało z nich ponad 20 tysięcy osób. We wrześniu 2022 r., dzięki funduszom PLAN International, Norwegian Refugee Council oraz UNICEF (w sumie ok. 2 mln dolarów) rozpoczęto realizację kompleksowych działań „Polska-Ukraina. Razem w szkole” skierowanych do ok. 2 tysięcy placówek oświatowych, w których uczą się dzieci i młodzież z Ukrainy. Oferta dla szkół obejmuje m.in. minigranty na projekty edukacyjne adresowane do uczniów polskich i pochodzących z rodzin imigranckich. Prowadzone są także kursy i warsztaty dla nauczycieli podnoszące ich kompetencje, opracowywane zostały dodatkowe materiały i narzędzia edukacyjne. Informacje o szkoleniach oraz materiały są dostępne na stronie Polska-Ukraina. Razem w szkole.

Szkoła Edukacji PAFW i UW już w lutym 2022 roku przygotowała webinarium dla nauczycieli „Jak rozmawiać z uczniami o wojnie w Ukrainie”. Następnie przeprowadziła trzy kolejne webinaria poświęcone nauczaniu historii Polski i Ukrainy oraz metodom integracji młodzieży ukraińskiej i polskiej; obejrzało je ponad 10 tysięcy osób. Dodatkowo eksperci Szkoły Edukacji opracowali zestaw poradników dla nauczycieli poświęconych różnicom między polską a ukraińską podstawą programową oraz propozycje aktywności służące integracji dzieci uchodźczych. Do tej pory skorzystało z nich ponad 30 tysięcy nauczycieli. Wszystkie materiały dostępne są na stronie SE. Szkoła zorganizowała też konferencję „Nauczyciel ukraiński w Polsce”, w której udział wzięła Lilia Hrynevich Minister Oświaty i Nauki Ukrainy w latach 2016-2019 (absolwentka Programu Kirklanda). Szkoła Edukacji dodatkowo zrealizowała dwa kursy online dla 30 nauczycieli języka polskiego „Jak uczyć języka polskiego jako obcego” oraz dla 20 nauczycieli z Ukrainy pt. „Nauczanie matematyki w Polsce”. Wśród studentów studiów podyplomowych realizowanych w roku akademickim 2022/23 są trzy studentki z Ukrainy i trzy z Białorusi.

W ramach programu „Szkoła z Klasą” zorganizowano cykl sesji szkoleniowo-doradczych dotyczący radzenia sobie w polskiej szkole z kwestią wojny w Ukrainie, a także otwarte webinaria poświęcone problemom stresu, lęku i niepewności. Materiały szkoleniowe dostępne są na stronie Fundacji Szkoła z Klasą. Do lutego 2023 r. skorzystało z nich ponad 10 tysięcy osób. W maju 2022 roku ok. 100 placówek oświatowych uczestniczących w „Szkole z Klasą”, w których znaleźli się uczniowie ukraińscy, otrzymało sprzęt komputerowy dzięki wsparciu firmy Intel. Edukacja międzykulturowa jest wiodącym tematem edycji 2022/23 programu „Szkoła z Klasą”, realizowanej dla 90 szkół. Dzięki dofinansowaniu PLAN International (500 tysięcy dolarów) nauczyciele z tych szkół mają zapewnione zindywidualizowane wsparcie szkoleniowe i doradcze w zakresie pracy z uczniami z doświadczeniem migranckim. Szkolenia nauczycieli prowadzone są przez zespół 30 trenerów przygotowanych w zakresie edukacji międzykulturowej dzięki dofinansowaniu PAFW. Dodatkowo, polsko-ukraińskie zespoły uczniów, w tym również uczestniczące w programie „Szkoła z Klasą”, aplikują obecnie o granty przeznaczone na zmianę przestrzeni szkolnych.

Dzięki zewnętrznemu dofinansowaniu opracowane zostały dwa raporty badawcze. Centrum Edukacji Obywatelskiej zrealizowało badanie *Jakie są potrzeby i wyzwania szkół związane z napływem uczniów z Ukrainy?*, a Fundacja Szkoła z Klasą przygotowała raport Razem w klasie. Dzieci z Ukrainy w polskich szkołach. Wnioski i rekomendacje z tych badań są wykorzystywane w realizacji różnych programów i działań edukacyjnych PAFW.

W działania na rzecz wsparcia dzieci ukraińskich uchodźców włączyli się studenci-wolontariusze programu „PROJEKTOR – Wolontariat Studencki”. Od marca do maja 100 wolontariuszy poprowadziło zajęcia w 93 placówkach dla 3200 dzieci z Ukrainy; najwięcej w powiecie puławskim, leskim i bieszczadzkim.

Program „Równać Szanse” wsparł kwotą 30 tysięcy złotych dwie ukraińskie organizacje: Centrum Inicjatyw Edukacyjnych ze Lwowa i Misję Unikalna Kraina ze Żmerynki (obwód winnicki), prowadzące lokalne działania pomocowe na rzecz ludności cywilnej, która ucierpiała z powodu wojny.

W marcu 2022 roku, na kanale YouTube oraz na Facebooku programu „Równać Szanse”, odbyło się spotkanie online z psycholożką Małgorzatą Ohme zatytułowane „Jak rozmawiać z młodzieżą o wojnie”. Wydarzenie poprowadził Janusz Schwertner, dziennikarz i publicysta portalu Onet.

W minionych latach w programie „Równać Szanse” utworzono w Ukrainie sieć 45 Klubów Młodego Odkrywcy, w których działało blisko 20 tysięcy aktywnych członków. Kluby te znajdują się w Kijowie, Doniecku, Charkowie, Mariupolu, Odessie, Tarnopolu i we Lwowie. Centrum Nauki Kopernik, zaangażowane w promocję w Polsce i za granicą idei Klubów Młodego Odkrywcy, pozostaje z nimi w kontakcie. Została im zaoferowana pomoc, w tym schronienie w Polsce dla osób związanych z Klubami.

Ponadto od początku wojny PAFW zaangażowała się w działania wspierające Ukrainę i jej obywateli na obszarze wspierania rozwoju społeczności lokalnych w Polsce, a także we wsparcie działań koordynacyjnych wśród polskich NGOs związanych z niesieniem pomocy dla Ukrainy, zwłaszcza dla uchodźców ukraińskich w Polsce. Często koordynacja obejmowała inicjatywy podejmowane przez liczne organizacje pozarządowe we współpracy z lokalnymi samorządami. Szczególne nasilenie takich działań miało miejsce w pierwszych tygodniach rosyjskiej inwazji.

Źródło: pafw.pl

22.6 Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce

SOS Polska zaangażowało się w pomoc ukraińskim uchodźcom przybywającym do Polski od początku rosyjskiej inwazji na Ukrainę. Poniższy opis zawiera informacje dotyczące pomocy udzielonej w kluczowych latach 2022-2023, ale mogą się w nim pojawiać działania podejmowane i kontynuowane także w 2024 r. W pierwszym okresie wojny Stowarzyszenie pomogło ponad 120 rodzicom zastępczym z dziećmi ewakuowanymi z Dniepropietrowska, Mariupola i innych regionów Wschodniej i Centralnej Ukrainy w przyjeździe do Polski oraz w dalszej relokacji do Czech i Niemiec. Dodatkowo, w ramach skoordynowanych działań partnerskich z organizacjami pozarządowymi wchodzącymi w skład Koalicji na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej oraz naszej siostrzanej organizacji SOS Wioski Dziecięce Ukraina, która po wybuchu wojny znalazła tymczasową siedzibę w Warszawie, udzielono pomocy blisko 150 osobom z rodzin zastępczych w znalezieniu odpowiednich mieszkań na terenie Polski, dostosowanych do ich potrzeb oraz w dostępie do specjalistycznej opieki medycznej. Ponad 200 innym osobom z rodzin zastępczych z Ukrainy udzielono wsparcia prawnego, zapewniając również bezpośrednią pomoc materialną (m.in. zakup artykułów pierwszej potrzeby, lekarstw, zabawek, laptopów, sprzętu sportowego) oraz pomagając w zapisach ukraińskich dzieci do polskich szkół. W trakcie wakacji zorganizowano letni wypoczynek dla blisko setki ukraińskich dzieci.

W ramach doraźnej pomocy bezpośredniej, skierowanej głównie do ukraińskich rodzin zastępczych, Stowarzyszenie wdrożyło w czerwcu 2022 r. specjalny program pomocy w formie bonów towarowych wzorowany na schemacie krótkookresowej pomocy realizowanej m.in. przez UNHCR w kryzysach humanitarnych – tzw. CVA Cash and Voucher Assistance. Oprócz rodzin zastępczych, program objął również ukraińskie rodziny z dziećmi ze specjalnymi potrzebami i niepełnosprawnościami oraz samotne matki

z więcej niż trójką dzieci w trudnej sytuacji materialnej. Bony Sodexo o wartości 450 zł na każdego członka rodziny były dystrybuowane za pośrednictwem sieci organizacji partnerskich zrzeszonych w Polskiej Koalicji na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej oraz bezpośrednio przez SOS Polska. Program CVA umożliwił ukraińskim rodzinom rozsiانym po całej Polsce zakup niezbędnych artykułów (m.in. żywności, leków, odzieży, sprzętu AGD, RTV, zabawek, mebli itp.) w ponad sześćdziesięciu tysiącach sklepów na terenie kraju. W ramach projektu wsparto ponad 5000 osób.

W odpowiedzi na potrzeby dzieci z Ukrainy Stowarzyszenie otworzyło sieć Centrów Specjalistycznych SOS, w których ukraińskie dzieci po doświadczeniach wojennych i polskie dzieci z opieki zastępczej otrzymują bezpłatną pomoc psychologiczną, logopedyczną, terapię sensoryczną. Centra Specjalistyczne SOS to miejsca, gdzie zarówno dzieci z ukraińskich rodzin doświadczonych wojną, jak i z polskich i ukraińskich rodzin zastępczych, borykające się z różnego typu problemami w funkcjonowaniu, wynikającymi z traumatycznych doświadczeń i z zaburzeń neurorozwojowych, mogą otrzymać kompleksową, bezpłatną pomoc. Ukraińscy i polscy specjaliści będą im pomagać z troską i empatią, aby mogli uporać się z trudnościami, odbudować poczucie bezpieczeństwa i odzyskać radość dzieciństwa. Program rozwoju Centrów Specjalistycznych SOS otwartych na dzieci z rodzin uchodźczych jest autorskim projektem Stowarzyszenia, bazującym na wieloletnim doświadczeniu w pracy z dziećmi oraz zasobach organizacji.

Źródło: <https://pomagam3.wioskisos.org>

22.7 Polska Misja Medyczna

Według informacji aktualnych na początek 2025 r. opisujących działania podjęte od początku pełnoskalowej wojny Polska Misja Medyczna prowadzi działania pomocowe na rzecz Ukrainy i jej obywateli na terytorium Polski oraz Ukrainy. Wliczają się w to wspieranie 10 szpitali neonatologicznych na Ukrainie, prowadzenie projektów wzmacniania opieki zdrowotnej w zakresie neonatologii i położnictwa, oraz operowanie trzech klinik mobilnych wyposażonych w niezbędny sprzęt medyczny oraz leki, które docierają do pacjentów w obwodach charkowskim, sumskim i kijowskim. Do dyspozycji medyków i pacjentów pozostaje także mobilne laboratorium. Na terenie Polski PMM prowadzi Przestrzeń Przyjazne Dzieciom – miejsca, w których skoordynowane są usługi integracyjne specjalistyczne w zakresie opieki psychologicznej, pomocy prawnika oraz tłumacza. Można w nich korzystać z zajęć wakacyjnych i innych form aktywności skierowanych do dzieci i dorosłych. Inicjatywa była finansowana przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy Norweskich i EOG. Projekt był kontynuowany w 2023 roku dzięki wsparciu firmy Shell.

Wśród pozytywnych skutków prowadzonych działań należy wymienić: Na trzech przejściach granicznych po stronie ukraińskiej pomocy udzielał zespół, w którego skład wchodził lekarze i pielęgniarki. Pomagali im również ratownicy medyczni, do których dyspozycji były karetki transportujące pacjentów w ciężkim stanie do szpitali po polskiej stronie granicy. Punkty działały w kontenerach medycznych. Działania na granicy prowadzone były we współpracy z International Medical Corps.

PMM przekazała ukraińskim szpitalom 15 tysięcy dawek szczepionki przeciw tężcowi i błonicy, oraz 5 wyposażonych karetek. Dostarczono także ponad 120 transportów z pomocą medyczną. W ich skład wchodziły: opatrunki, antybiotyki, leki przeciwbólowe, igły, strzykawki, wenflony, zestawy ratunkowe WHO, meble medyczne, narzędzia chirurgiczne, apteczki, defibrylatory i stazy taktyczne. Wysłano do 50 ukraińskich szpitali transporty z pomocą medyczną. Każda z tych placówek przekazała szczegółowe informacje na temat potrzeb, których nie była w stanie zaspokoić samodzielnie. W oparciu o zebrane informacje przygotowano zamówienia składane w Polsce, po czym wysłano je transportami humanitarnymi na stronę ukraińską. Transporty składały się głównie z materiałów opatrunkowych, leków

Polska Misja Medyczna na terenie Ukrainy. Fot. PMM

i żywności terapeutycznej dla noworodków. Inicjatywa jest finansowana przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy Norweskich i EOG. W podwarszawskiej Kobyłce we współpracy z Terre des Hommes Italia prowadzono działania mające na celu poprawę stanu zdrowia psychicznego dzieci z doświadczeniem uchodźczym. W ramach akcji Iron Help ponad 350 uczestników projektu z Ukrainy i Polski zostało objętych protezowaniem i programem rehabilitacyjnym.

Źródło: pmm.org.pl

23. Pomoc polskich przedsiębiorców

Według badania opublikowanego przez Polski Instytut Ekonomiczny i Bank Gospodarstwa Krajowego w maju 2022 r. aż 53 proc. polskich przedsiębiorstw w różny sposób zaangażowało się w pomoc Ukrainie i uchodźcom ukraińskim przybyłym do Polski. Zgodnie z danymi GUS 23,4% z wszystkich aktywnych w Polsce organizacji przedsiębiorców zaangażowało się w 2022 r. w pomoc w związku z wojną w Ukrainie.

Odsetek firm zaangażowanych w pomoc był największy wśród dużych przedsiębiorstw (86%), najmniejszy, choć nadal imponujący w mikrofirmach (40%). Najbardziej w pomoc zaangażowane były firmy handlowe (57%), usługowe (56%) i produkcyjne (55%).

Jak donosił komunikat Polskiego Instytutu Ekonomicznego najbardziej popularną formą niesienia pomocy była pomoc rzeczowa. Firmy organizowały zbiórki rzeczowe wśród pracowników (38% wskazań) lub kupowały potrzebne artykuły ze środków firmy (27 %). 56% dużych firm organizowało zbiórki żywności, produktów medycznych, ubrań i przekazywało zebrane rzeczy do punktów organizujących pomoc uchodźcom. Podobne akcje odbyły się tylko w 22% małych przedsiębiorstw. Małe firmy z kolei częściej niż duże finansowały pomoc rzeczową środkami firmy (36% małych firm w porównaniu do 19% dużych firm). Inne formy pomocy to nieodpłatne świadczenie usług lub oferowanie produktów (17% wskazań). W szczególności wskazywały na nią firmy transportowe (35%), realizujące usługi transportu uchodźców z granicy do miejsc docelowego pobytu. Kolejna forma to nieodpłatne udostępnianie pomieszczeń (13 proc.), na co najczęściej wskazywały firmy usługowe (18%). Zdecydowanie rzadziej realizowane była pomoc w postaci organizacji firmowych grup wolontariuszy (3%) lub organizacja eventów, z których dochód jest przekazywany na pomoc Ukrainie (2%).

Korzystając z finansowania Ministerstwa Spraw Zagranicznych z grantu „Dyplomacja Publiczna 2023” Warsaw Enterprise Institute opublikowało „Kompendium polskiej pomocy dla Ukrainy” zawierające między innymi szczegółowy przegląd działań podjętych na rzecz Ukrainy i jej obywateli przez polskich przedsiębiorców i sektor prywatny.

23.1 Koalicja polskiego biznesu na rzecz pomocy Ukrainie

Niedługo po rozpoczęciu pełnoskalowej wojny Pracodawcy RP, Corporate Connections, BNI Polska, Polska Rada Biznesu, Konfederacja Lewiatan, Związek Pracodawców Business Centre Club i Polsko-Ukraińska Izba Gospodarcza wspólnie podjęły się udzielenia szerokiego zakresu wsparcia Ukrainie i jej obywatelom.

Współpracując ze sobą zrzeszone w powyższych organizacjach przedsiębiorstwa udostępniały lokale na miejsca noclegowe, transport dla tysięcy uchodźców, przekazano środki pieniężne, lekarstwa, żywność, odzież, produkty higieniczne i sanitarne. Zapewniły również wsparcie prawne i tłumaczenia dla Ukraińców oraz firm, które chciały przekazywać pomoc dla Ukrainy. W udostępnionych przez polskie firmy przedszkolach i szkołach powstało 12 domów dziecka dla ok. 2 tysięcy dzieci ewakuowanych z ukraińskich ośrodków opiekuńczych. Oprócz pomocy, której każda firma udzielała indywidualnie, prowadzona była też zbiórka w ramach akcji Pomoc Ukrainie, na której konto wpłynęło ponad 3 mln zł. Łączna pomoc przekroczyła 100 mln zł.

Źródło: Kompendium polskiej pomocy dla Ukrainy, Warsaw Enterprise Institute

23.2 Polskie banki zniosły opłaty bankowe dla przelewów na Ukrainę

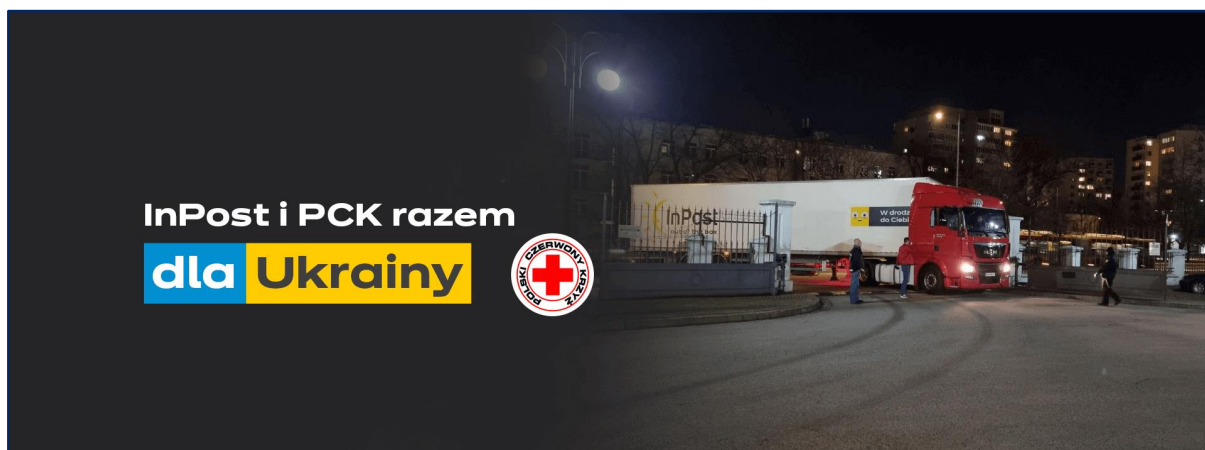
Polskie banki: mBank, PKO BP, BNP Paribas, ING Bank Śląski, Santander Bank Polska, Crédit Agricole ogłosiły, że znoszą opłaty za przelewy na Ukrainę. Część placówek bankowych wprowadziła różne udogodnienia dla ukraińskich uchodźców, począwszy od zniesienia opłat za obsługę kart, poprzez ułatwienie otwarcia konta, a skończywszy na przekształceniu oddziału w ośrodek zakwaterowania dla uchodźców.

Źródło: Kompendium polskiej pomocy dla Ukrainy, Warsaw Enterprise Institute

23.3 5000 ton pomocy dla Charkowa od InPost

Prezes InPost Rafał Brzoska wraz z żoną Omeną Mensah ufundowali 5000 ton środków pomocy humanitarnej, w tym żywności, leków i środków opatrunkowych, które trafiły do znajdującego się wówczas pod stałym ostrzałem rosyjskim miasta Charkowa. InPost podjął się także współpracy z Polskim Czerwonym Krzyżem oferując asystę logistyczną w transporcie pomocy humanitarnej. Już w pierwszym miesiącu wojny udało się zrealizować 14 transportów do Lwowa i Łucka.

Źródło: Kompendium polskiej pomocy dla Ukrainy, Warsaw Enterprise Institute; inpost.pl

Fot. InPost

23.4 Leki dla Ukrainy od Adamed Pharma i Aflofarm Farmacja Polska

W ciągu pierwszego roku wojny Adamed Pharma przeznaczył na pomoc dla Ukrainy, w tym leki i środki pomocy medycznej, w sumie niemal 14,5 mln zł. Pierwsze transporty leków trafiły na teren Ukrainy już w pierwszych dniach wojny, docierając do szpitali m. in. na terenie Lwowa, Jaworowa, Użgorodu, Mościsk czy Kijowa. Darowizny finansowe Adamed wsparły działania: Polskiej Misji Medycznej, Stowarzyszenia SOS Wioski Dziecięce oraz Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego. Na przestrzeni pierwszego roku wojny przekazano 2100 wyprawek szkolnych dla dzieci ukraińskich, które rozpoczęły edukację w polskich szkołach. Wyprawki zostały przekazane dzieciom w Warszawie, województwie lubelskim i podkarpackim. Ponadto Fundacja Adamed udostępniła w języku ukraińskim swoje materiały edukacyjne, opracowane dotychczas w ramach programu ADAMED SmartUP. Adamed otoczył także opieką swoich współpracowników z Ukrainy i ich rodziny. Adamed Pharma w obliczu nieprzerwanych działań wojennych w Ukrainie pozostawał w kontakcie z instytucjami państwowymi czy organizacjami pożytku publicznego.

Aflofarm także angażował się w pomoc od samego początku konfliktu. Środki finansowe i darowizny produktowe przekazane przez Aflofarm w ciągu pierwszego roku pełnoskalowego konfliktu to ponad 6,5 mln zł. Wsparcie humanitarne Aflofarmu prowadzone było zarówno na Ukrainie jak i na terenie Polski, a pomoc finansowa i darowizny produktowe to nie jedyne formy okazywanej solidarności z Ukrainą. Uciekający przed wojną członkowie rodzin pracowników mogli liczyć na wsparcie Aflofarmu w znalezieniu miejsca pobytu bądź relokacji. Inną formą wsparcia było przygotowanie nowych miejsc pracy dla uchodźców z Ukrainy. Oprócz tego firma zaproponowała też dodatkowe darowizny w wysokości 2 tys. zł dla każdego z ukraińskich pracowników, by mogli je przesłać swoim bliskim lub wykorzystać na potrzeby sprowadzenia

Źródło: www.adamed.com; www.aflofarm.com.pl

rodzin do Polski. Firma zapewniała wtedy dodatkową pomoc psychologiczną wszystkim potrzebującym pracownikom – szczególnie tym, dla których ówczesne wydarzenia stanowiły osobistą tragedię.

23.5 Żywność dla Ukrainy i ukraińskich uchodźców

Biedronka udzielała wsparcia Ukrainie od pierwszego dnia rosyjskiej inwazji. Do tej pory sieć handlowa i jej klienci razem z fundacją Biedronki i Grupą Jerónimo Martins przeznaczili łącznie na ten cel ponad 65 milionów złotych. W tej kwocie znajduje się również ponad 7,6 mln złotych przekazanych przez klientów przy okazji codziennych zakupów. Dzięki hojności klientów możliwe było przekazanie ponad 650 ton produktów żywnościowych do Banków Żywności oraz Caritas.

Grupa Schwarz, do której należy m.in. Lidl Polska, przeznaczyła na pomoc obywatelom Ukrainy wsparcie o wartości 47 000 000 zł. Lidl Polska nieustannie przekazuje produkty działającym na Ukrainie organizacjom pozarządowym, w tym Caritas Ukraina. W Polsce sieć wspiera produktowo oraz finansowo organizacje takie jak Caritas Polska, Federacja Polskich Banków Żywności oraz Polska Akcja Humanitarna. 1 093 866 kg żywności oraz najpotrzebniejszych produktów z przeznaczeniem dla Caritas Polska, oraz Banków Żywności przekazali klienci Lidla do specjalnych koszy. W 16 sklepach położonych najbliżej granicy od 3 marca 2022 r. obowiązywały specjalne programy przecen - klienci mogli kupić kilkadziesiąt najpotrzebniejszych produktów w cenie o 30 proc. niższej.

Źródło: Kompendium polskiej pomocy dla Ukrainy, Warsaw Enterprise Institute

23.6 Obsługa techniczna ukraińskich T-64

Zakład Mechaniczny Bumar-Łabędy S.A. rozpoczął współpracę z przedsiębiorstwem Ukroboronprom, powołując centrum technologiczne przeznaczone do napraw ukraińskich czołgów T-64. Umowa przewiduje współpracę w zakresie napraw, remontów, montażu, produkcji i rozwoju łańcucha dostaw czołgów T-64 wraz z innymi elementami procesu technologicznego. W dłuższej perspektywie planowana jest również współpraca w zakresie obsługi technicznej przekazanych przez Polskę stronie ukraińskiej czołgów T-72 i PT-91.

Źródło: Kompendium polskiej pomocy dla Ukrainy, Warsaw Enterprise Institute

23.7 Opłata składek ubezpieczeniowych dla ukraińskich kierowców

Spółki PZU SA i PZU Życie SA przeznaczyły na rzeczową i finansową pomoc dla Ukrainy i uchodźców z tego kraju 4,5 mln zł. Od 28 lutego do 24 kwietnia 2022 r. PZU wystawiał także dla pojazdów ukraińskich uchodźców 30-dniowe polisy OC granicznego, przejmując na siebie koszt składek w łącznej wysokości ponad 7,5 mln złotych. Całkowity rozmiar pomocy Grupy PZU dla Ukraińców przekroczył 12 mln zł. PZU pomaga też ok. 800 pracownikom swoich spółek na Ukrainie i ich rodzinom.

Źródło: Kompendium polskiej pomocy dla Ukrainy, Warsaw Enterprise Institute

23.8 Produkty do wewnątrz dla uchodźców i poszkodowanych na Ukrainie

Dzięki IKEA Retail Polska pomoc o deklarowanej wartości 42 318 000 zł otrzymało 230 tys. osób w Polsce i Ukrainie. Firma wsparła ponad 250 projektów na rzecz osób dotkniętych wojną w Ukrainie w całej Polsce. W ścisłej współpracy z UNHCR, IKEA przekazała ponad 850 tys. produktów wyposażenia wnętrz, by wesprzeć ludzi, którzy zostali zmuszeni do opuszczenia swoich domów i rodzinnych miejscowości. Darowizna obejmuje ponad 71 tys. materacy, 75 tys. kompletów pościelowych, 86 tys. koców, 99 tys. zestawów

kuchennych, 205 tys. poduszek. Około 200 ciężarówek wypełnionych produktami i towarami z IKEA zostało przekazanych UNHCR do wykorzystania podczas ważnych działań pomocowych w Kijowie i we Lwowie.

Źródło: Kompendium polskiej pomocy dla Ukrainy, Warsaw Enterprise Institute

23.9 Związek Przedsiębiorców i Pracodawców

W latach 2022–2023 Związek Przedsiębiorców i Pracodawców zrzeszający 21 089 firm w których według stanu na grudzień 2023 r. zatrudnione są 772 272 osoby przekazał na pomoc Ukrainie i jej obywatelom 6 900 807,92 zł z własnego budżetu. Z danych przekazywanych przez członków do ZPP wynika, że przedsiębiorstwa będące członkami związku przekazały na te same cele 441 489 889,14 zł.

Źródło: Informacja ZPP

23.10 Pracodawcy RP

Jednym z pierwszych działań Pracodawców RP była opisana w punkcie 23.1 akcja pomocowa, w ramach której wraz z partnerami (Corporate Connections, BNI Polska, Polska Rada Biznesu, Konfederacja Lewiatan, Związek Pracodawców Business Centre Club, Polsko-Ukraińska Izba Gospodarcza) zorganizowano zbiórkę rzeczową i finansową. Zebrane środki przeznaczone zostały na zakup niezbędnych artykułów, które były w danej chwili najbardziej potrzebne i uzgadniane ze stroną rządową. Uruchomiono także drugą zbiórkę, wspólnie z Fundacją SiePomaga. Zbierano indywidualne wpłaty, by móc zgromadzić środki w formie funduszu pomocy ofiarom wojny. Zaprośiliśmy do współpracy w tym zakresie zrzeszenia pracodawców z innych krajów (Hiszpanii, Francji). Jednocześnie utworzono specjalną podstronę w serwisie pracodawcyrp.pl, gdzie za pomocą adresu pomocdlaukrainy@pracodawcyrp.pl, każdy mógł przekazać pomoc rzeczową. Łącznie, w ramach obydwu zbiórek zebrano kwotę ok. 4,5 mln zł. Środki te zostały wydatkowane przede wszystkim na darowizny dla ofiar wojny, organizację ośrodków dla uchodźców, leki, materiały opatrunkowe i sprzęt medyczny oraz pomoc natychmiastową (żywność, ubrania, środki higieniczne).

Wspólnie ze swoimi członkami Pracodawcy RP pomagali w organizacji hali dużego punktu recepcyjnego w Przemyślu (12 tys.m2) i Chełmie. Zapewniono obsługę ruchu uchodźców i magazyn dla przerzutu towarów i pomocy do Ukrainy, łóżka polowe i materace, karetki i pomoc medyczna, sprzęt telekomunikacyjny, toalety i prysznice. Wspierano także Urząd m.st. Warszawy w organizacji noclegów i pobytu uchodźców z Ukrainy. Zorganizowano transport tysięcy uchodźców z rejonów przygranicznych. Stworzono stronę w jęz. ukraińskim, która była źródłem informacji dla obywateli Ukrainy szukających schronienia i pracy w Polsce. Uruchomiono, we współpracy z Personnel Service S.A. (członek Pracodawców RP) ukraińskiej wersji aplikacji workport.pl, która pomaga dotrzeć obywatelom Ukrainy do polskich pracodawców. Zawarto porozumienie z Naczelną Radą Adwokacką. Na jego mocy przybywającym do Polski obywatelom Ukrainy udzielana była pomoc prawna w zakresie legalizacji dokumentów i zatrudnienia oraz organizacji ich pobytu w Polsce. W celu sprawnego zapewnienia pomocy dla potrzebujących, przy wsparciu jednej z firm członkowskich, uruchomiono całodobową infolinię w języku polskim i ukraińskim. Polscy przedsiębiorcy organizowali szereg różnych akcji pomocowych zarówno dla Ukrainy jak i uchodźców, którzy szukali schronienia w Polsce. Firmy zrzeszone w Pracodawcach RP zgromadziły i przekazały pomoc rzeczową i usługową przekraczającą 500 mln zł. Członkowie Pracodawców RP - właściciele firm, prezesi i menedżerowie firm od początku wybuchu wojny w Ukrainie angażowali własne zasoby – udostępniali środki finansowe, towary, budynki, usługi, kadry.

Pracodawcy RP byli zaangażowani we wdrożenie takich rozwiązań systemowych jak: obniżona stawka VAT 0% na cele związane z pomocą ofiarom wojny, ulgi podatkowe dla przedsiębiorców wspierających ofiary wojny w Ukrainie. Skutecznie apelowali o utworzenie rządowego portalu dla obywateli Ukrainy poszukujących pracy w Polsce. W efekcie tego powstał portal pracawpolsce.gov.pl. Brali także aktywny udział we wdrożeniu uproszczonej procedury zatrudnienia obywateli Ukrainy.

Źródło: Informacja Pracodawców RP

24. Załącznik metodologiczny

24.1 Stan badań nad pomocą Ukrainie na świecie

Głównym źródłem informacji dotyczącym pomocy Ukrainie w międzynarodowej opinii publicznej jest projekt „Ukraine Support Tracker” afiliowany przy Kiel Institute for the World Economy. Projekt obejmuje wsparcie udzielane bezpośrednio przez rządy innych państw dla rządu Ukrainy, oraz koszty poniesione na wsparcie uchodźców. Nie uwzględnia on zatem wsparcia udzielanego przez osoby fizyczne, firmy, kościoły, bądź organizacje pozarządowe. Projekt opiera się o komunikaty prasowe, doniesienia medialne oraz sprawozdania i raporty opublikowane przez państwa udzielające pomocy.

Na arenie międzynarodowej pojawiły się w ostatnich trzech latach raporty firmowane przez instytucje rządowe niektórych krajów udzielających pomocy Ukrainie, charakteryzujące się różnym stopniem głębokości przedstawionych danych. Komisja obrony narodowej i sił zbrojnych francuskiego Zgromadzenia Narodowego udostępniła w marcu 2023 r. raport (dostępny tylko w j. francuskim) dotyczący bilansu pomocy wojskowej dla Ukrainy. Autorzy, pisząc o konkretnym wsparciu wojskowym Francji, wynoszącym na rok od rozpoczęcia pełnoskalowej inwazji 3,2 mld euro, dzielą je na: a) wsparcie dostosowane do potrzeb operacyjnych Ukrainy; b) dostawy sprzętu, broni i amunicji; c) kompleksową pomoc obejmującą szkolenia i utrzymanie zdolności operacyjnych. Raport został oparty o przesłuchania przed komisją generałów armii francuskiej oraz analityków think tanków zajmujących się pomocą na rzecz Ukrainy. Brak jest jednak dokładnego rozbicia kosztów, bądź włączenia do raportu kosztów niezwiązanych z pomocą militarną.

Rząd Królestwa Niderlandów prezentuje dane dotyczące pomocy Ukrainie w następujących dziedzinach: pomoc humanitarna, wsparcie w ramach Unii Europejskiej, służba zdrowia, wsparcie w ramach międzynarodowych instytucji finansowych, energii, sektora biznesowego, wczesnego wsparcia na rzecz wsparcia odbudowy Ukrainy, kultury, wsparcia stabilności cen zboża, ochrony praw człowieka, cyberbezpieczeństwa oraz wsparcie wojskowe. Dane zaprezentowane są w formie osi czasu, gdzie każda decyzja o udzieleniu wsparcia jest przedstawiana z konkretną datą. Na stronie internetowej znajdują się również podsumowania roczne pomocy na rzecz Ukrainy. Na dodatkowej stronie, dostępnej jedynie w języku holenderskim, opisane jest całe wsparcie materiałowe i organizacyjne w ramach pomocy wojskowej przekazywanej Ukrainie. Podane są również aktualne dane na temat aktualnej wartości pomocy wojskowej.

Rząd Szwecji dzieli wsparcie na rzecz Ukrainy na dwie główne kategorie: wsparcie humanitarne i cywilne, oraz wsparcie wojskowe. W ramach pierwszej kategorii, Szwecja prezentuje zagregowane dane dotyczące całkowitej wartości pomocy humanitarnej, z ostatnią aktualizacją dokonaną 5 września 2024 r. Na stronie zaprezentowano ogólny opis działań pomocowych i instrumentów w zakresie wsparcia humanitarnego, finansowego, zarządzania kryzysowego, reform oraz strategicznego, wraz z kwotami przeznaczonymi na każdy z powyższych celów. Wsparcie wojskowe przedstawiono chronologicznie w pakietach na oddzielnej stronie internetowej, gdzie każdy z nich ma określoną wartość. Dodatkowo, podsumowano wsparcie organizacyjne zapewnione przez Szwecję ukraińskiej armii.

Rząd Republiki Federalnej Niemiec nie prezentuje danych źródłowych dot. wsparcia humanitarnego. Na stronie internetowej opisującej wsparcie niemieckie „tak długo jak trzeba”, pada jednak liczba 33,9 mld euro wydanych na pomoc Ukrainie. Opisane są niektóre z niemieckich zobowiązań, na przykład wsparcie na rzecz European Peace Facility, jednak bez podania konkretnych liczb. Wsparcie wojskowe podane jest bardziej szczegółowo, z ogólną wartością całkowitego wsparcia wojskowego na rzecz Ukrainy, wynoszącym 5 mld euro w 2023 r. oraz 1,6 mld euro w 2022 r. Podana jest również lista sprzętu wojskowego przekazanego na rzecz Ukrainy, oraz planowanego do przekazania. Opisane jest również wsparcie operacyjne na rzecz Ukraińskich Sił Zbrojnych.

Rząd Stanów Zjednoczonych przedstawił szczegółowe dane dotyczące pomocy militarnej przekazanej Ukrainie. Congressional Research Service, będący oficjalnym instytutem badawczym Kongresu USA, opublikował analizę pt. „U.S. Security Assistance to Ukraine” która przedstawia stan amerykańskiej pomocy wojskowej dla Ukrainy oraz jej podstawy prawne. Publikacja była ostatnio aktualizowana 22 maja 2024 r. Departament Obrony USA opublikował 24 kwietnia 2024 r. komunikat prasowy w którym określił wartość dostarczonej Ukrainie pomocy wojskowej na 44.2 mld USD od początku pełnoskalowej rosyjskiej inwazji. Na trzech stronach rozpisany jest dokładny przegląd typów uzbrojenia dostarczonych Ukrainie, które czasem uwzględnia także ilość przekazanego sprzętu. Departament Stanu USA przedstawił 20 stycznia 2025 r. publikację pt. „U.S. Security Cooperation with Ukraine” która przedstawia przegląd amerykańskiego sprzętu wojskowego dostarczonego Ukrainie, oraz historię współpracy wojskowej obu krajów w przeciągu ostatniej dekady, z naciskiem na okres od początku pełnoskalowej rosyjskiej inwazji.

24.2 Stan badań nad polską pomocą Ukrainie

Do momentu publikacji niniejszego raportu nie pojawił się dokument dający w sposób systematyczny i kompleksowy obraz pomocy udzielonej przez państwo i społeczeństwo polskie Ukrainie i jej obywatelom. W przeciągu trzech lat od wybuchu pełnoskalowej wojny ukazywały się jednak publikacje dotyczące wielu poszczególnych aspektów polskiej pomocy.

W lipcu 2022 r. Polski Instytut Ekonomiczny opublikował raport pt. „Pomoc polskiego społeczeństwa dla uchodźców z Ukrainy” w którym z zastosowaniem badania opinii społecznej podjęto się oszacowania spontanicznego udziału Polek i Polaków w pomocy Ukrainie i jej obywatelom, a także kosztów przez nich poniesionych.

W 2023 r. ukazało się „Kompendium Polskiej Pomocy dla Ukrainy” przygotowane przez Warsaw Enterprise Institute i sfinansowane z grantu Ministerstwa Spraw Zagranicznych „Dyplomacja Publiczna 2023”. Zawiera ono listę poszczególnych działań podjętych przez polski biznes (92 pozycje), państwo (79 pozycji), samorządy (94 pozycje) i społeczeństwo (134 pozycje), przy czym kategoria „społeczeństwo” zawiera w sobie także fundacje i organizacje charytatywne. Każdej z pozycji, w miarę możliwości, przypisana jest deklarowana lub szacowana wartość pieniężna przedsięwzięcia. W listopadzie 2024 r. Kancelaria Prezydenta RP opublikowała komunikat w którym pojawiły się szacunki dotyczące polskiej pomocy wojskowej i ogólnej wartości polskiego wsparcia dla Ukrainy wyrażonego w procentach PKB, oraz opisowe dane niektórych przedsięwziętych działań.

W 2023 r. Narodowy Bank Polski Opublikował raport z badania ankietowego pt. „Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce – wpływ pandemii i wojny na charakter migracji w Polsce”.

Najwyższa Izba Kontroli przedstawiła w 2024 r. działania na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w ogólnopolskim audycie działań samorządów i administracji w latach 2022–2023.

Polska Akademia Nauk opublikowała w lipcu 2024 r. raport ze swojej działalności podsumowujący działania podjęte na rzecz ukraińskich naukowców i nauki zarówno we własnym zakresie jak i we współpracy z podmiotami zagranicznymi.

W lipcu 2024 r. Urząd do spraw Cudzoziemców opublikował „Raport na temat obywateli Ukrainy” analizujący obecność Ukraińców w Polsce i działania państwa podjęte w związku z tym.

W czerwcu 2025 r. Deloitte we współpracy z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców opublikował raport pt. „Analysis of the Impact of Refugees from Ukraine on the Economy of Poland” dotyczący stopnia ekonomicznej integracji populacji uchodźców z Ukrainy w Polsce oraz ich wpływu na polską gospodarkę.

Statystyki prowadzone corocznie przez instytucje publiczne pozwalają dostrzec zmiany które zaszły w Polsce w czasie kryzysu migracyjnego spowodowanego agresją rosyjską. Straż Graniczna udostępnia roczne statystyki dotyczące ruchu granicznego. Dane za rok 2022 ilustrują znacznie zwiększony przepływ ludzi przez granicę polsko-ukraińską w kierunku Polski w pierwszych miesiącach pełnoskalowej wojny, a także istotną liczbę osób powracających na Ukrainę od połowy 2022 r. Centrum Badania Opinii Społecznej od lat prowadzi ustandaryzowane badania opinii publicznej na tematy stosunków polsko-ukraińskich. W 2022 r. przeprowadziło serię dedykowanych badań analizujących opinię polską publiczną na temat agresji rosyjskiej oraz ruchu uchodźców z Ukrainy, które ukazały nastroje społeczne w Polsce w kluczowych momentach wojny.

Polska statystyka publiczna szybko zareagowała na sytuację związaną z masowym napływem uchodźców z Ukrainy do Polski przeprowadzając od maja do czerwca 2022 r. w punktach recepcyjnych badanie pilotażowe dot. potrzeb uchodźców oraz wprowadzając dodatkowe pytania w szeregu realizowanych badaniach statystycznych. Dodatkowo Główny Urząd Statystyczny we współpracy ze Światową Organizacją Zdrowia (WHO) w latach 2022-2023 przeprowadził dwie edycje badania dotyczącego zdrowia uchodźców z Ukrainy. Badanie ankietowe objęło przede wszystkim potrzeby zdrowotne uchodźców, informacje dotyczące ich stanu zdrowia oraz dostępu do opieki zdrowotnej i charakterystykę osób ze względu na płeć i wiek. Wyniki badań zostały przedstawione w raporcie „Health of refugees from Ukraine in Poland”. GUS kontynuuje prace w zakresie monitorowania zdrowia osób z Ukrainy. Dane z tej tematyki są prezentowane na portalu informacyjnym <https://healthofrefugees.stat.gov.pl/>

W obszarze rynku pracy od danych za grudzień 2022 r. Główny Urząd Statystyczny publikuje comiesięczne statystyki o charakterze eksperymentalnym dotyczące cudzoziemców wykonujących pracę w Polsce, w tym również obywateli Ukrainy. Statystyki te obejmują wszystkich obywateli Ukrainy, nie tylko przybyłych do Polski po wybuchu wojny. Dane są obliczane na podstawie źródeł administracyjnych. Zakres publikowanych informacji obejmuje dane o liczbie cudzoziemców wykonujących pracę w Polsce oraz ich strukturze według obywatelstwa.

Dane udostępniane są na stronie GUS: <https://stat.gov.pl/statystyki-eksperymentalne/kapital-ludzki/cudzoziemcy-wykonujacy-prace-w-polsce-w-pazdzierniku-2024-r-,15,23.html>

Główny Urząd Statystyczny w badaniu budżetów gospodarstw domowych (BBGD) uzyskał informacje na temat pomocy udzielanej przez polskie gospodarstwa domowe mieszkańcom Ukrainy, dodając dodatkowe pytania w formularzu. Pozyskane w badaniu informacje zostały opublikowane w następujących opracowaniach statystycznych:

Informacja sygnałna: „Pomoc udzielona przez gospodarstwa domowe mieszkańcom Ukrainy w pierwszym półroczu 2022 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych Główny Urząd Statystyczny / Obszary tematyczne / Warunki życia / Dochody, wydatki i warunki życia ludności / Pomoc udzielona przez gospodarstwa domowe mieszkańcom Ukrainy w pierwszym półroczu 2022 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych

Informacja sygnałna: „Sytuacja gospodarstw domowych w 2022 r. w świetle badania budżetów gospodarstw domowych” (podrozdział dotyczący pomocy udzielonej mieszkańcom Ukrainy). Tematyka kontynuowana była w informacji sygnałnej zawierającej dane za 2023 r. Główny Urząd Statystyczny / Obszary tematyczne / Warunki życia / Dochody, wydatki i warunki życia ludności / Sytuacja gospodarstw domowych w 2023 r. w świetle badania budżetów gospodarstw domowych), pojawi się także w kolejnej edycji zawierającej dane za 2024 r.;

Publikacja w serii Analizy statystyczne: „Budżety gospodarstw domowych w 2022 roku” (podrozdział dotyczący pomocy udzielonej mieszkańcom Ukrainy). Tematyka kontynuowana była w publikacji zawierającej dane za 2023 r. (Główny Urząd Statystyczny / Obszary tematyczne / Warunki życia / Dochody, wydatki i warunki życia ludności / Sytuacja gospodarstw domowych w 2023 r. w świetle badania budżetów gospodarstw domowych), pojawi się także w kolejnej edycji zawierającej dane za 2024 r.

W ramach badania Warunków życia ludności (EU-SILC) dodano moduł dot. pomocy osobom z Ukrainy (zarówno uchodźcom do Polski, jak i pozostającym w Ukrainie), w którym zadano pytania o udzielanie pomocy i formy tej pomocy. Pytania sformułowano w sposób jak najbardziej zbliżony do modułu zawartego w badaniu budżetów gospodarstw domowych. (Dane jednak wymagałyby naliczenia, nie są opublikowane.) W formularzu badania Działalność integracyjna podmiotów gospodarki społecznej dodano dodatkowy, dobrowolny dział: „Wsparcie podejmowane w 2022 r. w związku z działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy”. Wynikowe informacje z badania obejmujące okres od 24.02 do 31.03.2022 r. dostępne są w informacji sygnalnej:

Link: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/gospodarka-spoeczna-wolontariat/gospodarka-spoeczna-trzeci-sektor/zaangazowanie-podmiotow-gospodarki-spoecznej-w-pomoc-w-zwiazku-z-dzialaniami-wojennymi-na-terytorium-ukrainy-24-02-31-03-2022-r,21,1.html>

Również w formularzach badań pt. Partnerzy dialogu społecznego - organizacje pracodawców i związki zawodowe i Stowarzyszenia, fundacje, samorząd gospodarczy i zawodowy oraz społeczne jednostki wyznaniowe” dodano pytania nt. pomocy udzielanej Ukrainie. Wyniki dostępne są w publikacji „Sektor non-profit w 2022 r.” <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/gospodarka-spoeczna-wolontariat/gospodarka-spoeczna-trzeci-sektor/sektor-non-profit-w-2022-roku,1,9.html> (s. 104-108).

W publikacji „Zdrowie i ochrona zdrowia” GUS opublikował dane dot. korzystania przez obywateli Ukrainy ze świadczeń szpitalnych na oddziałach typowych dla I poziomu referencyjnego oraz ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS) – za 2022 r., a w 2023 r. analizę rozszerzono o korzystanie przez obywateli Ukrainy z podstawowej opieki zdrowotnej (POZ).

Link: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/zdrowie/zdrowie/zdrowie-i-ochrona-zdrowia-w-2023-roku,1,14.html>

W obszarze samorządów dysponujemy opublikowanym w kwietniu 2022 r. raportem Unii Metropolii Polskich pt. „Miejska gościnność: Wielki wzrost, wyzwania i szanse”. Autorzy zastosowali w nim metodę pozwalającą określić przepływ osób na podstawie aktywności urządzeń mobilnych, oraz danych z rejestru PESEL. Dokument prezentuje wnioski jakościowe oraz analizy ilościowe, których podstawowym celem było określenie liczby Ukraińców w miastach centralnych i obszarach metropolitalnych 12 miast UMP. Raport ten prezentuje unikalne dane na temat obecności uchodźców z Ukrainy w polskich miastach w szczyście ruchu migracyjnego. Wśród jednostek samorządu terytorialnego wyróżnia się „II Raport o pomocy udzielonej Ukrainie przez Województwo Lubelskie” opublikowany w lutym 2023 r. przez Departament Rozwoju i Strategii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie. Zawiera on szczegółowe dane statystyczne i informacje dotyczące ruchu migracyjnego i pomocy udzielonej Ukrainie i jej obywatelom na terenie województwa.

24.3 Metodologia i cele raportu

Raport „Polska Pomoc Ukrainie 2022-2023” wychodzi naprzeciw potrzebie systematycznego ukazania wielkiego wysiłku społeczeństwa i państwa polskiego na rzecz pomocy Ukrainie i jej mieszkańcom. Mobilizacja rządu i społeczeństwa do pomocy Ukrainie w jej walce o suwerenność oraz otoczenia opieką cywili uciekających przed rosyjską agresją stanowią jeden z najjaśniejszych momentów polsko-ukraińskiej historii. Przedstawienie tego wysiłku leży więc w interesie polsko-ukraińskiego partnerstwa oraz historycznej pamięci.

Raport jest projektem Rady do Spraw Współpracy z Ukrainą przy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Rada jest organem pomocniczym Prezesa Rady Ministrów. Została utworzona na mocy Zarządzenia nr 41 Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 kwietnia 2024 r. w sprawie Rady do spraw Współpracy z Ukrainą. Na stanowisko Przewodniczącego Rady, Premier Donald Tusk powołał 9 kwietnia 2024 r. prof. Pawła Kowala, posła na Sejm

Rzeczypospolitej Polskiej, przewodniczącego Komisji Spraw Zagranicznych Sejmu RP. Do zadań Rady należy zapewnienie uspołnienienia informacji o działaniach podejmowanych na rzecz odbudowy Ukrainy. Rada analizuje propozycje działań dotyczących wsparcia Ukrainy w procesie odbudowy kraju i proponuje rozwiązania, które będą służyły wspieraniu współpracy Polski z Ukrainą; monitoruje kroki podejmowane w strukturach Unii Europejskiej związane ze wspieraniem Ukrainy; dokonuje przeglądu i analizy działań organów administracji rządowej, innych instytucji państwowych oraz inicjatyw różnych środowisk, które będą służyły wspieraniu Ukrainy w procesie odbudowy, w celu wypracowania najlepszych efektów podejmowanych działań. Dzięki wsparciu merytorycznym i organizacyjnym Rady możliwe było zebranie informacji dotyczących pomocy Ukrainie udzielonej przez państwo i społeczeństwo polskie w celu opracowania ich w jednym raporcie.

Niniejszy raport jest pierwszym całościowym opracowaniem zagadnienia. Obejmuje on pomoc udzieloną Ukrainie i jej obywatelom przez polski rząd, samorządy i społeczeństwo. Tak szerokie ujęcie tematu było możliwe dzięki dostępowi do materiałów sprawozdawczych polskiego rządu oraz współpracy szeregu publicznych i prywatnych instytucji które udzieliły Radzie do spraw Współpracy z Ukrainą informacji na rzecz powstającego raportu. Z racji prawie nielimitowanej obszerności badanego zagadnienia i względów nakazujących czytelność i zrozumiałość raportu, nie było możliwe przedstawienie w szczegółach wszystkich działań podjętych przez wszystkie zaangażowane w pomoc podmioty, zarówno w obszarze rządowym jak i pozarządowym. Z tych względów przedstawione w raporcie zagadnienia mają charakter selektywny i obrazowy, mają na celu przedstawić czytelnikowi skalę udzielonej pomocy i jej najważniejsze aspekty, aby umożliwić zrozumienie i docenienie zjawiska.

Jednocześnie, raport przedstawia przybliżenie wydatków rządu RP na działania pomocowe opracowany na podstawie materiałów sprawozdawczych ministerstw i instytucji państwowych, oraz szacunek pomocy udzielonej przez społeczeństwo polskie w wymiarze pozarządowym. Pierwsza kwota porównana jest z wydatkami na bezpośrednią pomoc Ukrainie oraz wsparcie udzielone uchodźcom z Ukrainy innych czołowych państw w okresie 2022-2023, oraz przedstawiona jako procent PKB. Dane dotyczące wydatków Stanów Zjednoczonych, Niemiec i Wielkiej Brytanii użyte w tym zestawieniu zostały przekazane na rzecz raportu przez wyznaczający międzynarodowe standardy Kiel Institute. Dla zachowania spójności w kalkulacji procentu PKB użyto metodologii Kiel Institute, która polega na wyrażeniu sumy pomocy za okres 2022-2023 udzielonej przez każdy kraj jako procentu PKB danego kraju z roku 2021.

W obszarze pomocy rządowej raport opiera się o projekt sprawozdania z wykonania ustawy o pomocy Ukrainie i jej obywatelom w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa, do którego wniosły swoje wkłady wszystkie zaangażowane w działania pomocowe ministerstwa. Do instytucji które wniosły swoje wkłady do sprawozdania zaliczają się: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwo Cyfryzacji, Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Infrastruktury, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Rozwoju i Technologii, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Ministerstwo Sprawiedliwości, oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Ponadto, osobnych informacji na rzecz raportu udzieliły Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Obrony Narodowej oraz Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych. Ze względu na kompleksową, tj. angażującą większość organów państwa zespół przedstawia przybliżenie kwoty wydanej w celu pomocy Ukrainie i jej obywatelom.

W obszarze pomocy samorządowej, raport opiera się głównie na informacjach przekazanych na prośbę Przewodniczącego Rady przez jednostki samorządu terytorialnego za pośrednictwem następujących związków samorządowych: Związek Województw RP, Związek Powiatów Polskich, Związek Gmin Wiejskich RP. Informacje stanowiące wkład do raportu przesłały wszystkie wojewódzkie urzędy marszałkowskie oraz prawie sto powiatów i gmin. Ponadto, raport wzbogaciły opublikowane już analizy i informacje takie jak raport Unii Metropolii Polskich pt. „Miejska gościnność: Wielki wzrost, wyzwania i szanse” oraz zestawienie Związku Miast Polskich pt. „Miasta dla Ukrainy”.

Rozdział dotyczący pomocy pozarządowej powstał w oparciu o informacje przekazane na prośbę Rady przez poszczególne instytucje, jak też na źródłach publicznych. Opis pomocy obywatelskiej bazuje na badaniu Polskiego Instytutu Ekonomicznego z lipca 2022 r. pt. „Pomoc polskiego społeczeństwa dla uchodźców z Ukrainy”, opracowanym przez Warsaw Enterprise Institute „Kompendium Polskiej Pomocy dla Ukrainy” oraz innych dostępnych publicznie doniesieniach medialnych i analizach. Aby przedstawić istotną rolę odegraną przez kościoły w pomocy Ukrainie i jej obywatelom Przewodniczący Rady zwrócił się z prośbą o informację do funkcjonujących w Polsce organizacji kościelnych. Dzięki współpracy Konferencji Episkopatu Polski oraz Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP udało się przedstawić pomoc udzieloną przez Caritas Polska i Caritas diecezjalne, oraz wspólnotę luterańską, a także zaprezentować lokalny i parafialny wymiar pomocy dzięki przykładowi pochodzącemu z Domu Rekolekcyjno-Formacyjnego w Warszawie na Bielanach. Dodatkowo, z publicznych źródeł uzyskano informacje o zaangażowaniu Rycerzy Kolumba i Związku Polskich Kawalerów Maltańskich. Informację o pomocy organizacji humanitarnych uzyskano z dostępnych publicznie źródeł, które przypisane są do każdej pozycji. Pomoc polskich przedsiębiorców została oparta zarówno o dostępne publicznie źródła jak i informacje udzielone na prośbę Przewodniczącego Rady przez Pracodawców RP oraz Związek Przedsiębiorców i Pracodawców.

W szacunku wartości pomocy udzielonej uchodźcom z Ukrainy przez społeczeństwo polskie jest uwzględniona pomoc w postaci wsparcia w zakresie wyżywienia, odzieży i zakwaterowania, a także wartość środków pieniężnych przekazanych na rzecz uchodźców w formie bezpośrednich przelewów bądź udziału w zbiórkach publicznych. Uwzględniona jest również wartość rzeczy i artykułów zakupionych na rzecz uchodźców, wartość zakwaterowania i wyżywienia, jakie zostały zaoferowane uchodźcom, a także wartość innych form wsparcia. Podstawowym założeniem, jest zmniejszenie się wartości pomocy, w miarę tego, jak więcej uchodźców podejmuje pracę, a potrzeby pomocowe maleją. Model składa się z dwóch części. Po pierwsze, model dyfuzji, czyli określenie, w jakim tempie uchodźcy przechodzą z grupy niepracujących do pracujących. Po drugie, model spadku pomocy, czyli określenie, w jaki sposób zmienia się kwota pomocy w zależności od rosnącego udziału pracujących.

W modelu dyfuzji przyjmujemy, że w kwietniu 2022 roku (Q2 2022) udział pracujących wynosi, na podstawie pracy Jana Gromadzkiego i Piotra Lewandowskiego "Uchodźcy z Ukrainy na polskim rynku pracy". Poza tym, przy tworzeniu modelu korzystamy z danych Polskiego Instytutu Ekonomicznego oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

$$f_0 = 7\%.$$

Model przyjmuje postać ciągłego procesu przejścia, w którym udział pracujących w czasie t (miesiące od Q2 2022) opisujemy równaniem:

$$f_{\text{prac}}(t) = f_0 + (1 - f_0) [1 - e^{-\lambda t}],$$

gdzie:

f_0 – początkowy udział pracujących

λ – stała szybkości konwersji, wyznaczana na podstawie obserwowanych danych

Dane w modelu spadku wartości pomocy opieramy o badania Polskiego Instytutu Ekonomicznego "Pomoc polskiego społeczeństwa dla uchodźców z Ukrainy", według którego w kwartale II 2022 roku oddolna pomoc społeczna wyniosła ok:

$$D_0 = 9.1 \times 10^9 \text{ PLN.}$$

W miarę wzrostu udziału pracujących, potrzeba udzielania pomocy maleje. Modelujemy to za pomocą wykładniczego spadku:

$$D(t) = D_0 \cdot \exp[-\delta (f_{\text{prac}}(t) - f_0)],$$

gdzie:

δ – parametr wrażliwości, określający, jak szybko maleje pomoc w odpowiedzi na wzrost udziału pracujących.

Przyjęty model łączy podejście dyfuzji (churn) oparte na procesie wykładniczym (odpowiednik geometrycznego spadku w dyskretnych przedziałach czasowych) z modelem wykładniczego spadku pomocy finansowej. Dzięki temu możliwe jest prognozowanie wysokości pomocy kwartalnie do końca 2023 roku, przy czym zmiana w poziomie pomocy wynika z malejącej liczby uchodźców niepracujących.

Kwartał	Wsparcie w miliardach PLN
Q2 2022	9.10
Q3 2022	4.52
Q4 2022	2.50
Q1 2023	1.51
Q2 2023	0.98
Q3 2023	0.68
Q4 2023	0.50
Łącznie	19.80

**KATEGORIE POMOCY RZĄDOWEJ ZREALIZOWANEJ NA RZECZ UKRAINY, JEJ OBYWATELI
DOTKNIĘTYCH DZIAŁANAMI WOJENNYMI,
ORAZ W CELU ZAPOBIEGANIA NEGATYWNYM SKUTKOM ROSYJSKIEJ AGRESJI**

PODSTAWA OBLICZEŃ W OPARCIU O ŹRÓDŁA

■ POMOC HUMANITARNA

- Świadczenia socjalne: 2,4 mld PLN (2022), 2,2 mld PLN (2023)
- Zakwaterowanie i wyżywienie: 9,2 mld PLN (2022), 8 mld PLN (2023)
- Edukacja: 2 mld PLN (2022), 3,1 mld PLN (2023)
- Opieka zdrowotna: 1,3 mld PLN (2022), 1,9 mld PLN (2023)
- Administracja, logistyka, pomoc rzeczowa: 6 mld PLN (2022), 10 mld (2023)

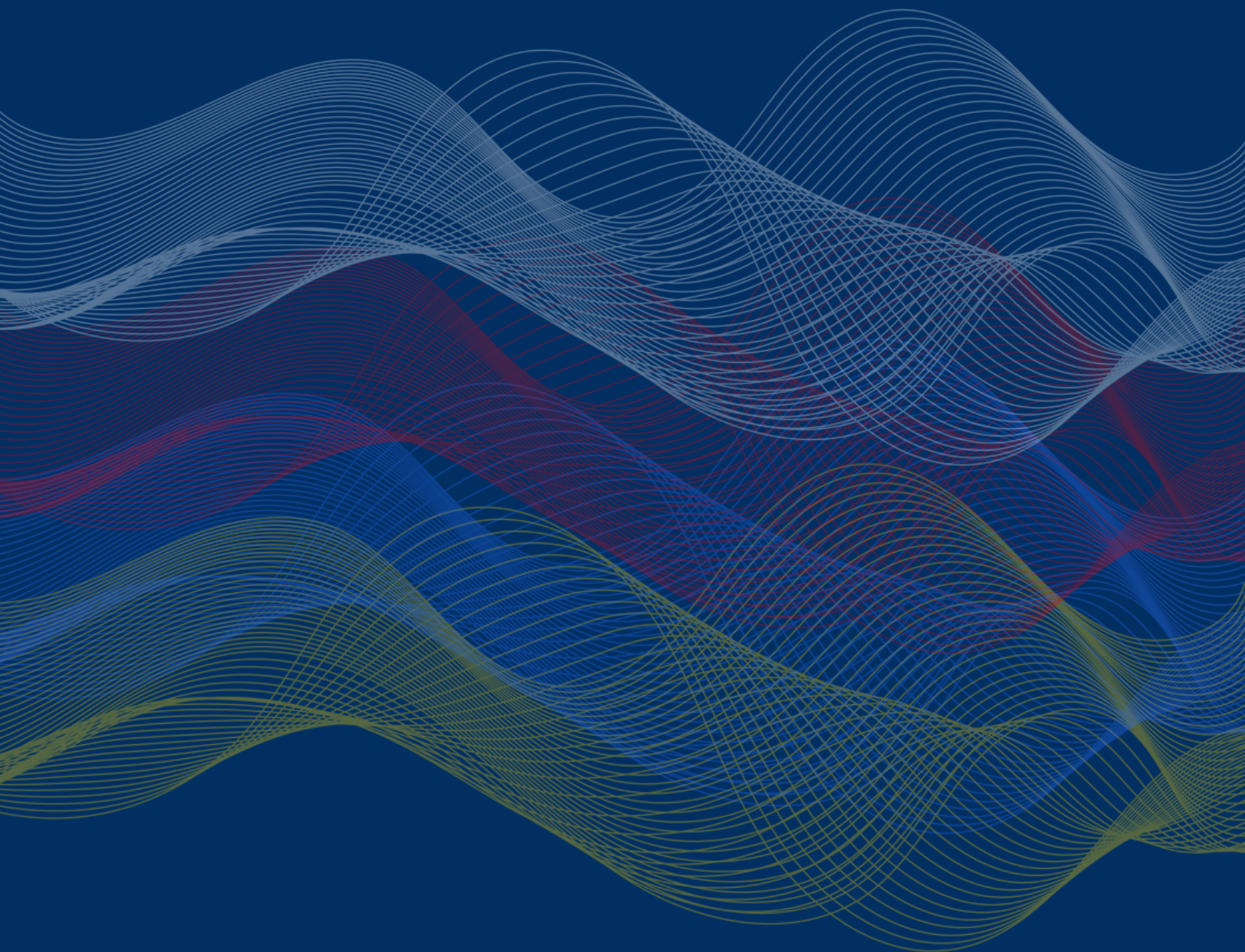
■ POMOC GOSPODARCZA

- Gwarancje finansowe dla przedsiębiorstw poszkodowanych w związku z konfliktem na Ukrainie: 15 mld PLN (2022), 22 mld PLN (2023)
- Wsparcie kryzysowe dla sektora rolnego: 3 mld PLN (2022), 5,8 mld PLN (2023)
- Infrastruktura i energia: 100 mln PLN (2022), 200 mln PLN (2023)

■ POMOC WOJSKOWA

- Od początku 2022 r. do lipca 2024 r. Polska przekazała Ukrainie 44 pakiety różnego rodzaju uzbrojenia i amunicji. Ich łączna wartość, razem z innymi formami wsparcia dla Sił Zbrojnych Ukrainy, w szczególności w postaci szkoleń, logistyki, dostaw, utrzymania i napraw oraz w dziedzinie pomocy medycznej, przekroczyła 4 mld euro.

Ikwoty podane w przybliżeniu

Kancelaria Prezesa
Rady Ministrów

ISBN 978-83-949542-9-1